

MİLLET MECLİSİ TUTANAK DERGİSİ

41. Birleşim

19 . 1 . 1965 Salı

İçindekiler

	Sayfa	Sayfa
1. — Geçen tutanak özeti	873:875	
2. — Gelen kâğıtlar	875	
3. — Başkanlık Divanının Genel Kurula sunuşları	876	
1. — Başbakan İsmet İnönü'nün, Kırkağaç ilçesinin Karakurt köyünde öğretmenler ve Kuran kursu hocası arasında çıkan kavgaya köylülerin de katılmasıyla meydana gelen olay vesilesiyle, aşırı sağcılık ve aşırı solculuk akımları yönünden Hükümetin tedbirli ve titiz olduğunu açıklıyan demeci	876:877	
2. — Vazife ile yurt dışına giden Dışişleri Bakanı Feridun Cemal Erkin'e, Başbakan Yardımcısı ve Devlet Bakanı Kemal Satır'ın vekillik etmesinin uygun görüldüğüne dair Cumhurbaşkanlığı tezkeresi (3/1120)	877	
3. — 4353 sayılı Kanununun 15 nci maddesinde yer alan «kazai hiçbir murakabeye tabi değildir» hükmünün Anayasaya aykırı olduğundan iptaline dair Anayasa Mahkemesi Başkanlığı tezkeresi (3/1117)	877	
4. — Konya Milletvekili Ahmet Gürkan ve 9 arkadaşının, Konya Milletvekili Ahmet Gürkan ve 55 arkadaşının, İçişleri Bakanlığı merkez ve taşra teşkilâtında çalışan küçük dereceli memurların maaş ve intibak dereceleri hakkındaki kanun teklifinin İçtüzüğü'nün 36 ncı maddesi gereğince Meclis Gündemine alınmasına dair önergesi (4/361, 2/181)		877:882
5. — İçel Milletvekili Mazhar Arıkan'ın, Devlet memurları aylıklarının tevhit ve teadülüne dair olan 3656 sayılı Kanunun bazı maddelerinin değiştirilmesi ve bu kanuna geçici bir madde eklenmesi hakkındaki kanun teklifinin Genel Kurulun 24 . 12 . 1964 tarihli 12 nci birleşiminde Devlet memurları kanunu tasarı-sını görüşmek için kurulması kabul edilen Geçici Komisyona havalesine dair Maliye Komisyonu Başkanlığı tezkeresi (2/667, 3/1118)		882:883
6. — İstanbul Milletvekili Reşit Ülker'in, Sicilli Nüfus Kanununun 3 ncü maddenin değiştirilmesine dair kanun		

Sayfa	Sayfa
teklifinin Genel Kurulun 3 . 12 . 1964 tarihli 17 nci Birleşiminde Nüfus Kanunu tasarısını görüşmek üzere kurulması kabul edilen Geçici komisyonda görüşülmesine dair İçişleri Komisyonu Başkanlığı tezkeresi (2/388, 3/1119)	883
4. — Görüşülen işler	883
1. — Siyasi partiler kanun tasarısı ile Adana Milletvekili Kasım Gülek ve Kemal Sarıbrahimoğlu'nun, Siyasi partiler kanun teklifleri ve Geçici Komisyon raporu (1/560, 2/378; 2/591) (S. Sayısı: 527)	883
2. — Bina kiralari hakkındaki kanun tasarısı ve Erzurum Milletvekili Gıyasettin Karaca'nın, 6570 sayılı Kira Kanununun Anayasa Mahkemesince iptal edilen 2 ve 3 ncü maddelerinin yeniden tedvini ile 4 ncü maddesinin değiştirilmesi hakkında kanun teklifi ve Geçici Komisyon raporu (1/513, 2/526) (M. Meclisi S. Sayısı : 458 ve 458 e 2 nci ek)	883
3. — Çanakkale Milletvekili Şefik İnan'ın, Otelcilik, Motelicilik Türk Anonim Şirketi kanun teklifi ve Geçici Komisyon raporu (2/576) (S. Sayısı : 507)	883
4. — İlköğretim ve Eğitim Kanununun 56 ncü maddesinin (a) bendinin son paragrafının kaldırılması hakkında kanun tasarısı ve Adalet ve Millî Eğitim komisyonları raporları (1/456) (S. Sayısı : 264)	883:884
5. — 2000 sayılı Kanunun 3 ncü maddesinin ikinci fıkrasının kaldırılmasına dair kanun tasarısı ve Adalet, Sağlık ve Sosyal Yardım ve Plân komisyonları raporları (1/374) (S. Sayısı : 240)	884
6. — Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununun 6122 ve 6422 sayılı kanunlarla değiştirilen 39 ncü maddesinin (b) fıkrasının son bendinin kaldırılması hakkında kanun tasarısı ve İstanbul Milletvekili İlhami Sancar ve iki arkadaşının, 5434 sayılı T. C. Emekli Sandığı Kanununun 39 ncü maddesinin 6122 ve 6422 sayılı kanunlarla değiştirilen ve eklenen (b) fıkrasının kaldırılmasına dair kanun teklifi ve Maliye ve Plân komisyonları raporları (1/268, 2/10) (S. Sayısı : 292)	884
7. — Baraj inşaatı dolayısıyla sular altında kalacak kasaba, köy ve arazi hakkındaki Kanunun yürürlükten kaldırılmasına dair kanun tasarısı ve Bayındırlık, İçişleri, Adalet, Maliye ve Plân komisyonları raporları (1/402) (S. Sayısı : 293)	885
8. — Ziraat Odaları ve Ziraat Odaları Birliği Kanununun 34 ncü maddesinin değiştirilmesine dair kanun tasarısı ve Adalet ve Tarım komisyonları raporları (1/463) (S. Sayısı : 268)	885:886
9. — İslahı Hayvanat Kanununun 5883 sayılı Kanunla değişik 35 ncü maddesine bazı hükümler eklenmesine dair 7454 sayılı Kanunun 1 ncü maddesinin son fıkrasının kaldırılması hakkında kanun tasarısı ve Adalet ve Tarım komisyonları raporları (1/435) (S. Sayısı : 269)	886:887
10. — İstanbul Milletvekili Reşit Ülker'in. Beden Terbiyesi Kanununun 4 ncü ve 13 ncü maddelerinin kaldırılmasına dair kanun teklifi ve İçişleri Komisyonu raporu (2/386) (S. Sayısı : 128)	887
11. — Polis Vazife ve Selâhiyet Kanununun 2 ncü maddesinin değiştirilmesine dair kanun tasarısı ve İçişleri Komisyonu raporu (1/458) (S. Sayısı : 265)	887:898
12. — İstanbul Milletvekili Reşit Ülker'in Düğünlerde meni israfata dair 55 sayılı Kanunun kaldırılmasına dair kanun teklifi ve Adalet ve İçişleri Komisyonları raporları (2/387) (S. Sayısı : 349)	898:905
13. — Gümrük memurlarından vazife memuresini suiistimal edenlerle vazife veya mesleklerinde kendilerinden istifade edilmeyenler hakkında yapılacak muameleye dair 1920 sayılı Kanunun birinci maddesine bir fıkra eklenmesi hakkında kanun tasarısı ve Gümrük ve Tekel, Adalet ve İçişleri komisyonları raporları (1/417) (S. Sayısı : 510)	905:907
5. — Sorular ve cevaplar	907
<i>A) Yazılı sorular ve cevapları</i>	<i>907</i>
1. — Konya Milletvekili Ahmet Gürkan'ın, Kozlu Atatürk İlkokulu öğrencileri-	

nin ellerinde İnönü'nün resimleri olduğu halde Cumhuriyet Bayramına iştirak ettirildiklerinin doğru olup olmadığına dair soru önergesi, ve Millî Eğitim Bakanı İbrahim Öktem'in yazılı cevabı (7/1) 907:908

2. — Bitlis Milletvekili Müştak Okumuş'un Bitlis Lisesi ile Tatvan, Ahlat ve Adilcevaz ortaokullarının öğretmen kadrolarına dair soru önergesi, ve Millî Eğitim Bakanı İbrahim Öktem'in yazılı cevabı (7/33) 908:909

3. — Erzurum Milletvekili Cevat Önder'in, Erzurum İmam - Hatip Okulu öğrencilerinin, dersleri ne sebeple ve ne zaman boykot ettiklerine dair soru önergesi, ve Millî Eğitim Bakanı İbrahim Öktem'in yazılı cevabı (7/248) 909:910

4. — Mardin Milletvekili Mehmet Ali Arıkan'ın, Avukat Niyazi Eronat hakkında yalancı şahitlik yapanlar için Mardin Savcılığınca takibat yapılması sebebine dair soru önergesi, ve Adalet Bakanı Sırrı Atalay'ın yazılı cevabı (7/557) 910:912

5. — Diyarbakır Milletvekili Adnan Aral'ın, Yapı - İş Sendikaları tarafından, Ankara'da yapılmakta olan grevde kanuna aykırı bir husus olup olmadığına dair soru önergesi, ve Adalet Bakanı Sırrı Atalay'la İçişleri Bakanı Orhan Öztrak'ın yazılı cevapları (7/598) 912:915

6. — Diyarbakır Milletvekili Adnan Aral'ın, Karasu Belediye Meclisinin aldığı bir kararla, Gürsel, İnkilâp ve 27 Mayıs adları verilen caddelerin isimlerinin değiştirildiği hakkındaki neşriyatın doğru olup olmadığına dair soru önergesi ve İçişleri Bakanı Orhan Öztrak'ın yazılı cevabı (7/586) 915:917

7. — Konya Milletvekili Kadircan Kafil'nin, Genelkurmay Başkanının, Millet Meclisi ve Cuhuriyet Senatosu Başkanlıklarına mektup yazması ve bilhassa Kim Dergisine demeç vermesi karşısında ne düşünüldüğüne dair soru önergesi, ve Başbakan İsmet İnönü'nün yazılı cevabı (7/623) 917:918

1. — GEÇEN TULANAK ÖZETİ

Sinop Milletvekili Mustafa Kaptan, Almanya'da işverenlerin temsilci olarak Yunanlıları atamaları yüzünden Türk işçilerinin uğradıkları kötü davranışlara karşı ilgililerin tedbir almaları gerektiğini açıkladı.

Sayın Milletvekilllerinden bâzılarına, Başkanlık tezkeresinde yazılı sürelerle izin verilmesi kabul olundu.

Hastalıkları sebebiyle bir toplantı yılında iki aydan fazla izin alan :

İstanbul Milletvekili Abdurrahman Yazgan'a,
İçel Milletvekili Burhan Bozdoğan'a ve

Tokat Milletvekili Ali Rıza Ulusoy'a ödeneklerinin verilmesi kabul olundu.

Dünkü Birleşimde açık oya sunulmakla beraber yeter çoğunluk sağlanamamış olan 15 tasarının yeniden yapılan açık oylamaları ve ayrımları sonunda kabul oldukları anlaşıldı.

5434 sayılı T. C. Emekli Sandığı Kanununun 231 sayılı kanunla değişik 23 ncü maddesinin değiştirilmesi hakkındaki kanun tasarısı ve

Atatürk Üniversitesi ile Karadeniz Teknik Üniversitesi öğretim üyeleri ve bir kısım öğretim yardımcılarının ödenek verilmesi hakkında kanun tasarısı ile Erzurum Milletvekili Tahsin Telli ve 17 arkadaşının, Atatürk Üniversitesi ile Karadeniz Teknik Üniversitesi öğretim üyeleri ve bir kısım öğretim yardımcılarının ödenek verilmesi hakkında kanun teklifi, verilen önergeler üzerine, gündemdeki diğer bütün işlerden de önce ve ivedilikle görüşülerek kabul olundu.

Plân Komisyonu Başkanı Ali Şakir Ağanoğlu'nun, 5539 sayılı Karayolları Genel Müdürlüğü kuruluş ve görevleri hakkındaki kanuna bağlı (1) sayılı cetvelde değişiklik yapılmasına dair kanun tasarısının diğer işlere takdi-

men öncelik ve ivedilikle görüşülmesine dair önergesi ile

Geçici Komisyon Başkanı Ahmet Şener'in, Adana Milletvekili Kemal Sarıbrahimoğlu ve 2 arkadaşının, ziraat alet ve makinaları ile kimyevi gübre ve ilâçların ithalât ve memlekette satışının munhasıran Türkiye Zirai Donatım Kurumu tarafından yapılmasına ve bu maddelerin Gümrük Vergisi, resim ve harclardan muafiyetine dair kanun teklifinin öncelik ve ivedilikle görüşülmesine dair önergesi de kabul olunduysa da, saat 17 den sonra soruların görüşülmesi, kabul edilmiş bulunan protokol gereği olduğundan, tasarı ve teklifin görüşülmesi gelecek birleşime kaldı.

780, 819, 824, 831, 837, 842, 843, 844 ve 851 sayılı sorular, ilgili Bakanların,

815, 816, 817, 818, 836, 850 ve 852 sayılı sorular, soru sahiplerinin birleşimde hazır bulunmamaları ve

800 sayılı soru ise Manisa Milletvekili Hürrem Kubat'ın vazifeli bulunması sebebiyle gelecek soru gününe bırakıldı.

Aydın Milletvekili Hilmi Aydınçer'in, Aydın'da bir Duralit Fabrikası kurulması konu-

sunda ne düşünüldüğüne dair Sanayi Bakanından ve

Burdur Milletvekili Nadir Yavuzkan'ın, Burdur'un Ağlasun ilçesine bağlı Yunurtaş köyü ile Bucak ilçesine Bağlı Datalanı köyünde, tarım arazisi ağaçlandırılan köylülere, başka yerden toprak verilmesi ve el sanatı öğretilmesi konularında, bir çalışma yapıp yapılmadığına dair Tarım, İmar ve İskân ve Sanayi Bakanlarından olan sözlü sorularına Sanayi Bakanı Muammer Erten ve.

Adana Milletvekili Hasan Aksay'ın, İl ve ilçe müftüleri ile vali ve kaymakamların sık temasta bulunmaları hakkındaki gizli tamime dair sorusuna da Devlet Bakanı İbrahim Saffet Omay cevap verdiler.

19 Ocak Salı günü saat 15 de toplanılmak üzere (saat 18,40 da) Birleşime son verildi.

Başkan
Başkanvekili
Mekki Keskin

Kâtip
Yozgat
Veli Uyar

Kâtip
Katamonu
Sabri Keskin

SORULAR

Sözlü sorular

1. — Erzurum Milletvekili Gıyasettin Karaca'nın Erzurum'da restore edilmekte olan Ulu Camiin hangi tarihte halkın hizmetine açılacağına dair sözlü soru önergesi, Devlet Bakanlığına gönderilmiştir. (6/1039)

2. — Erzurum Milletvekili Gıyasettin Karaca'nın, Erzurum Atatürk Üniversitesi Tıp Fakültesinin, kati olarak, ne zaman açılacağına dair sözlü soru önergesi, Millî Eğitim Bakanlığına gönderilmiştir. (6/1040)

3. — Bursa Milletvekili Sadrettin Çanga'nın, Bursa - Eskişehir ve Bursa - Balıkesir yol güzergâhının değiştirilmesi için bir hazırlık olup olmadığına dair sözlü soru önergesi, Bayındırlık Bakanlığına gönderilmiştir. (6/1041)

4. — Çanakkale Milletvekili A. Nihat Akay'ın, eski yazıyla yazıldıkları ve basıldıkları için kütüphanelerde unutulmuş eserlerin yeni yazıyla yayımının düşünüldüğüne dair sözlü soru önergesi, Millî Eğitim Bakanlığına gönderilmiştir. (6/1042)

Yazılı sorular

1. — İstanbul Milletvekili Ö. Zekâi Dorman'ın depremden zarar gören Yalova ilçesinin Çınarcık bucağına ne yardım yapılacağına dair yazılı soru önergesi, İmar ve İskân Bakanlığına gönderilmiştir. (7/647)

2. — Tekirdağ Milletvekili Turhan Kut'un, Tekirdağ, Edirne ve Kırklareli il merkezlerinde, 150 şer yataklı İşçi Sigortaları Hastanesi yapılmasının düşünüldüğüne dair yazılı soru önergesi, Çalışma Bakanlığına gönderilmiştir. (7/648)

3. — Tekirdağ Milletvekili Turhan Kut'un, Devlet Metroroloji İşleri Genel Müdürlüğüne, yayımlanan kitabı, için telif ücreti verilmiş veya herhangi bir yardımda bulunulmuş olup olmadığına dair yazılı soru önergesi, Tarım Bakanlığına gönderilmiştir. (7/649)

4. — Tekirdağ Milletvekili Turhan Kut'un, Azot Sanayii Kütahya Fabrikasında, 1967 yılında üretilen fazla gübrelerin depolan-

ması, korunması, nakli ve dağıtımı için alınması düşünülen tedbirler olup olmadığına dair yazılı soru önergesi, Tarım Bakanlığına gönderilmiştir. (7/650)

5. — Tekirdağ Milletvekili Turhan Kut'un, toprak tahlil lâboratuvarlarının artırılması için bir çalışma olup olmadığına dair yazılı soru önergesi, Tarım Bakanlığına gönderilmiştir. (7/651)

6. — Tekirdağ Milletvekili Turhan Kut'un, Çorlu Doğumevi binasını hastahane haline ifrağının mümkün olup olmadığı hususunda bir çalışma yapıp yapılmadığına dair yazılı soru önergesi, Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığına gönderilmiştir. (7/652)

7. — Adana Milletvekili Kemal Sarıbrahimoğlu'nun, Orta - Doğu Teknik Üniversitesinin tesisini düşünmekte bulunduğu Tarım Fakültesinin Adana'da kurulmasının yetkili kurulca beyan edildiği halde bugüne kadar

kurulmayışının sebebine dair yazılı soru önergesi, Milli Eğitim Bakanlığına gönderilmiştir. (7/653)

8. — Burdur Milletvekili Nadir Yavuzkan'ın, Burdur ili yollarının, 1965 yılı içinde, yapılmasının düşünülüp düşünülmediğine dair yazılı soru önergesi, Bayındırlık Bakanlığına gönderilmiştir. (7/654)

9. — Edirne Milletvekili Fahir Giritlioğlu'nun, Keşan Belediyesi tarafından ihaleye çıkarılmış bulunan Dizel Elektrojen Grubu ve Şebeke ıslâhı işinde yolsuzluk yapıldığı hakkındaki söylentilerin mahiyetine dair yazılı soru önergesi, İçişleri Bakanlığına gönderilmiştir. (7/655)

10. — Konya Milletvekili Kadircan Kafılı'nın, Konya'nın Seydişehir ilçesi su tesisleri inşaatı işinin ne zaman bitirileceğine dair yazılı soru önergesi, Başbakanlığa gönderilmiştir. (7/656)

2. — GELEN KAĞITLAR

Tasarı

1. — 6086 sayılı Turizm Endüstrisini Teşvik Kanununun bazı maddelerinin değiştirilmesi ve bu Kanuna yeni maddeler eklenmesi hakkında kanun tasarısı. (1/785) (Maliye ve Turizm ve Tanıtma ve Plân Komisyonlarına)

Rapor

2. — Seçimlerle ilgili kanunların bazı hükümlerinin değiştirilmesi hakkında kanun tasarısı ve Adalet ve Anayasa Komisyonlarından seçilen altışar üyeden kurulu Geçici Komisyon raporu (773) (Gündeme) (S. Sayısı : 797 ve 797 ye 1 nci ek)

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati : 15.00

BAŞKAN — Fuad Sirmen

KÂTIPLER : İsmet Kapısız (Yozgat), Süreyya Öner (Siirt)

BAŞKAN — Muhterem arkadaşlarım birleşimi açıyorum.

Çoğunluğumuz mevcudolduğu için Riyaset yoklamaya lüzum görmemektedir.

3. — BAŞKANLIK DİVANININ GENEL KURULA SUNUŞLARI

1 — *Başbakan İsmet İnönü'nün, Kırkağaç ilçesinin Karakurt Köyünde öğretmenler ve Kuran kursu hocası arasında çıkan kavgaya köylülerin de katılmasıyla meydana gelen olay vesilesiyle, aşırı sağcılık ve aşırı solculuk akımları yönünden Hükümetin tedbirli ve titiz olduğunu açıklayan demeci,*

BAŞKAN — Sayın Başbakan Gündem dışı söz istemiştir, buyurun.

BAŞBAKAN İSMET İNÖNÜ (Malatya) — Sayın Millet Vekilleri, 15 Ocak Cuma günü Kırkağaç ilçesinin Karakurt köyünde öğretmenler ve öğrenciler ile Kuran kursu hocası arasında çatışma ve döğüşme olmuştur. Adalete intikal eden hâdise tabii mecrasına girmiştir.

İlk önce umumî efkârımızı geniş ölçüde ilgilendiren hâdiseyi size tafsilâtiyle, resmî raporlara dayanarak anlatmak istiyorum.

İlkokul Müdürü ve öğretmenler okul bahçesinde öğrencileriyle top oynamaktadırlar. Yakında bulunan Kuran kursu öğrencileri de top oynayanlara katılmışlardır. Kuran kursu hocası oyun yerine gelip top oyununun ahlâk ve muâşeret kurallarına aykırı olduğunu söylemiş, öğretmenlerle tartışmaya başlamıştır. Bu esnada köy halkından üç kişi de tartışma ve kavgaya katılarak öğretmenlere tecavüz etmişlerdir. Öğretmenler köyden ayrılarak Kırkağaç'a gelmişler ve Cumhuriyet Saveciliğine dilekçeyle başvurmuşlardır. Olaydan bilgi edinen Kaymakam Vekili ile Jandarma Komutanı ve ilçenin ilk öğretim müdürü olayın mahiyetini öğrenmek üzere köye gitmişlerdir. Bu heyet doğruca Kuran kursunun bulunduğu yere varmış ve kurs hocasına köy muhtarını görmek istediğini bildirmiştir. Bu sırada teravîh namazından çık-

makta olan 500 kadar kadın ve erkek köy halkı Kuran kursunun basıldığı zanniyle ellerinde taş ve sopalarla binaya gelmişler, öğretmenlerin kendilerine verilmesini istemişlerdir. Kaymakam Vekili olayı teskin etmek ve kavgaya meydan vermemek için çalışması sırasında bâzı köylüler tarafından sopayla başına vurularak yaralanmış ve hastahaneye kaldırılmıştır.

Cumhuriyet Saveciliği olaya derhal el koymuş, tecavüz edenler tesbit olunmuştur. Bundan başka olay sırasında İlkokul Müdürünün şahsi evinin camları kırılmış ve öğretmenleri savunmaya çalışan köylülerin evlerine de tecavüz edilmiştir. İlkokul ayın 16 sında açılmamış ve Savecılık soruşturması devam etmiştir. 18 Ocak Pazartesi günü öğleye kadar isimleri Adliyece tesbit edilen 23 kişi muhtelif suçlardan mahkeme kararıyla tutuklanmıştır. Suçlar irticaî hareket, nurculuk, müessir fiil ika etmek, zarar vermek mahiyetindedir.

İdarenin şimdiye kadar yaptığı tahkikata göre hâdisede şahsi birtakım gazezler ve tahrikler ile irticaî taassup tesirleri görülmektedir. Eski köy muhtarının şikâyeti üzerine hem görevinden alınmış, hem de altı ay hapse mahkûm edilmiş olduğu için öğretmenler aleyhine tahrikte rol oynadığı bildirilmiştir. Vâizin de Cuma namazından sonra vermiş olduğu vaızda köylüyü öğretmenler ve aydınlar aleyhinde şiddetli taassup sözleriyle kışkırttığı anlaşılmıştır.

Adli safha şudur : Kırkağaç Cumhuriyet Saveciliği ilk andan itibaren görevini yaparak kanuni kovuşturmaya başlamıştır. Köy öğretmene tecavüz eden dört, kaymakamı yaralayan, on, izarar ve tehdit suçlarından dokuz kişinin tevkifine, yapılan sorguları neticesi mahkemeye

karar verilmiştir. Mahkeme cereyanı üzerinde bir bilgi ve görüş söylememize imkân yoktur.

Sayın Milletvekilleri,

Olayın umumi efkârımızda yaptığı geniş tepki gösteriyor ki, toplumumuz buna, hadisenin tabiatında olan mahdut ölçülerin üstünde bir önem vererek üzüntü duymuştur. Olay, irtica, dinin istismarı, öğretmenlere tecavüz gibi yönlerinden toplumumuza bir büyük gericilik hareketinin işareti gibi görülmüştür.

Olayın büyük ölçüde bir maddi genişliği yoktur. Fakat hâdise toplumdaki taassup hareketini görünce hem patlama istidadının, hem kıskırtıcılarının hazır olduğunu bir daha göstermiştir. Hadisenin yarattığı geniş tepki buradan doğmaktadır.

Hükümet ve toplum olarak türlü kusurlardan ve tedbirlerden bahsetmek böyle zamanlarda âdettir. Bu âdetin duyarlık ve tedbir bakımından bir müspet tarafı var ise de nihayet bir hürriyet nizamı içinde her hastalığını, olduğu gibi meydana çıkmasının ve bilinmesinin tabii olduğu düşünülürse mübalâgaya kapılmamak da bir vazife olsa gerektir.

Biz, Anayasamıza kadar giren esash bir toplum meselesiyle daima meşgul olacağız. Aşırı cereyanların tesirlerinin ve tepkilerinin toplumun huzuru için bir tehlike olmamasını ciddi olarak izlemek sorumluluğumuz ve borcumuzdur. Aşırı cereyanlar derken, aşırı sağ gibi aşırı solu da kasdettiğimin bilinmesi lâzımdır. Bizim kanaatimizce bir gün sağdan ve bir gün soldan aşırı taassup fikirleri tesir alanında kendilerini göstermektedir. Dikkate lâyıktır ki, aşırı cereyanlar, hürriyet nizamı içinde toplum huzurunu korumaya çalışan orta cereyanın kuvvetlerini kendi tahriklerine başlıca mâni saymaktadırlar ve bunların hepsi Hükümet nizamı aleyhinde mutabıktırlar. Mutaassıplar ifratlı emellerine nail olmak için başlıca engel olarak Hükümet kuvvetlerini, hürriyet ve demokrasi nizamını görürler. Bu gerçeği göz önünde tutarak vazifeliler demokratik nizamın korunmasını bütün taassup ifratlarına karşı en tesirli çare saymışlardır. Biz bu anlayışla memleket nizamını takibediyoruz. Anayasamız ve adliyemiz aşırı sağın ve aşırı solun ifratlarına ve taassuplarına meydan vermemek için başarıyla yürümektedir ve işlemektedir. Esef verici olaylar kanun usul-

leri ve hükümleri içinde daima tesirsiz kalacaklardır.

Sayın Milletvekilleri; Hükümet mücadelesi aşırı sağın ve aşırı solun ifratları aleyhinedir. Hürriyet memleketinde fikirlerin söylenmesinden korkulmaz. Nitekim bugün toplumu bütün meseleleri, sağın ve solun görüşlerini ortaya koyması suretiyle serbestçe ve hem de bol bol tartışılmaktadır. Umumi efkârda doğmuş bulunan bu ilgi memlekete sadece fayda sağlar. Bu, açık rejimlerin tabiatı icabıdır. Ama fikirler ve düşünceler bu tarz rejimlerde her türlü huzur bozucu şiddet ve tahrikten sakınma hududu içinde kalmaya mecburdurlar. Kanunlar bu hududu tanımayanlarla uğraşırken toplumda sözü ve fikri itibar görenler, tecrübeliler kendi tesirlerini değerlendirmek, görevinde ihmal göstermemek durumundadırlar. Kendilerinden bunu istemeyi vazife sayıyorum. Büyük şiddet, taassup ve ifrat hareketlerinin hazırlığı tabiatındaki tahrik ve telkinleri Hükümet mutlaka önlemek görevini taşımaktadır.

Bu görev yerine getirilmektedir, ve yerine getirilecektir.

Hürmetlerimi sunarım. (Ortadan alkışlar)

SAMI ÖZTÜRK (Muş) — Aynı mevzuda gündem dışı söz istiyorum.

BAŞKAN — Gündem dışı konuşulmuştur. Diğer gündem dışı söz isteyen arkadaşlarımız vardır, hiçbirisine söz vermiyeceğim. Gündemimiz doludur.

2. — *Vazife ile yurt dışına giden Dışişleri Bakanı Feridun Cemal Erkin'e, Başbakan Yardımcısı ve Devlet Bakanı Kemal Satır'ın vekillik etmesinin uygun görüldüğüne dair Cumhurbaşkanlığı tezkeresi (3/1120)*

BAŞKAN — Cumhurbaşkanlığı Tezkeresini okutuyorum.

Millet Meclisi Başkanlığına

Vazife ile yurt dışına giden Dışişleri Bakanı Feridun Cemal Erkin'in dönüşüne kadar kendisine, Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı Kemal Satır'ın vekillik etmesinin, Başbakanın teklifi üzerine, uygun görülmüş olduğunu arz ederim.

Cemal Gürsel
Cumhurbaşkanı

BAŞKAN — Bilgilerinize sunulur.

3. — 4353 sayılı Kanununun 15 nci maddesinde yer alan «kazai hiçbir murakabeye tabi değildir» hükmünün Anayasaya aykırı olduğundan iptaline dair Anayasa Mahkemesi Başkanlığı tezkeresi. (3/1117)

BAŞKAN — Tezkereyi okutuyorum.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Danıştay 5 nci Dairesince; Maliye Vekâleti Baş Hukuk Müşavirliğinin ve Muhakemat Umum Müdürlüğünün vazifelerine Devlet dâvalarının takibi usullerine ve merkez vilâyetler kadrolarında bazı değişiklikler yapılmasına dair 4353 sayılı Kanununun 15 nci maddesinin Anayasaya aykırı olduğundan bahsile iptali hakkında itiraz yolu ile yapılan başvurma üzerine konu incelenmiş ve adı geçen Kanununun 15 nci maddesinde yer alan «kazai hiç bir murakabeye tabi değildir» hükmünün Anayasaya aykırı olduğundan iptaline 12 . 1 . 1965 gününde 1964/44 esas ve 1965/2 sayısıyla karar verilmiştir.

Bilgileri rica olunur.

Lütfi Akadlı

Anayasa Mahkemesi Başkanı

BAŞKAN — Bilgilerinize sunulur.

4. — Konya Milletvekili Ahmet Gürkan ve 9 arkadaşının; Konya Milletvekili Ahmet Gürkan ve 55 arkadaşının. İçişleri Bakanlığı merkez ve taşra teşkilâtında çalışan küçük dereceli memurların maaş ve intibak dereceleri hakkındaki kanun teklifinin içtüzüğün 36 nci maddesi gereğince Meclis Gündemine alınmasına dair önergesi. (4/361. 2/181)

BAŞKAN — Önergeyi okutuyorum.

Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

Konya Milletvekili Ahmet Gürkan, Ankara Milletvekili İbrahim Sıtkı Hatipoğlu ve 55 arkadaşımız tarafından müştereken düzenlenerek 2 . 4 . 1962 tarihinde Yüksek Başkanlığa sunulan, (İçişleri Bakanlığı Merkez ve taşra teşkilâtında çalışan küçük dereceli memurların maaş ve intibak dereceleri hakkında kanun) teklifimiz İçişleri Komisyonunca da kabul edilip Bütçe ve Plân Komisyonunda uzun zamandan beri beklemektedir. (Dosya No: 2/181) İçtüzüğün 36 nci maddesi gereğince Meclis Gündemine

alınmasına Yüksek delâletlerinizi teklif sahibi olarak arz ve teklif ederiz.

Ankara	Konya
İ. Sıtkı Hatipoğlu	Ahmet Gürkan
Kars	Giresun
Hasan Erdoğan	Nizamettin Erkmen
Erzincan	Kırklareli
Hüsamettin Atabeyli	M. Alâeddin Eriş
Adıyaman	Balıkesir
Arif Atalay	A. Aydın Bolak
Ordu	Niğde
Şadi Pehlivanoglu	Ruhi Soyer
(İmza okunamadı)	

BAŞKAN — Lehinde mi? Yoksa aleyhinde mi söz istiyorsunuz?

MUSLİHİTTİN GÜRER (Sakarya) — Lehinde söz istiyorum.

KEMAL OKYAY (Kars) — Bütçe Komisyonu adına konuşacağım.

BAŞKAN — Bütçe Komisyonu adına siz konuşacaksınız.

Buyurunuz Sayın Soyer.

RUHİ SOYER (Niğde) — Çok sayın milletvekilleri arkadaşlarım;

Meclisimizin toplandığı günden buyana, memlekette yeni Anayasa gereğince içtimai müsavat, yani sosyal dengeyi yerine getirebilmek için Yüce Meclisimiz muhtelif kanunları çıkarmıştır. Bu meyanda hakikaten memleketimizin haksızlığa uğramış birçok insanları bu haklarını Yüce Meclisin sayesinde elde etmiş bulunmaktadır. Bunların içinde İçişleri Bakanlığına bağlı küçük memurlarımız vardır. Bu küçük memurlarımız dediğim, tahrirat kâtibî, nüfus kâtibî veya vilâyet veya kaza tahrirat kalemlerinde çalışan insanlardır.

Bunlar yıllar yılı kimi altı sene, kimi on sene 25 - 35 lira asli maaşla çalışmaya mahkûm kalmışlardır.

Muhterem arkadaşlarım, günün birinde kaymakam bulunmadığı zaman, gel kaymakam vekilisin dediğimiz ve koca bir kazanın idaresini kendisine tevdi ettiğimiz tahrirat kâtiplerinin bugünkü durumları, üstleri başları buldukları makam ile kabili tevfik durumda değildir. Çoluk ve çocuklarını okutamamakta, ailelerini geçindirebilmek için binbir ıstırap içinde kıvrılmaktadırlar.

Muhterem arkadaşlarım, Büyük Meclisin nazarı dikkatine arz ederim, eğer bunlar, bu vatan çocukları bir kürek mahkûmu olsaydılar dahi gü-

nün birinde affa mazhar olabilirlerdi. Eğer bunlar bir bakkal çırağı olsaydılar günün birinde bir kalfa veya küçük bir dükkân sahibi olurlardı. Her biri ayrı bir istidat sahibi, her biri valinin ve kaymakamın sağ kolu olan bu insanları bugüne kadar sevki tali ile ihmal etmiş bulunuyoruz.

Sayın İbrahim Sıtkı Hatipoğlu arkadaşımızla Sayın Ahmet Gürkan ve muhtelif partilerimize bağlı 50 kadar milletvekili ve Senatör arkadaşlarımızın vermiş oldukları bu kanun teklifi hakikaten yerinde ve bizim sosyal adaletimize tamamiyle uygundur.

Bu teklif 1962 yılında yapılmış olduğu halde bugün Bütçe Komisyonunda uyur vaziyettedir.

Muhterem arkadaşlarım, seçim sathı mailindedeyiz. Yarın bu Meclisin Haziran'da Mart'ta veya Ekim'de ne zaman seçime gidileceği malûm değildir. Bu zavallı insanları da bu memleket çocuklarını da diğerlerine kıyas ederek, hiç olmazsa bir mübaşir kadar refaha kavuşturmak zorundayız. Bunların da çocukları, aileleri ve okutmak mecburiyetinde oldukları yavruları vardır. Bunlar da birer aile sahibidir ve geçinmek zorundadırlar.

Muhterem arkadaşlarım, bu itibarladır ki bunların mecmuu aşağı - yukarı 900 kadardır. Ve bütçeye yapacağı yük 2,5 milyon liranın içindedir. Bu şimdiye kadar yapmış olduğumuz zamalara nazaran lâşey mesabesinde. Bunun da İçişleri Bakanlığı Bütçesine yük olmadan bâzi kısıtlamalarla vekillikleri kaldırmakla veya münhallere tâyini yapmamak suretiyle Bütçeye yük olmadan karşılanması mümkündür. Bu itibarla Yüce Meclisin merhametine müracaat ediyorum. Bu kanun tasarısının gündeme alınması hakkındaki teklife iltifat etmenizi ve reyinizi bu istikamette kullanmalarını rica eder, hürmetlerimi arz ederim.

BAŞKAN — Sayın Gürer.

MUSLİHİTTİN GÜRER (Sakarya) — Muhterem Başkan, muhterem milletvekilleri, gündeme alınması için yapılan müzakerede İçişleri memurlarına verilecek olan ve onları zamanın icaplarına intibak ettirecek olan bu kanun teklifini getiren arkadaşları hakikaten huzurunuzda tebrik etmek isterim.

Muhterem arkadaşlarım, bugün plânlı kalkınmaya girdiğimizi iddia ettiğimiz bir devirde 5442 sayılı Kanun ahkâmına göre idare âmir-

lerine en büyük vazifeler terettübetmektedir. Bugün memleketimizin en hücre köşelerinde idare âmirlerinin bulunmadığı zamanlarda kendilerine vekâlet etmek gibi şerefli bir vazifeyi uhdelelerinde tophyan tahrirat kâtipleri, nüfus memurları hakikaten zamanın icaplarına uygun bir şekilde yaşayamamaktadır.

Muhterem arkadaşlarım, bugün bir tahrirat kâtibi vekâletini deruhte ettiği zaman Devletin bütün fonksiyonlarını üzerinde toplamaktadır. Ama Dahiliye memurlarını biraz tetkik edecek olursanız bunların maaş bakımından, terfi bakımından çok perişan bir halde olduğunu derhal görürsünüz. Bugün öyle Dahiliye memurları vardır ki, 25 seneden beri hâlâ terfi, tefeyyüz edemiyen, sırası geldiği, bütün diğer memurlar terfi ettiği halde kadrosuzluk yüzünden terfi edemiyen bu memurları daha fazla perişan bir halde bırakmaya gönlümüz yetmiyor.

Muhterem arkadaşlarım, müzakeresini yapacağımız kanun teklifi, 1962 senesinin 4 neü ayında verilmiştir. Bu kanun tasarısı üzerinde ilgili encümen, Dahiliye Encümeni müspet mütalâa vermiş bulunmaktadır. Şu hale göre Bütçe Komisyonunda uzun zamandan beri bekliyen ve sayıları da 929 kişi olan bu şekildeki Dahiliye memurlarını refaha ve haklı olarak onları gördükleri hizmetlerin karşılığına erişecek olan bu kanunun malî portesi de büyük bir yekûn teşkil etmemektedir.

Muhterem arkadaşlarım, yüksek huzurunuzda şunu arz etmek istiyorum ki, bu kanun ve bu intibaklar ve Dahiliye memurlarını refaha ulaştıracak bu hususun malî portesi 2,4 milyon liradır. Binacnaleyh 15 milyarlık bir Devlet bütçesi içerisinde 2,4 milyonluk bir malî porte bir şey ifade etmemektedir.

Muhterem arkadaşlarım, saniyen bütçeye de büyük bir külfet olmayacaktır. Çünkü dâhını bağlamış olduğumuz Dahiliye Vekâletinin bütçe artıklarıyla olsun keza münhal olan yerlerdeki memuriyetlere tâyin etmemek suretiyle elinde bugün 10 milyon lirası mevcuttur. Şu hale göre bu durum karşısında bu iki milyonu bu feragatli ve memleketin en üera köşelerinde hizmet gören bu arkadaşlardan esingememenizi ve dolayısıyla bu kanunun daha fazla bekleme-ye tahammülü olmadığından gündeme alınması için Yüksek Heyetinizden tasvip görmesini

talebeder, Yüksek Heyetinizi hürmetlerimle selâmlarım.

BAŞKAN — Sayın Okyay.

BÜTÇE KOMİSYONU ADINA KEMAL OKYAY (Kars) — Muhterem arkadaşlar, Sayın Ahmet Gürkan ve 55 arkadaşının İçişlerinin merkez ve taşrada bulunan küçük memurları hakkında takdim etmiş oldukları bu kanun teklifi komisyonumuzda bir ara gündeme alınarak görüşüldü. O tarihlerde komisyonumuza bu tipte yüzlerce kanun teklifi gelmişti ve bunların malî portesi bir milyarın üzerinde bulunuyordu. Komisyonumuz bir karar vermek durumunda idi. Bu yüzlerce, aynı durumda bütün Devlet personelinin, küçük memurlarını alâkadar eden kanun teklifleri hakkında toptan bir karar vermek icabederdi. Bunun için Hükümetin görüşünü yeniden bu mevzular üzerinde sordu ve yapılmış yüzlerce teklif hakkında teker teker fikrini almak için bu teklifleri Hükümete gönderdi. Hükümet de Başbakanlıkta bir komisyon kuruldu ve bu teklifler bu komisyonda gözden geçirilerek Hükümetin görüşü komisyonumuza bildirilmiş oldu.

Kanun teklifinin gecikmesinin sebebi budur.

Şimdi bu kanun teklifi Devlet personeli içinde çok küçük bir zümreyi alâkadar etmektedir. Halbuki aynı durumda olan yüzbinlerce Devlet memurları vardır, durumları aynıdır. («Hangileri» sesleri) Her bakanlıkta vardır. Taşra ve merkez teşkilâtında küçük ücretli, kadrosuzluk yüzünden terfi edemiyen binlerce memur aynı durumdadır. Bu kanunun malî portesi Devlet bütçesi içinde 4 milyon liranın üzerindedir.

Ayrıca bildiğimize göre Devlet Personel Kanunu bir Karma Komisyonunda görüşülmektedir. Bu Karma Komisyonun bu hususta bâzı ana prensipleri vardır. Bu teklif edilmiş olan kanun bu Devlet Personel Kanununun ana prensiplerine aykırıdır.

Bütün bu meseleler yalnız İçişleri Bakanlığının memurlarının değil, bütün Devlet memurlarının meseleleri Karma Komisyonunda görüşülmekte olan Devlet memurları Kanunuyla huzurunuzda yakın zamanda getirilecektir. Bu meselelerin toptan Meclisimizce bir an evvel halledilmesini temenni ediyoruz. Böyle münferit kanun teklifleriyle meselelerin halledileceği kanaatinde değiliz. Yüksek Meclisimiz

Personel kanununu biran evvel çıkarırsa bütün bu söylenenler bir çırpıda halledilecektir. Arz ederim, hürmetlerimle.

SABRİ KESKİN (Kastamonu) — Bir sualim var.

BAŞKAN — Buyurun.

SABRİ KESKİN (Kastamonu) — Efendim, komisyon sözcüsü konuşmalarında yalnız Dahiliye Vekâletinde değil, başka bakanlıklarda da bu şekilde küçük memurlar vardır, dediler. Acaba başka vekâletlerde hangi memurları aynı durumdadır? Böyle memur başka vekâletlerde yoktur.

BÜTÇE KOMİSYONU SÖZCÜSÜ KEMAL OKYAY (Devamla) — Efendim, aynı mahiyette, Devlet personelinin emeklilik haklarıyla terfileri, maaşları durumlarıyla ilgili bu mahiyette yüzlerce kanun vardır. Bunların malî portesi bir milyarı geçmektedir, diyordum. Öğretmenler de vardır. Maarif Bakanlığının bünyesinde de vardır. Şimdi derhal hatırlayıp arz edemiyeceğim birçok bakanlıkların bünyesinde böyle kadrosuzluk yüzünden uzun zaman bekleyip terfi edemiyen memurlar vardır. Tapu memurları, Maliyede, Vakıflar İdaresinde buna benziyen pek çok memurlar vardır. Şimdi yalnız İçişleri Bakanlığına ait bir kısım memurların haklarını vermek, diğerlerininkini vermek ayrı bir adaletsizlik olur.

Önergenin nazarı itibara alınmamasının ayrıca rica ederim.

BAŞKAN — Aynı sual mi Sayın Soyer? Aynı sual olmasın.

RUHİ SOYER (Devamla) — Hayır, başka bir sual.

Şimdi Sayın Komisyon Sözcüsü Personel Kanununun geleceğini ifade ettiler. Bu kanunda intibak istenildiğine nazaran bu intibak adaletsizliğini Personel Kanununda nasıl karşılıcaclardır. Buna hiç imkân yoktur. (Soldan «bravo Ruhi Bey» sesleri)

BÜTÇE KOMİSYONU SÖZCÜSÜ KEMAL OKYAY (Devamla) — Bu sorunuza Sayın Soyer, Hükümetten almış olduğumuz cevaptan bir paragrafı okuyarak cevap vermek istiyorum. «Plân bakımından kamu hizmeti gören personelin sosyal güvenlik öngörülen personel rejiminin tahakkukundan önce bu ve emsali intibak taleplerinin Personel Kanununun içeri-

sinde tamamen halledileceğini» kabul ediyorlar ve diyorlar ki, «diğer emsalleri gibi yeni personel rejimi içinde bir hal suretine bağlanacaktır.» Demek ki Karma Komisyonda görüşülen Personel Kanununda bu mevzu nazarı itibara alınmıştır.

BAŞKAN — Sayın Okyay bir dakika.

Sayın Diler.

NIHAT DİLER (Erzurum) — Efendim, bu küçük memurların durumu tahammülfersadır. Dahiliye Vekâleti bütçesi görüşüldüğü zaman Bütçe Komisyonuna bir tavsiyede bulunuldu.. Ve bunun bütçe gerekçesine geçirilmesi hususunda arkadaşlar teklifte bulundular. Bunların intibak kanununun çıkarılması için böyle bir teklifte bulunulmuştu. Ben bunun bütçe gerekçesine geçirilip geçirilmeyeceğinin açıklanmasını rica ediyorum.

BAŞKAN — Sayın Okyay anladınız değil mi efendim?

KEMAL OKYAY (Devamla) — Sayın Diler, İçişleri Bakanlığı bütçesi görüşülürken pek çok arkadaşlar İçişleri Bakanlığı memurlarının durumundan uzun uzun bahsettiler. Ancak bunun bütçe gerekçesine geçirilebilmesi için bu gibi tekliflerin komisyonun oyuna arzı ve komisyonun bunu bir karara bağlaması şarttır. Böyle bir karar alınmamıştır. Demin de söylemiş olduğum gibi yalnız İçişleri Bakanlığı bünyesinde değil, diğer bakanlık bünyelerinde de aynı durumda olan memurlar vardır. Topyekûn bunların meseleleri Personel Kanunu içinde nazara alınmıştır, orada görüşülecektir. Yüksek Meclisimizin gayretiyle bu Personel Kanunu kısa bir zamanda çıkarsa bu gibi meseleler toptan halledilecektir. Hürmetler ederim.

BAŞKAN — Sayın Kılıçoğlu, buyurun.

İBRAHİM ETEM KILIÇOĞLU (Giresun)

— Karma Bütçe Komisyonu Sözcüsü arkadaşımız diğer bakanlıkların memurları içerisinde de aynı durumda olanlar var, dediler. Bütçe Komisyonunda uzun uzun tartışılan bu konuda ilgili arkadaşlarımız 30 küsur seneden beri bu bakanlık içerisinde terfi edemiyen memurlar bulunduğunu ifade ettiler. Şimdi bendeniz öğrenmek istiyorum. Bu durumda başka hiçbir vekâlet mensubu var mıdır, yok mudur?

Teşekkür ederim.

BÜTÇE KOMİSYONU SÖZCÜSÜ KEMAL OKYAY (Devamla) — Maliye Bakanlığı bünyesi içerisinde vardır, Sayın Kılıçoğlu Nerede kaldı ki, geçen sene kabul ettiğiniz üç üst derece alabilme hakkı ile bu memurların büyük bir kısmı istifade edebilmiş ve bir imkân sağlayabilmişlerdir. Tapu Kadastroda, Vakıflarda ve Maliye Bakanlığında bu tip memurların sayısı çok yüksektir.

BAŞKAN — Sayın Arar, aleyhinde, buyurunuz efendim.

KÂZİM ARAR (Çankırı) — Muhterem arkadaşlar, hiç tahmin etmiyorum ki, Yüce Mecliste böyle bir kanun teklifinin aleyhinde söz söylemek imkânını taşıyan bir milletvekili olsun.

Bu teklifi kanuniyi getiren Sayın Ahmet Gürkan ve diğer arkadaşlarıma peşinen teşekkür ederim. Ancak bütçemizin umumi portesi içerisinde gün yok ki, Yüce Meclise Devlet memurları arasında gadre uğramış, terfileri gecikmiş, kadrosuzluk yüzünden haklarını alamamış memur olmasın. Bu teklifler sık sık gelmekte, Maliye Vekâleti de sık sık plâna göre tatbikatını aksamaması için ayak diremektedir. Plân tahakkuku zaruri bir mevzu haline geldi. Bir yıl önceki plâna göre o yıl içinde bir vilâyetin 26 köyüne su getirilmesi lâzım iken 12 köyüne getirilmekle yetinilmiş. Hükûmete sorarsanız plân tahakkuk ediyor, memnuniyet vericidir. Madde be madde işi ele aldığımız zaman plânın tahakkuk safhasında olmadığını eza ile müşahade etmek mümkündür. Tahrirat kâtiplerinin hakikaten büyük mahrumiyetler içinde bulunan kazalarımızda, vasıtasızlık, hattâ tahrirat kâtibinin yanında muavini dahi olmadan, hem kaza kaymakamı, yine vazife ifa, hem de kalemin bütün muamelâtını tedvir eden bu insanları ve bundan daha çok mahmul ve meşgul olan nüfus memurlarının durumları cidden fecidir.

Senelerden beri Personel Kanunu verdiğimiz ve bütün bu umumi rahatsızlığı kapsıyan bu kanun maalesef gelemedi.

BAŞKAN — Sayın Arar, niçin aleyhinde olduğunuzu söyleyiniz, lütfen umumi fikirler içinde mevzu dağılıyor.

KÂZİM ARAR (Devamla) — Aleyhinde olduğumu mucip sebepleri ile izah edeceğim. Sayın Başkan.

Bu kanun geldi, nihayet Yüce Meclise intikal etti. Etti ama henüz Meclis gündemine ne zaman alınacağı, ne zaman bunun kanuniyet iktisabederek 500 bine yakın Devlet memurunun ıstırabını önliyeceği hakkında bize ferahlık verici bir haberi beşaretin mevcudolduğuna kaani değilim.

Geçenlerde PTT mensuplarına yapılan yardım hakkındaki konuşmam münasebetiyle bir mektup aldım. Sıtma savaş mevzuu bu..

BAŞKAN — Sayın Arar, lütfen konuşmanızın dışına çıkmayınız efendim.

KÂZIM ARAR (Devamla) — Rica ederim efendim, ben burada nasıl konuşulması lâzım geleceğini, sadedin nasıl içinde bulunduğumu müdrik bir insan olarak konuşuyorum. İstirham ederim.

BAŞKAN — Lütfen mevzu dışına çıkmayınız efendim, mevzu dışına çıkmamak mecburiyetindedir.

KÂZIM ARAR (Devamla) — Mevzu dışında değilim.

BAŞKAN — Riyaset idareye mecburdur, dinleyiniz efendim.

KÂZIM ARAR (Devamla) — Dışında değilim, efendim.

Bugün getirilen kanun teklifinin reddi mi kabulü mü icabettiği hususunda lehte ve aleyhte konuşan arkadaşlarımızın konuşmalarını bir mucip sebebe istinadettirmeleri halinde bu kürsüdeki lâflar kıymet ifade eder.

BAŞKAN — Yalnız niçin aleyhinde bulunduğunuzu söyleyiniz.

KÂZIM ARAR (Devamla) — Sayın Başkan devamlı müdahale ederse fikir silsilesi diye bir şey kalmaz. Konuşacağımızın yüzde 80 ini Sayın Başkana devreder, inersiniz aşağıya.

BAŞKAN — Sayın Arar, Riyaset müzakerelerin hüsnü cereyanını tanzimle mükelleftir. Zatiâliniz fikirlerinizi, niçin aleyhte bulunduğunuzu ifade mecburiyetindedir. Binaenaleyh o hudut içinde kalarak fikirlerinizi ifade ediniz efendim.

KÂZIM ARAR (Devamla) — Reddin mucip sebebi olarak Sıtma Savaş mensupları da bir mektup yazarak, «biz de köylerde devamlı dolaşyoruz, bizi niçin düşünmüyorsunuz?» Diyorlar. Birçok arkadaşlarıma da bu mealde birçok mektuplar gelebilir. İşte bu sebeplerle

muhterem arkadaşlarım eğer Maliye Bakanlığı 4 milyon lira civarında bir portesi olan bu teklifi tekabbül edebiliyorlarsa bendeniz aleyhte değilim. Sadece Maliyenin takati bakımından her zaman takatsizlikten bahseden Maliye Bakanlığı birçok tesirlerin altında birçoklarına evet birçoklarına da hayır demektedir. Hükümet tasarılarına «evet» tabii.

Şu halde arzım, Meclise gelmiş olan Personel Kanununu, Komisyon olarak, Hükümet olarak biran evvel ele almalı, alelâde kanunlara gösterilen hassasiyetin üstünde bir ivedilik teklifinde bulunarak her şeye takdimen ve tercihan bu 500 binlik memur ordusunun ıstırabına bir son vermelidir. Mâruzatım bundan ibaret.

BAŞKAN — Sayın arkadaşlar, teklifi kanununun gündeme alınması hakkındaki önergeyi kabul edenler lütfen işaret buyursunlar. Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir efendim. Gündeme alınacaktır.

5. — İçel Milletvekili Mazhar Arıkan'ın, Devlet memurları aylıklarının tevhit ve teadülüne dair olan 3656 sayılı Kanunun bazı maddelerinin değiştirilmesi ve bu kanuna geçici bir madde eklenmesi hakkındaki kanun teklifinin Genel Kurulun 24 . 12 . 1964 tarihli 12 nci Birleşiminde Devlet memurları kanunu tasarısını görüşmek için kurulması kabul edilen Geçici Komisyona havalesine dair Maliye Komisyonu Başkanlığı tezkeresi (2/667, 3/1118)

BAŞKAN — Tezkereyi okutuyorum.

Yüksek Başkanlığa

İçel Milletvekili Mazhar Arıkan'ın, Devlet memurları aylıklarının tevhit ve teadülüne dair olan 3656 sayılı Kanunun bazı maddelerinin değiştirilmesi ve bu kanuna geçici bir madde eklenmesi hakkında kanun teklifi; Devlet memurları Kanununun 209 - 210 ncu maddelerini ilgilendirdiğinden, mezkûr teklifin, Devlet memurları kanun tasarısını görüşmek üzere Genel Kurulun 24 . 12 . 1964 tarih ve 12 nci Birleşiminde teşkili kararlaştırılan Geçici Komisyona havale buyurulmasına müsaadelerinizi saygı ile arz ederim.

Maliye Komisyonu Başkanı
Edirne
İlhami Ertem

BAŞKAN — Tezkereyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edesler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Geçici Komisyona verilecektir.

6. — *İstanbul Milletvekili Reşit Ülker'in, Sicilli Nüfus Kanununun 3 ncü maddesinin değiştirilmesine dair kanun teklifinin Genel Kurulun 3 . 12 . 1964 tarihli 17 nci Birleşiminde Nüfus Kanunu tasarısını görüşmek üzere kurulması kabul edilen Geçici Komisyonda görüşülmesine dair İçişleri Komisyonu Başkanlığı tezkeresi (2/388, 3/1119)*

BAŞKAN — Tezkereyi okutuyorum.

Yüksek Başkanlığa

İstanbul Milletvekili Reşit Ülker'in, Sicilli Nüfus Kanununun 3 ncü maddesinin değiştirilmesine dair olan kanun teklifi; Komisyonumuzda görüşüldü.

Nüfus Kanununun yalnız 3 ncü maddesinin tadilini istihdaf eden teklifinde, günün ihtiyaçlarına cevap vermesini temin etmek maksadiyle, nüfus mevzuu kül halinde mütalâa edilmek suretiyle hazırlanmış bulunan uüfus kanunu tasarısını görüşmek üzere Genel Kurulun 3.12.1964 tarihli 17 nci Birleşiminde kurulması kabul edilen Geçici Komisyonda görüşülmesi kanun yapma tekniği bakımından daha uygun olacağına karar verilmiş olduğunu saygularıyla arz ederim.

İçişleri Komisyonu Başkanı

Uşak

Ali Rıza Akbıyıkçoğlu

BAŞKAN — İçişleri Komisyonu Başkanlığı tezkeresini oyunuza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir, Geçici Komisyona verilecektir.

4. — GÖRÜŞÜLEN İŞLER

1. — *Siyasi partiler kanun tasarısı ile Adana Milletvekili Kasım Gülek ve Kemal Sarıbrahim-oğlu'nun, Siyasi partiler kanun teklifleri ve Geçici Komisyon raporu (1/560, 2/378; 2/591) (S. Sayısı: 527)*

BAŞKAN — Siyasi partiler kanun tasarısının görüşülmesi Perşembe günüdür.

2. — *Bina kiralari hakkındaki kanun tasarısı ve Erzurum Milletvekili Gıyasettin Karaca'nın, 6570 sayılı Kira Kanununun Anayasa Mahkemesince iptal edilen 2 ve 3 ncü maddelerinin yeniden tedvini ile 4 ncü maddesinin değiştirilmesi hakkında kanun teklifi ve Geçici Komisyon raporu (1/513, 2/526) (M. Meclisi S. Sayısı: 458 ve 458 e 2 nci ek)*

BAŞKAN — Madde gelmemiştir.

3. — *Çanakkale Milletvekili Şefik İnan'ın, Otelcilik, Motclclik Türk Anonim Şirketi kanun teklifi ve Geçici Komisyon raporu (2/576) (S. Sayısı : 507)*

BAŞKAN — Geçici Komisyondadır, gelmemiştir.

4. — *İlköğretim ve Eğitim Kanununun 56 ncü maddesinin (a) bendinin son paragrafının kaldırılması hakkında kanun tasarısı ve Adalet ve*

Millî Eğitim komisyonları raporları (1/456) (S. Sayısı : 264) (1)

BAŞKAN — Bakan ve Komisyon yerini al-sın efendim.

Tümü üzerinde söz istiyen var mı efendim? Yok. Maddelere geçilmesini oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

İvedilikle görüşülmesini oyunuza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Birinci maddeyi tekrar okutuyorum.

İlköğretim ve Eğitim Kanununun 56 ncü maddesinin (a) bendinin son paragrafının kaldırılması hakkında kanun tasarısı

MADDE 1. — 5.1.1961 tarihli ve 222 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanununun 56 ncü maddesinin (a) bendinin son paragrafını teşkil eden ilköğretim kurullarının ceza kararları kesin olup aleyhinde idari veya kazai hiçbir mercie başvurulmaz», ibaresi kaldırılmıştır.

(1) 264 S. Sayılı basmayazı tutanağın sonundadır.

BAŞKAN — Madde hakkında söz istiyen? Yok. Maddeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

BAŞKAN — Madde hakkında söz istiyen? Yok. Maddeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Bu kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

BAŞKAN — Madde hakkında söz istiyen? Yok. Maddeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Tümü hakkında söz istiyen? Buyurun, lehinde, Sayın Reşit Ülker.

REŞİT ÜLKER (İstanbul) — Muhterem arkadaşlarım, Parlâmentomuza uzun zaman tevcih edilen sözlerden birisi de Anayasaya aykırı kanunların Parlâmentodan ilgi görmeyip kaldırılmadığı yolundadır. Gerek Anayasa Mahkemesi, gerekse Yüce Meclis Anayasaya aykırı kanunların büyük bir çoğunluğunu kaldırmıştır. Bu kanun da bu Anayasaya aykırı hüküm taşıyan kanunlardan birisidir. Lehinde oy kulanılmasını istirham edeceğim.

BAŞKAN — Kanunun tümünü oya sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler.. Kabul edilmiştir.

5. — 2000 sayılı Kanunun 3 ncü maddesinin ikinci fıkrasının kaldırılmasına dair kanun tasarısı ve Adalet, Sağlık ve Sosyal Yardım ve Plân komisyonları raporları (1/374) (S. Sayısı: 240)

BAŞKAN — Komisyon ve Bakan lütfen yerini alsın.

Bu kanun tasarısı Komisyondan gelmiş bir önerge vardır, okutuyorum.

Yüksek Başkanlığa

Gündemin beşinci sırasında yer alan 240 sayılı tasarıda sözü geçen 2000 sayılı Kanunun 3 ncü maddesinin 2 nei fıkrası Anayasa mahkemesinin 22 . 12 . 1964 gün 1963/166 esas ve 1964/76 karar sayılı kararıyla iptal edildiğinden mezkûr tasarının yeniden tetkiki için komisyonumuza iadesine karar verilmesini saygı ile arz ve talebederim .

Plân Komisyonu Başkanı

Trabzon

Ali Şakir Ağanoglu

BAŞKAN — Tezkereyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir. Komisyona iade edilecektir.

6. — Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununun 6122 ve 6422 sayılı kanunlarla değiştirilen 39 ncü maddesinin (b) fıkrasının son bendinin kaldırılması hakkında kanun tasarısı ve İstanbul Milletvekili İlhami Sancar ve iki arkadaşının, 5434 sayılı T. C. Emekli Sandığı Kanununun 39 ncü maddesinin 6122 ve 6422 sayılı kanunlarla değiştirilen ve eklenen (b) fıkrasının kaldırılmasına dair kanun teklifi ve Maliye ve Plân komisyonları raporları (1/268, 2/10) (S. Sayısı : 292)

BAŞKAN — Tümü üzerinde söz istiyen var mı efendim? Buyurun Sayın Halil Özmen.

HALİL ÖZMEN (Kırşehir) — Muhterem arkadaşlar, bu kanun teklifini okuduğum zaman Anayasanın mevkii meriyete girdiği tarihten bugüne kadar çıkarılan kanunlardan en mühim bir kanun olduğuna inanarak, huzurunuzu işgal ediyorum, gayet az konuşacağım.

Muhterem arkadaşlar, çok iyi hatırlarsınız, eski devirdе bu kanunun tatbiki ile birçok me-mur arkadaşlarımızın canları yanmıştır ve hiç-bir sebep olmadığı halde meslekleri sona erdirilmiştir, 39 ncü maddenin (b) fıkrasına istinaden çalışabilecek kabiliyette olan, meslekine gayet iyi hizmetler yapabilecek arkadaşlar keyfi hareketlerle, derhal meslekine son verdirilmiştir. Bu itibarla böyle bir kanunun Yüce Meclisimize getirilmesi benim için bir şeref olduğu gibi sizler için en büyük bir şereftir. Bu kanunun bir an evvel kabul edilmesini arz ve istirham ederim Yüksek Heyetinizden.

BÜTÇE VE PLÂN KOMİSYONU SÖZCÜSÜ KEMAL OKYAY (Kars) — Sayın Başkan, Anayasa Mahkemesince iptal edilmiş kanunlardır. Tetkik için geri istiyoruz.

BAŞKAN — Efendim, Komisyon diyor ki, «tasarıda mevzu bahis edilen madde Anayasa Mahkemesince iptal edilmiştir, tetkik için Komisyona alalım.»

Komisyon sözcüsünün bu teklifini oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir. Komisyona geri verilmiştir.

7. — Baraj inşaatı dolayısıyla sular altında kalacak kasaba, köy ve arazi hakkındaki Kanunun yürürlükten kaldırılmasına dair kanun tasarısı ve Bayındırlık, İçiş'eri, Adalet, Maliye ve Plân komisyonları raporları (1/402) (S. Sayısı : 293) (1)

BAŞKAN — Tümü hakkında söz isteyen var mı?. Yok. Maddelere geçilmesini oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

İvedilik teklifi vardır. İvedilik teklifini oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Baraj inşaatı dolayısıyla sular altında kalacak kasaba, köy ve arazi hakkındaki Kanunun yürürlükten kaldırılmasına dair kanun tasarısı

MADDE 1. — Baraj inşaatı dolayısıyla sular altında kalacak kasaba, köy ve arazi hakkındaki 6541 sayılı Kanun yürürlükten kaldırılmıştır.

BAŞKAN — Madde hakkında söz isteyen?. Yok. Maddeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihe kadar 6541 sayılı Kanuna göre yapılmış bulunan bilümüm işlemler muteberdir.

BAŞKAN — Madde hakkında söz isteyen var mı?. Yok. Maddeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

BAŞKAN — Madde hakkında söz isteyen?. Yok. Maddeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 4. — Bu kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

BAŞKAN — Madde hakkında söz isteyen?. Yok. Maddeyi oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Kanun, Meclisimizce kabul edilmiştir.

8. — Ziraat Odaları ve Ziraat Odaları Birliği Kanununun 34 ncü maddesinin değiştiril-

mesine dair kanun tasarısı ve Adalet ve Tarım komisyonları raporları (1/463) (S. Sayısı : 268) (1)

BAŞKAN — Tümü hakkında söz isteyen?. Yok. Maddelere geçilmesini oyunuza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

İvedilik teklifi vardır. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Ziraat Odaları ve Ziraat Odaları Birliği Kanununun 34 ncü maddesinin değiştirilmesine dair kanun tasarısı

MADDE 1. — Ziraat Odaları ve Ziraat Odaları Birliğine ait 6964 sayılı Kanununun 34 ncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Para cezaları

«Madde 34. — Odalarca, mevzuata uygun olarak alınan kararlara uymıyan üyelere, idare heyetlerinin teklifi üzerine meclislerinin kararı ile 5 liradan 50 liraya kadar ve tekerrürü halinde 25 liradan 250 liraya kadar para cezası verilebilir.

Cezaya çarptırılan, kararın tebliğ edildiği tarihten itibaren bir ay içinde idari kaza merciine itiraz edebilir.»

BAŞKAN — Madde hakkında söz isteyen, buyurun Sayın Giritlioğlu.

FAHİR GİRİTLİOĞLU (Edirne) — Muhterem arkadaşlarım, prensip itibariyle bu madde Anayasaya aykırı hüküm taşıdığı için getirilmiş bulunmaktadır. Bu prensibe itirazımız yoktur ve tasarıya bu bakımdan müspet oyumu vereceğim. Ancak madde görüşülürken bir hususun tashihi lüzumunu hissettim. Şöyle ki; madde tüm olarak kaldırılmış bulunmuyor, yalnız verilen para cezasına dair müracaat imkânı sağlanmış bulunuyor. Cezanın nihai olma karakteri kaldırılmış bulunuyor. Fakat maddede noksan gördüğüm taraf vardır.

Beş lira para cezası tâyin etmiş bulunmaktadır. 34 ncü maddenin beş lira para cezası ile hedef tuttuğu gaye hiçbir zaman sağlanamamış olacaktır.

(1) 293 S. Sayılı basmayazı tutanağın sonundadır.

(1) 268 S. Sayılı basmayazı tutanağın sonundadır.

Esasen Ziraat Odaları Kanunu eski tarihli bir kanundur. Bu kanun 1964 tarihinde Meclisimizin tahriki neticesi tatbik mevkiine konmuştur. Kanunun neşir tarihi 1949 dur. 1949 tarihindeki beş lira para cezası o tarihte çıkarılan özel bir kanunla umumi olarak beş - on misli artırılmıştı. O tarihte kabul edilen asgari beş lira cezanın hakikaten bugünkü rayiçlere göre yeniden tashihinde fayda mülahaza etmekteyim ve Riyasete bir önerge takdim ediyorum. Bu önergemde asgari haddin 50 lira olarak kabul edilmesini ve âzami haddin ise 500 liraya çıkarılmasını teklif ediyorum. Önergemin iltifat görmesini istirham ederim.

AZİZ ZEYTİNOĞLU (Eskişehir) — Muhterem arkadaşlarım, Ziraat Odaları müessesesi henüz yeni kurulmuş bir teşekküldür. Bugün Ziraat Odalarına, okuyup yazmasını bilmiyor dediğimiz, bir kısım büyük kütleyi teşkil eden çiftçi vatandaşlarımız kayıtlıdır. Bunlar kanunen oranın müseccel âzalarıdır. Bugün buraya kayıtlı olan âzalar yani çiftçilerimiz, bu Ziraat Odalarının aidatından dahi şikâyetçidirler. Binaenaleyh, aidatından dahi şikâyetçi olan bir teşekküle hattâ bu 34 neü madde ile konulan cezalar hiç yerinde değildir. Bir zaman geçmek lâzım, bu odalara çiftçileri alıştırmak lâzım. Bu odaların tamimlerini okuyacak olan çiftçilerimiz, hattâ okuma - yazmayı tamamen öğrendikten sonra bir zaman geçtikten sonra, ancak böyle cezai müeyyideler konulmak icabeder. Yoksa bir teşekkül gelir gelmez cezai müeyyideleri kaldıracağımız yerde tekrar vaz'edersek, bu, çiftçilerimiz bundan çok daha müşteki olurlar ve bugün faydalı olan bu odaların kurulmasına değil, yıkılması cihetine gidebilirler, şikâyet edebilirler. İşte bunu önlemek için bu 34 neü maddenin tamamen, bu Ziraat Odaları Kanunundaki cezai müeyyidelerin çıkarılmasını arz ve rica ederim.

BAŞKAN — Sayın Ülker.

REŞİT ÜLKER (İstanbul) — Muhterem arkadaşlar, Anayasa Mahkemesince iptal edilen kanunlara ait kendi yaptığım bir listesi elimdedir, bu listede bu kanunun Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edildiği gözüktüyor, 11 . 3 . 1964. Belki yanlışmış olabilirim. Bu bakımdan komisyonun bunun üzerinde ciddiyetle durmasını veyahut da Anayasa Mahkemesince iptal edil-

mediğinin lâzımgeldiği kanaatindeyim. Hürmetlerimle.

KOMİSYON SÖZCÜSÜ HİLMİ İNCESULU (Çorum) — Muhterem arkadaşlar, Komisyonumuzda bu kanun müzakere edilip gündeme girdiği güne kadar 34 neü maddedeki eski şekli ile bu karar nihaidir, kaydının Anayasa Mahkemesince iptal edildiğine dair her hangi bir tutanak, bilgi elimize geçmemiş ve Meclisimize de tebliğ edilmemiştir. Bu itibarla konuyu şimdi kesin olarak yani, komisyonunda kanunun müzakere edildiği tarih, 5 Mayıs'ta gelen tasarının komisyonunda müzakeresinden sonra Anayasa Mahkemesinde böyle bir karar verilip verilmediği hususunu muttali değilim. Yalnız, şunu iyi biliyorum: Anayasa Mahkemesinin vermiş olduğu iptal kararları arasında böyle bir konu Başkanlık Divanınınca Heyeti Umumiyenize tebliğ edilmiş değildir.

Maruzatım bundan ibarettir. Bu kanunun tadili Anayasa Mahkemesinin kararına aykırı değildir.

BAŞKAN — Sayın Ülker, bu teklif bir taddedir. Anayasaya aykırı olan hükmü kaldırıyorlar. Komisyon bunu istiyor mu? («İstiyor» sesleri)

REŞİT ÜLKER (İstanbul) — Komisyon dan ricam, hiçbir şey kayıp olmaz, çünkü Resmî Gazetenin 13 . 11 . 1963 tarihli nüshasında A. P. tarafından Ziraat Odaları Birliği Kanununun 34 neü maddesinin iptali hakkında bir karar vardır. Buna ne diyorlar?

KOMİSYON ADINA HİLMİ İNCESULU (Çorum) — Eğer müsaade buyurursanız, tadil etmek üzere komisyon bu maddeyi geri istemektedir.

BAŞKAN — Komisyon mazbatayı yeni baştan tetkik için geri almıştır.

AZİZ ZEYTİNOĞLU (Eskişehir) — Önergemin nazarı dikkate alınması için..

BAŞKAN — Müzakereye geçmedik. Tetkik edecekler, Anayasaya aykırı ise müzakeresi yapılmıyacak, değilse müzakeresine başladığımız zaman önergeniz nazarı dikkate alınacaktır.

9. — *Islahı Hayvanat Kanununun 5883 sayılı Kanunla değişik 35 nci maddesine bâzı hükümler eklenmesine dair 7454 sayılı Kanunun 1 nci maddesinin son fıkrasının kaldırılması*

hakkında kanun tasarısı ve Adalet ve Tarım komisyonları raporları (1/435) (S. Sayısı : 269) (1)

BAŞKAN — Tasarının heyeti umumiyesi hakkında söz istiyen? Yok. Maddelere geçilmesini oyunuzda sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

İvedilik teklifi vardır. İvedilikle müzakeresini oyunuzda sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir. Birinci maddeyi okuyorum.

İslahı Hayvanat Kanununun 5883 sayılı Kanunla değişik 35 nci maddesine bazı hükümler eklenmesine dair 7454 sayılı Kanunun 1 nci maddesinin son fıkrasının kaldırılması hakkında kanun tasarısı

MADDE 1. — 904 sayılı İslahı Hayvanat Kanununun 5883 sayılı Kanunla değişik 35 nci maddesine bazı hükümler eklenmesine dair 7454 sayılı Kanunun 1 nci maddesinin son fıkrası yürürlükten kaldırılmıştır.

BAŞKAN — Madde hakkında söz istiyen?... Yok. Maddeyi oyunuzda sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

BAŞKAN — Söz istiyen?... Yok. Maddeyi oyunuzda sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Bu kanunun hükümlerini Adalet, Millî Savunma, İçişleri, Maliye ve Tarım Bakanları yürütür.

BAŞKAN — Söz istiyenler? Yok. Maddeyi oyunuzda sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Kanunun tümü üzerinde lehte ve aleyhte söz istiyen?... Yok. Kanunun tümünü oyunuzda sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

10. — *İstanbul Milletvekili Reşit Ülker'in, Beden Terbiyesi Kanununun 4 nci ve 13 nci maddelerinin kaldırılmasına dair kanun teklifi ve İçişleri Komisyonu raporu (2/386) (S. Sayısı : 128)*

(1) 269 S. Sayılı basmayazı tutanağın sonundadır.

BAŞKAN — Bu kanun zannediyorum, Anayasa Mahkemesi tarafından iptâl edilmiştir. Buyurun Sayın Ülker.

REŞİT ÜLKER (İstanbul) — Anayasa Mahkemesi tarafından iptâl edildiği bildirilmiş olan bu kanunu komisyonumuz tetkik etmek üzere geri almaktadır.

BAŞKAN — Komisyona geriverilmiştir efendim.

11. — *Polis Vazife ve Salâhiyet Kanununun 2 nci maddesinin değiştirilmesine dair kanun tasarısı ve İçişleri Komisyonu raporu (1/458) (S. Sayısı : 265) (1)*

BAŞKAN — Komisyon burada mı? Burada. Bakan? İçişleri Bakanı burada mı? («Geliyor» sesleri) Meclis, Bakanı bekler mi efendim? («Bakan geldi» sesleri.)

Kanunun tümü hakkında söz istiyen? Yok. Maddelerine geçilmesini oyunuzda sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir. İvedilikle görüşülmesi talebi vardır. İvedilik talebini oyunuzda sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir. 1 nci maddeyi okuyorum.

Polis vazife ve salâhiyet Kanununun 2 nci maddesinin değiştirilmesine dair kanun tasarısı

MADDE 1. — 4 . 7 . 1934 tarihli ve 2559 sayılı Polis vazife ve salâhiyet Kanununun 2 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

«Madde 2. — Polisin genel emniyetle ilgili görevleri iki kısımdır.

A) Kanunlara, tüzüklere, yönetmeliklere, Hükümet emirlerine ve kamu düzenine uygun olmayan hareketlerin işlenmesinden önce bu kanun hükümleri dairesinde önünü almak,

B) İşlenmiş olan bir suç hakkında Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu ile diğer kanunlarda yazılı görevleri yapmak,

Kamu düzeni ve kamu güvenliğinin sağlanmasında sorumlu olan polis; âmirinden aldığı emri, kanun, tüzük ve yönetmelik hükümlerine aykırı görürse, yerine getirmek ve bu aykırılığı emri verene bildirir. Ancak, âmir emrinde ısrar eder ve bu emrini yazılı olarak yenilerse,

(1) 265 S. Sayılı basmayazı 30.9.1963 tarihli 87 nci birleşimin sonuna bağlıdır.

emir yerine getirilir. Bu halde, emri yerine getiren sorumlu olmaz. Konusu suç teşkil eden emir hiçbir suretle yerine getirilmez. Yerine getirilen sorumluluktan kurtulamaz.

Aşağıda yazılı hallerde :

I - Can, ırz veya mal emniyetini korumak için,

II - Devletin şahsiyetine karşı işlenen cürümlerin faillerini yakalamak veya delillerini tesbit etmek için,

III - Devlet kuvvetleri aleyhine, yalnız veya toplu olarak taarruz veya mukavemette bulunmaları yakalamak, veya bunların taarruz veya mukavemetlerini def etmek için,

IV - Hükümete karşı, şiddet kullanan veya gösteren veya mukavemet edenlerin yakalanması, taarruz veya mukavemet edenlerin def edilmesi için,

V - Zabıta muhafaza altına alınan şahıslara, hına veya tesislere, meskûn veya gayrimeskûn yerlere vâkı olacak münferit veya toplu tecavüzleri def etmek için,

VI - Ağır cezalı bir suçun sanığı olarak yakalandıktan sonra zabıta kuvvetlerinin elinden kaçmakta olan şahısların yakalanması için,

VII - İşlenmekte olan bir suçun işlenmesine veya devamına mâni olmak için,

VIII - Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu ile diğer kanunlarda, zabıta tarafından suç delillerinin tesbiti veya suç faillerinin yakalanması maksadıyla yapılacak aramalar için,

IX - Kanunsuz toplantı veya kanunsuz yürüyüşleri dağıtmak veya suçlularını yakalamak için,

X - Yangın, su baskını, yer sarsıntısı gibi âfetlerde olay yerinde görevlilere alınması gereken tedbirler için,

XI - Umuma açık yerlerde yapılan her türlü toplantı veya yürüyüşlerde veya törenlerde bozulan düzeni sağlamak için,

XII - Her hangi bir sebeple tıkanmış olan yolların trafiğe açılması için,

XIII - Yukarıdaki maddeler dışında diğer kanunlarda istisnai olarak zabıtanın sözlü emirle yapmaya mecbur tutulduğu haller için,

Yetkili âmir tarafından verilecek sözlü emirler derhal yerine getirilir. Bu emirlerin yazılı olarak verilmesi istenilemez. Bu hallerde emrin yerine getirilmesinden doğabilecek sorumluluk emri verene aittir.

BAŞKAN — Söz istiyen?

Buyurun Sayın Giritlioğlu.

FAHİR GİRİTLİOĞLU (Edirne) — Pek muhterem arkadaşlarım, müzakeresini yapmakta bulunduğumuz çok önemli bir kanun maddesinin üzerinde sizlerin dikkatlerinizi çekmek isterim.

Polis konusu Türkiye'de 27 Mayıs İhtilâlden evvel bir problem olarak karşımıza çıkmış idi. Fakat aynı polis konusu 27 Mayıs İhtilâlden sonra da yine aynı ehemmiyette bir problem olarak karşımızda bulunmaktadır. Söyle ki, ihtilâlden evvel polis tecavüze vasıta olarak getirilen bir kuvvet olarak kullanılmış idi ve bu anlamda ifade ettiğimiz takdirde polis, cemiyeti rahatsız eden, cemiyeti ürküten, fertleri ürküten bir kaba kuvvet, kanun üstü kuvvet karakterini almıştı. İhtilâlden sonra polis cemiyete emniyet vermiyen, istenildiği şekilde hâdiselere müdahale etmiyen bir çekingen kuvvet haline gelmiş bulunmaktadır. Her iki durumda polis mesleğine mensubolanları evveleminde tenzih etmek isterim. Kanaatim odur ki, polis kelimesinin tam mânası ile âmirlerinin emrine uygun hareket etmiş olmasından dolayı birtakım kusurlu, suçlu hareketlere kendi iradesi dışında düşürülmüştür. Bu sözlerinde mesleki kötölemek gibi bir kastımız olmadığını belirtmek isterim.

Bugün burada nazarı dikkatinizi çekmek istediğim husus şudur :

İhtilâlden evvel polisin düşmüş olduğu bu durum umumi efkâr tarafından polis mesleğini mahkûm etmiştir. Polis mesleki ve bu meslekin fertleri, gerek manen ve gerek bir kısmı hükmen mahkûm edilmişlerdir. İhtilâlden sonra meslek mensupları ise bu şekildeki mâzilerindeki durum dolayısıyla bir ürkeklik içersine, bir çekingenlik içersine girmişlerdir. Misal : Adalet Partisi Genel Merkezinin tabiri olayında polis bir çekingenlik eseri olarak tecavüzü önlememiştir.

İkinci misal ; 21 Mayıs olaylarında ve ondan evvelki 22 Şubat olaylarında polis, ne olur olmaz düşüncesi altında, bidayette de işin gelişmesi sırasında da çekingen davranmıştır.

Muhterem arkadaşlarım, tasarı çünkü hataları ve bugünkü gayritabîlikleri telâfi ettirmek amacıyla hazırlanmış bulunuyor. Elimize geti-

riilen tasarımı dikkatle tetkik ettik. Umumiyet itibariyle eski madde yerine ikame edilen bugünkü tasarıdaki ikinci madde eski maddeye kıyasen daha iyi tedvin edilmiştir. Fakat ben kifayetsiz bulmaktayım. Şöyle ki; ikinci madde, birinci kısmıyla birinci bendi ile umumi hükümleri getirmiştir. Nedir bu umumi hükümler. Anayasanın 125 nci maddesinde yazılı bulunan umumi hükümlerdir. İkinci maddenin birinci bendi, diyebilirim ki, Anayasanın hükümünü aynen almıştır. Muhterem Heyete bir hatırlatmaya yardımcı olmak için Anayasanın 125 nci maddesini aynen okumak istiyorum : «Kanun veya Anayasa hükümlerine aykırı görülürse emri yerine getirmez ve bu aykırılığı o emri veren'e bildirir. Ancak, üstü emrinde ısrar eder ve bu emrini yazı ile yenilirse, emir yerine getirilir.» Tasarının ikinci maddesinin 1 nci bendi Anayasanın bu hükmünü aynen almıştır, ve polise böyle bir imkân sağlamıştır. Gayrikanuni emir veren âmirin emrini yerine getirmeyecektir. Eğer kanuna aykırılık görülürse, eğer yönetmeliğe aykırılık görürse emri yerine getirmeyecek, yazı ile tekrar emrin verilmesini isteyecektir. Eğer âmir bu emri yazı ile verirse bu takdirde polis emri yerine getirecektir.

Muhterem arkadaşlar, bu umumi hükmün çerçevesini birçok noktadan, 13 noktadan delik deşik eden maddenin ikinci bendinde çeşitli ihtimaller tasarıya konmuştur. Bu 13 ihtimale göre polis, yazılı emir istemeyecektir. Filhakika, sıralanan bu 13 ihtimal, o şekildedeki ihtimallerdir ki, bu gibi hallerde polisin yazılı emir istemesi hizmetin görülmesine mânidir ve hakikaten bu 13 ihtimal için tasarı iki anaprensibi kabul etmiştir: Birincisi acelelik hali, diğeri kamu düzeni halidir. Gerek acelelik, gerekse kamu düzeninin icabettiren hallerdeki o hallerin nelerden ibaret olduğu 13 ihtimal olarak belirtilmiştir. Bu gibi hallerde polisin yazılı emir istemesi yasaklanmıştır.

Muhterem arkadaşlarım, benim de itirazım bu noktalarda düğümlenmiştir. Filhakika öyle haller vardır ki, bilhassa burada yazılı emir istemeye imkân yoktur. Bilfarz birinci ihtimal, can, ırz veya mal emniyetini korumak için âmiri tarafından verilen bir emri yerine getirmek hususunda polis, şayet yazılı emir isterse acelelikle telif edilmeyen bir durum hâsıl olmuş olur ve

gereken can, mal ve ırz emniyeti korunmamış olur. Bu çok açık bir ihtimaldir, doğrudur, kabul ederim. Lâkin 9 ncu fıkrada ve 11 nci fıkrada şunlar vardır.

9 ncu fıkra: «Kanunsuz toplantı veya kanunsuz yürüyüşleri dağıtmak veya suçluları yakalamak için...»

11 nci fıkrayı da okuyorum: «Umuma açık yerlerde yapılan her türlü toplantı veya yürüyüşlerde veya törenlerde bozulan düzeni sağlamak için.»

Muhterem arkadaşlarım, zaten politik karakter gösteren 9 ve 11 nci bendlerde yazılmış bulunan ihtimallerdedir ki, polis kanunsuz emirleri yerine getirmeye vasıta olabilir. Ben bu ihtimallerde emrin kanunsuz olup olmadığı konusunda polisin durumunun sarıh olarak belirtilmediğini tebarüz ettirmek istiyorum. Polisi asıl bu gibi hallerde de kanunsuzluğa sevk etmektedir.

Pek muhterem arkadaşlarım, 2 nci madde ile polisin şu şu, yani 13 ihtimal dâhilinde âmirinden yazı ile emir bekliyemeyeceği belirtilmiştir ve bu emirleri harfiyen yerine getirmesi mecburiyeti konulmuştur. Yalnız kanun bu suretle tedvini ile netice hâsıl olmayacak. Bunları dikkatlerinize arz etmek için söylüyorum.

Türk Ceza Kanununun 49 ncu maddesini müsaade ederseniz okuyayım :

Birinci fıkra: «Kanunun bir hükmünü veya salâhiyetten bir merciden verilip infazı vazifeten zaruri olan bir emri infaz suretiyle işlenen fiillerden dolayı memura ceza verilmez.»

İkinci fıkra: «Merceiinden sadır olan bir emir hilâfı kanun olduğu takdirde neticesinden hâsıl olan cürme mürettep ceza emri veren âmire hükümlenir.»

«Türk Ceza Kanununun 49 ncu maddesinin son fıkrası, pek umumi olarak bir hüküm getirmiş bulunmaktadır ve «hâsıl olan cürme mürettep ceza emri veren âmire hükümlenir» demektir. Burada polis âmirinden yazılı emir almadığı takdirde alma mevkiinde olmadığı takdirde âmirinin emri harfiyen yerine getirmek mecburiyetinde kaldığı iki ahvalde yani «acele hal» ve bir de «kamu düzeni» halinde icabeder de bir adam vurulsa, icabeder de bir adam yaralansa, icabeder sarıh olarak kanunsuzluk işlemiş bulursa, polisin âmiri tarafından kasten adam öldürmek, kasten adamı yaralamak şeklin-

de polis'in âmirine bir ceza verileceği muhakkak olduğu takdirde tasarı bu şekilde Ceza Kanununun 49 ncu maddesinin son fıkrası ile tam bir mutabakat haline getirdiği takdirde şahsan tasarıyı uygun bulacağım. Ancak, tekrar ediyorum, bilhassa Yüksek Meclisin dikkatini çekmek için istirham ediyorum, topluluğu dağıtmak için polise âmiri emir verdiği takdirde polis silâh kullanmaya mezundur. Âmir bu şekilde silâh kullanmayı emretse dahi bu arada da kullanılan silâhın kurşunu ile bir kimse öldürüldüğü takdirde - bizim yakın tarihimizde olan vâkıalardır - her zaman Türkiyede olabilir - bir kimse öldürüldüğü takdirde, pratik muamele odur ki, zabıta memuru evvelâ yakalanır, polis, jandarma yakalanır. Emri veren vali hakkında adam öldürmeden mütevellit takibata girilmez veya emniyet âmiri, zabıta âmiri hakkında takibata girilmez. Yüksek Mecliste bu kanunun müzakeresi sırasında yapılacak konuşmalar ve bilhassa Komisyon ile İçişleri Bakanının açıkça yapacakları beyanlar bu kanunun tatbikatından ileride müşkülât çıkacak olan tatbikatçılarımıza hakikaten ışıktır. Bu itibarla Sayın Bakandan ve Sayın Komisyondan bu hususu açığa vurmalarını talebederim ve Ceza Kanununun 49 ncu maddesinin son fıkrasında yazılı bulunan, «Mesuliyet âmire aittir, bu ceza ile âmir - emri veren kimse - cezalandırılır» hükmünün Polis Vazife ve Salâhiyet Kanununun ikinci maddesinin tatbikatında da aynı ile kullanılmıyacağı açıklanmasını talebederim.

Bu konuşmam daha ziyade meseleye aydınlık vermeyi sağlamak amacını gütmüştür. Sizi işgal ettiğim için özür dilerim.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN — Siz de mi, söz istediniz Sayın Bolak?

AHMET AYDIN BOLAK (Balıkesir) — Evet Sayın Başkan.

BAŞKAN — Buyurunuz Sayın Gürer.

MUSLİHTİN GÜRER (Sakarya) — Muhterem Başkan, muhterem arkadaşlarım; Polis Vazife ve Salâhiyet Kanununun ikinci maddesinin değiştirilmesine dair olan bu kanunun müzakerelerini yaptığımız ikinci maddesi, Anayasamızın 25 nci maddesi ahkâmına göre yeni bir anlam içinde birtakım istisnai hükümler getirmektedir, (Kanunsuz emir olmaz) prensibinden

hareket eden Anayasamız, bu kanunda bu istisnaları 13 bendde tedvin etmiş bulunmaktadır.

Muhterem arkadaşlarım biliyorsunuz ki, polis'in esas vazifesi (Zabıta mânia) yani önleyici kolluktur.

Binaenaleyh tatbikatta görülmüştür ki, polis bu zabıta mânia vazifesini yaparken, maalesef şimdiye kadar hiç de arzu edilmeyen, adeta polis mesleki aleyhine işlenen ve bugün dahi polisleri ürkek hale sokan işte vazife ve mesuliyetlerinin ve salâhiyetlerinin sınırlarının kesin olarak bilinmemiş olmasından neşet etmektedir. Ve hakikaten tatbikatta âmirlerinin verdiği emirleri yazılı olmuş olsa dahi yerine getirmiş olanlar, bunun neticesinde büyük suçlar neşet etmiş ise, muhakkak ki âmirlerden ziyade hedef tutulan yine icrayı yapan memur olmaktadır. Binaenaleyh bu hususta, bilhassa zamanımızda, artık polis önleyici kolluk vazifesini yaparken tereddüt içinde bulunmaktadır. İşte tedvinine çalıştığımız bu madde polis'in bu tereddüdünü giderici olması ve dolayısıyla mesuliyetinin ve salâhiyetlerinin sınırlandırılmasını sarîh olarak belâmi olması iktiza eder. Ben de benden evvel görmüş olan Giritlioğlu gibi, bilhassa Ceza Kanunumuzla bu kanunun ileride birbirlerine âtirf yapmak lüzumunu hissedildiği zaman, vâkıalar meydana geldiği zaman, polis'in ne dereceye kadar lehine, ne dereceye kadar aleyhine gideceği hususlarının kanun müzakeresi babında sayın vekâlet tarafından Yüksek Huzurlarımızda münakaşa edilmesini ve sarahaten hudutlarının belirtilmesinin lâzım olduğu kanaatini taşımayı.

Muhterem arkadaşlarım, bu 13 bendde gösterilen hususlar Anayasamızın 125 nci maddesinde istisna olarak yer almıştır. Tanınmış olan yazılı emri olmadan dahi bir emrin icrası mahiyetinde olan bu hususlar, herşeyden evvel iki prensibe istinad etmektedir. Bu iki prensipten birisi, acele haldir. Yani bir vâkıa o anda tahaddüs ettiğine göre bir nevi formajör olan ve o anda derhal nazarı itibara alınması bir durum. Nazarı itibara alındığı takdirde artık emri veren kimsenin yazılı bir emir vermesine lüzum yoktur. Ama emri veren kanunsuz bir emir vermişse emri yapan değil ancak emri veren suçlu vaziyetine girecektir.

İşte bu hususta bilhassa hakikaten dokuzuncu ve onbirinci bendlerde - ki Yüksek Heyetinizi de,

hepinizin siyasi şahsiyet olduğunuzdan dolayı yakinen alâkadar eder - bu toplantıları dağıtmak, keza toplu yerlerde asayişini temin etmek hususunda, o anda âmir durumunda bulunan zat emir vermiş olsa dahi, eğer ortada bir vâkıa, bir suç neşet etmiş ise, maalesef tatbikatta görülmektedir ki, bu polis tarafından haklı olarak ika edilen işlem, suç olarak polise yükletilmekte ve polis mahkeme kapılarında sürdürülmektedir. Onun için muhterem arkadaşlarım, ikinci husus da kamu düzeni ve güvenliğinin mutlak korunması iktiza eden hususlara inhisar etmektedir. Demek, iki prensip tanınmış oluyor: Birisi acele hal, birisi de kamunun mutlaka yararına olacak bir haldir. Şu hale göre bendenizin arz etmek istediği husus bu iki prensibin sarahaten bu kürsüde eleştirilmek suretiyle hudutlarının tesbit edilmesi ve zabıtai mânia vazifesini yapan polisin artık içinde bulunduğu ürkeklikten kurtulmasını talebetmekteyim.

Bu madde üzerindeki görüşümü bilhassa bu hususlara inhisar ettirdim, hepinizi hürmetle selâmlarım.

BAŞKAN — Buyurun Sayın Demiray.

TAHSİN DEMİRAY (İstanbul) — Millet Meclisinin sayın üyeleri, bizim burada hassaslıkla üzerinde durduğumuz bu tadil maddesi Türkiye vatandaşlarının acaba kaçta kaçını şümülü dâhiline almaktadır? Ben de bu noktaya dikkatini çevirmenizi zaruri görüyorum.

Türkiye vatandaşlarının yüzde 70 ten fazlası köylerde oturur. Köyler ise polis çalışma sahası dışında bırakılmıştır. Kanunu vatandaşa uyguluyacak olan polis de aranan vasıflar, birtakım değerler vardır. Şehirde oturanlara kanunu tatbik edecek olanların bu vasıfları, vazife ve salâhiyetleri yüklenme imkânları köyde tatbikat yapanlar da mevcut mudur?

Evvellâ tahsil bakımından bu vasıflar ve imkânlar mevcut değildir. Bundan başka polisin cobu ve tabancası ne zaman ve nasıl işler konusu hassaslıkla tartışılarsun, köyde dipeğin, sungünün ve mavzerin ve falakanın işleyişi düşünülmeğe bile istenilmemektedir. O jandarma ki, polis gibi değil, tam mânasiyle ve özel tâbiri ile emir kuludur, bu emir kulları onbaşının emrinden başka bir şey tanımaz ve tanıyamaz. Jandarma hiyerarşi bakımından da garip bir durumdur. Bir ucundan İçişleri Bakanına, bir tarafından ise Millî Müdafaaya bağlıdır. Bu itibarla

konuştuğumuz şu kanun Anayasasının - eskisini geride bıraktık - yeni hukuk devletini getirecek lediğimiz Anayasasının bir hükmüne gereği gibi uyabilmesi için getirilmiştir, fakat onun yanı sıra Türkiye vatandaşlarının yüzde 70 ni teşkil eden köylerde oturan vatandaşlara yapılacak tatbikatı da, tadilâtı da bir arada mütalâa etmek lâzımdır sanırım.

Açık ve kesin olarak ifade edeyim ki, şehirde polis, köyde jandarma değil, yurdun her köşesinde vatandaşa aynı teşkilâtla ve aynı usulle eşit muameleyi temin edebilecek mevzuatı getirmek mecburiyetindeyiz. Bu Anayasa ve hukuk devleti nizamı içerisinde ikiliği mutlaka kaldırmak mevkiindeyiz. Bu itibarla hislerimizi yeni Anayasamızın kabul ettiği hukuk devleti esaslarına uygun şekilde çevirecek ve vatandaşlara hakiki vatandaşlığını hissettirecek emniyet kuvvetlerinin yanına korkusuzca gidebilecek bir mevzuat sistemi ve bir idare kadrosu ve reformunu getirmelerini temenni ederiz, bekleriz. Hürmetlerimle.

BAŞKAN — Sayın Eren.

ASİM EREN (Niğde) — Pek muhterem arkadaşlarım, bendeniz esas itibariyle gelen tasarıya lehtarım. Ancak bâzı mâruzatım bunun boşluklarını, mahzurlarını belirtecek ve bu tadilin bâzı fıkralarla tamamlanması lüzumunu da ortaya koyacaktır. Bir defa kanun tekniğinde tadadi sistem daima mahzurludur ve pendeks sistemi denen eski Roma Hukukundan Alman usulüne, oradan bize intikal etmiş olan bu tadadi sistem her hangi bir halin unutulması halinde orada âmirin verdiği emrin yapılamaması gibi neticeleri doğabileceği için kanun koyucu tadadi sistemde muhtemel her halî gayet esassh olarak düşünüp hiçbir boşluk bırakmaması lâzımgelir.

Endişedeyim, etraflı olarak tetkik edip, acaba boşluğu var mı, yok mu, emin değilim.

Daha yuvarlak, tadadi olmıyan, ama bütün ihtimallere cevap veren tâbirler kullanmak bu gibi ahvalde mümkündür.

Çünkü bu zorlayıcı durumlar, nedenler altında, onların etkisi altında verilen emirlerden konu etmiştir. O itibarla zorlayıcı nedenlerin pekâlâ yuvarlak bir terimle hiç tadadi sisteme gitmeden izah edilmesi mümkündür.

Muhterem arkadaşlarım, bir noktaya temas etmek istiyorum: Eskiden orduda, silâhlı kuv-

vetlerde yürürlükte olan kanunda, (mücbir âmir) terimi vardı. Yani âmir bir emri verdiği zaman onun verdiği emir kayıtsız şartsız yapılır. Yazılı ver, verme böyle bir şey ne istenebilir ve ne de akla gelirdi. Aşağı yukarı, Polis Vazife ve Salâhiyetleri Kanununun 2 nci maddesinde getirilen bu değiştirge, mücbir âmirin mücbir nedenler altında, onların etkisi altında vermeye zorunlu olacağı emirler içindir. Peki, mücbir âmir yalnız polis vazife ve salâhiyetlerini ilgilendirmez. Asayiş bakımından jandarmayı - benden evvel konuşan muhterem İstanbul Milletvekili arkadaşım gibi - jandarmayı, hattâ asayiş vazifesi ile icabında görevlendirilebilecek olan ve türlü kanunlarla bu bakımdan bağlı bulunan silâhlı kuvvetler birliklerini veya tek bir silâhlı kuvvetler mensubunu da ilgilendirir. Onlar ne suretle hareket edecektir? Onların kendilerine göre ne zaman mücbir durumlarda silâh kullanabilecekleri veya âmirin emrini kayıtsız şartsız ifa edebilecekleri hakkında yönetmelikler vardır. Bu hususta gayet kesin emirler, yönetmelikler hazırlanmıştır. Esası da Ordu İç Hizmet Kanununa dayanır. Bu kanun biliyor sunuz 27 Mayıs 1960 inkılabından hemen sonra tedvin edilmiş, eski ordu İç Hizmet Kanunu ortadan kaldırılmıştır. Şimdi ortada bir kanun var. Bu memlekette aynı nedenlerin etkisi altında üç ayrı devlet kuvveti üç ayrı kistasa mı bağlansınlar, yoksa hemayar mı olsunlar? Burada polisi her hangi bir olağanüstü memleket durumunda silâhlı askerden veya jandarmadan tefrik etmemiz hukukan mümkün olmadığı gibi, fiilen de mümkün değildir. İşbirliği halinde bunlar kullanılabilirler. Şu halde emri biri kullanacak, diğeri kullanmayacak mı? Birinin âmirinin emri yerine getirilecek de biri tarafından, onunla işbirliği yapacak öteki üniformalı adam bunu yapmayacak mı? Bu boşluk işte burada tezahür ediyor. Demek isterim ki, komisyon, gerekçesinde de bunu belirtmemiştir. Yani silâhlı kuvvetlerde bugün yürürlükte olan sistem ve jandarma da yürürlükte olan sistem, bununla mukayese edilmeli, masada yan yana getirilmeli, nedenler eşit olduğuna göre, salâhiyetlerin de eşit olarak, aynı ölçüde, aynı ifade ile tedvin edilmiş olması lâzımgelirdi. Bendeniz bu boşluğu görüyorum. Bu hususta Sayın Komisyon bizi bilgilendirirse minnettar kalırım.

Pek muhterem arkadaşlarım, şimdi bir diğ- ger noktaya geçiyorum: Polisin âmir olarak verdiği emri olay kanlı bir netice verirse, bir başarısızlıkla sonuçlanırsa veya bâzi hukukî, kanuni sorumluluklar daha sonra belirirse, emri verenin bunu inkâr etmesi, unutkanlığına vermesi veya emri verenin olay esnasında ölecek bilâhara emri verdiğini tevsik edememesi ihtimali de vardır. Bu hallerde emri verenin mağdur olması gayet tabii bir sonuç olacaktır. Âdil vicdanımız buna elbette hayır diyecek, kabul etmiyecektir. Bu kanun, gelen değiştirge, eskileri gibi, selefleri gibi bu mahzuru ortadan kaldırmıyor. Şu halde bunu da kapsıyacak bir ifade tarzı bu metne verilmeliydi. Emri veren olay esnasında ölmüş olursa, o emrin verildiği ne ile sabit olacak? Buna da bir cevap verilmeliydi. Kaldı ki, inkâra karşı da, inkâr yakın tarihlerde de gördük, hattâ büyük insanlarda bile gördük birçok kanuni, hukukî sorumlulukları, astlarına atfı isnadederek kendisini sıyırmak isteyenleri gördük. O itibarla en doğrusu, gene - bendenizin verdiğim tadil fıkrası da öyledir bir ek fıkra ilâvesini istedim - emrin verilmesinden sonra, o emri veren âmir, olayın sonucunda sağ kalırsa, 24 saat sonunda, kesin bir derece üstü âmirine verdiği bu emrin yazılı örneğini vermelidir.

Bununla istihdaf ettiğim şey şudur: Bir defa dosyalara bu emir girmelidir. İkincisi emri alan madun âmirinden emir istemek gibi âmirin otoritesini kırıcı bir harekete meydan vermeden, emri veren âmir kendi bir üst derece emri vermek suretiyle hukukan, kanunen doğru hareket ettiğini tevsik olmalıdır. Madunundan vesika talebedilmek gibi bir duruma düşmek mülâhazası da psikolojik olarak kanun koyucuda hâkim olmuştur. Ama bir derece üst âmirine bunun yazılı olarak verilmesini kanuna korsak bunda hiçbir sakınca, âmirin otoritesine dokunur haysiyete dokunur hiçbir düşünce vârid olamaz.

Pek muhterem arkadaşlarım, muhakkak ki, bu unutkanlık ve inkâr meselesi, zorlayıcı nedenler ortada, herkesin gözü önünde bulunduğu olaylarda vârit değildir. Ama bâzi görünmez nedenlerle verilecek olan zorlayıcı, yani silâh kullanmaya kadar sonuç verebilecek olan emirlerde, o görünmeyen nedenlerin emri alıp da yapan ve sonradan sorumlu sonuçla karşılaşan madun tarafından, ast tarafından görülme-

si, bilinmesi güç olduğu için madunları, emri yapanları bu güç durumlara, bu mağdur edecek durumlara düşürmemek üzere bendenizin hiç olmazsa şimdi gelen metnin altına (24 saat sonra bunu bir derece üst âmirine yazılı olarak verir) tarzında bir kayıt ilâve ederek mutlaka bir yazılı şeklinin de, verilmiş olan emrin de dosyaya girmesini temin etmek lâzımdır. Kaldı ki, Sayın Komisyon, emri verenin olay esnasında öldüğü takdirde bu emrin onun tarafından verildiğinin nasıl ispat edileceğini de lütfen burada - demin istirham ettiğim jandarma ve askere aidolan şeylerle birlikte, mukayese ederek izah ederlerse minnettâr kalacağım. Hürmetlerimle.

BAŞKAN — Sayın Bolak.

AHMET AYDIN BOLAK (Balıkesir) — Birkaç noktaya temas etmek istiyorum.

Kanunun hazırlanış tarzı Anayasanın 125 nci maddesine muvazi olarak komisyonea mütalâa edilmiş ve komisyon veya tasarı 125 nci maddenin son fıkrasının istisna hükümlerini teker teker 13 bendde kaleme almış. Bu kaleme alıştan sonra da, yine Anayasanın verdiği ruhsat hükmüne dayanarak bu emirlerin yazılı olarak verilmesinin istenilmeyeceğini ve bu hallerde emrin yerine getirilmesinden doğabilecek sorumluluğun emri verene aidiyetini tesbit etmiş.

Şimdi burada bir hata görüyorum evvelâ. 125 nci maddenin 3 nci fıkrası: «Acele hallerde, kamu düzeni ve kamu güvenliğinin korunması için kanunla gösterilen istisnalar saklıdır» derken, yalnızca yazılı emir talebetme istisnasını saklı tutmamıştır. 125 nci maddede ceza yani, suç teşkil eden emirlerin yerine getirilmesi kayfiyeti de ve yerine getirilmesi halinde sorumluluktan kurtulunamayacağı kayfiyeti de, 1 nci ve 2 nci fıkra olarak yer almış, 3 nci fıkra askerî hizmetlerde, acele kamu düzeni mülâhazasıyla, yazılı emir istiyememe ve suç teşkil eden bir emri yerine getirmekten içtinabedememe halini de derpiş eden bir istisnaiyet hükmü koymuştur. Binaenaleyh bu maddenin yazılış tarzında bu hallerde emrin yerine getirilmesinden doğabilecek sorumluluk emri verene aittir derken bu sorumluluğun yalnız idari sorumluluk değil, aynı zamanda cezai sorumluluk da olduğunu gösterir açık bir ibarenin konması, ve maddenin «doğabilecek her türlü idari ve cezai sorumluluk emri verene aittir»

olarak yazılmasında, Anayasa anlayışı bakımından, isabet görürüm.

Şimdi madde biraz evvel arz ettiğim gibi, Anayasanın bu 3 nci fıkranın hükmüne istinaden bâzı halleri tesbit ve tadadetmiştir. Sayın eren bu kabil tadadi hükümlerin mevzuatta mahzurlu olacağını ve kanun yapma tekniği bakımından bu mahzurların ilerde tatbikatçıyı müşkül durumda bırakacağını ifade buyurdular. Yalnız 3 nci fıkranın sarahati muvacehesinde istisna hallerinin açıkça belli edilmesi zarureti anlaşılmaktadır. Bu hüküm muvacehesinde umumi, objektif bir hükmün ve herhalde kabili tatbik bir hükmün konulması mümkün değildir. Sarahaten tadadetmek lâzımdır.

Şimdi benim esas ifade etmek istediğim nokta kısaca şudur: Anayasamız reaksiyoner bir Anayasadır. Yapıcısı daima şunu düşünmüştür: Dün ne olmuşsa yarın olmasın. Bu sebeple zaman zaman Anayasa hükümleri içinde Devlet nizamının tecezziye uğradığını görmek mümkündür. Şimdi bir polis hizmeti düşünüyorsunuz, tut yazılı ver emri. Kanuna aykırı, çünkü gruba yakın saat. Kamu güvenliği var, polis vazife salâhiyetleri kanununa göre ben sana bu halde emir verdiğimde, benden yazılı emir istiyemezsin dese. Şimdi yine 49 ncu maddeye dayanarak Sayın Giritlioğlu ifade buyurdu, orada suç varsa, emri verene ait. Halbuki yine Anayasa konusu suç teşkil eden emir hiçbir suretle yerine getirilmez demiş. Binaenaleyh hâkimler iki hüküm karşısında :

Müahhar hükmü cezai mesuliyetten beraetî mümkün kılmıyor. Gerçi 49 ncu madde böyle diyor ama, polis tutamam diyor.

Biran için siz vatandaş olarak meseleyi düşününüz ve o tutulması gereken kişinin kendisine suç ika ettiği bir şahıs olduğunuzu düşününüz. Polis ile âmiri münakaşa ile meşgul. Kanuna uyuyor mu, uymuyor mu? Yazılı olarak vermem lâzım geliyor mu, gelmiyor mu. Hayır, suç sana mı ait, bana mı ait?

Şimdi böyle bir asayiş nizamı içinde bundan polis en az zarar görür. Çünkü böyle çok mürekkep hükümlerin içinde polisin rahat bir metodu olur, elini uzatmaz, gözünü kapatır ve kulağını tıkır. Böylece zaruret hâsıl olmadıkça bir vakanın içine girmemeye gayret eder. Zaruret hâsıl olmadıkça bir vakaya el koymamak ister. Meğer ki, artık kaçacak yer kalmayın.

Şimdi Anayasa koyucusu bu hükmü sevk ederken siyasi iktidarların inzibat kuvvetlerini kendi emelleri istikametinde istimalinden endişe etmiş. Bunu bir tarafa bırakınız, ya hırsızların şerrinden masun olmak isteyen vatandaş düşününüz? Katilin, câninin şerrinden masun olmak isteyen ve polisi gördüğü zaman bu kabîl eşirranın korkmasını isteyen bir vatandaş düşününüz. Ama polis bu kadar dar hükümler içinde size bu güveni verebilecek bir davranışa giremez.

Şimdi, Anayasa hükümleri de budur, ne yapmak lâzımdır? Böyle koymuşlardır, değişmedikçe buna tabi olacağız. Yapılacak şey şudur: Evvelâ terbiyevi kısımdır, kanunun dışındadır, konumuz değildir, vazifesini müdrik vatandaş, polis yetiştirmektir uzun zamana bağlıdır, zaman içinde hallolacaktır. Ama kanun için halledilecek husus vardır. Birincisi, can, mal, ırz emniyetini korumak hükmünü, birinci fıkra hükmünü biraz daha genişletmek âmirine ve polise geniş imkân tanımaktır.

İkinci yapılacak şey; biraz evvel arz ettiğim gibi, son fıkraya idari ve cezai mesuliyetin âmirine aidiyetini tesbit etmektir. Burada derhal her reaksiyona karşılık başka bir reaksiyon beklenilebileceği için şu söylenebilir: Bu kadar geniş salâhiyetle teçhiz edeceğimiz ve âmiri vur dediği zaman vurunca hiç mesul olmayacak bir polis de, sizin beklediğiniz nizamı temin edemez denir. Yalnız, daima ifade ettiğim bir hususu yine Yüksek Heyete arz etmek isterim. Devlet nizamı, bu nizamın gücünü elinde bulunduran kişilere güvenmekle ve o kişilerin de vatandaş güvenmesiyle kurulur. Vatandaşın memurundan bu kadar şüphe içinde bulunduğu, memurunun da vatandaşından bu kadar şüphe içinde bulunduğu ve şüphesini her kanunun her satırında en az 10 defa tekrar ettiği düzen içerisinde, bir memlekette Devlet nizamının var olduğunu söyleyemezsiniz. Polis yetiştireceksiniz, yetiştirdiğiniz polise salâhiyet vereceksiniz ve emin olacaksınız ki, o her hangi bir siyaset adamının veya her hangi bir kaymakam vekili beyefendinin kaprisine uyufta sokakta adam dövüyor. Döv diye bu emri verdiği zaman da yukarıdan aşağıya gülüşü o adamı rezil etmek için kâfi geliyor. Kadife eldivenli, demir yumruklu dediğiniz ve saygı celbeden bir polis ye-

tiştirmişsiniz, onu terfih etmişsinizdir, bakmışsınızdır, ve sonunda bütün bu hükümleri yazmaya lüzum kalmamıştır. İlkokul mezunu adamları alacaksınız, bir kursa tabi tutacaksınız, polis memuru oldu diyeceksiniz, en kabadayısını kolejden mezun edeceksiniz. Her birisi bu hükümleri ezberlemek için gayret sarf edecek. Sizler dahi zaman zaman hangi fıkra hangi fıkra ile irtibatlıdır diye anlamakta müşkülât çekeceksiniz. Sonra bu polisin vatandaş haysiyetini kendi haysiyeti gibi koruyacağını düşünceceksiniz. Ama verirken de hiç güvenemeyecektir. Her tarafından Gülliver'in cüceler tarafından bağlanması gibi nâmütenahi iplikle bağlayıp «haydi şimdi cüceler karşısında hareket et» diyeceksiniz.

Böyle bir Devlet nizamı, saygılı vatandaş nizamı değildir. Umarım ki Sayın Bakan bu husustaki yüksek gayretini lütfeder, Yüksek Heyetinize arz ederlerse biraz olsun serinlemek mümkün olur. (Alkışlar)

BAŞKAN -- Sayın Soyer.

RUHİ SOYER (Niğde) — Çok muhterem arkadaşlarım, konu memleket çapında büyük bir ehemmiyeti haizdir. İçinde bulunduğumuz devirde, gerek geçmişin tesiriyle, gerekse halen mevcut demokratik nizamımız, tabiki bakımından polisin hakikaten müşkülât içerisinde olduğu ve birçok ahvalde tereddütle hareket etmiş bulunduğu hepimize malûmdur. Bu bakımdan polis vazife ve salâhiyetine gayet açık vuzuhlu ve bir orta mektep mezunu olan bu arkadaşlarımızın kolayca anlıyabileceği hudutlu bir statü tâyin etmek mecburiyetindeyiz. Bu itibarla getirilmiş olan bu kanun hakikaten yerinde ve lüzumludur. Ancak polis mühim bir vaka karşısında emniyet âmiri ile birlikte birkaç polisin gittiğini ve orada âni bir vaziyet karşısında polisin emniyet âmirine (bana yazılı emir ver) dolıgını düşününüz.

Yazılı emri verecek olan da polistir, Sayın Bolak'ın da ifade ettiği gibi bu gerek âmir otoritesi bakımından ve gerekse iki vazifeli arasında vukuu melhuz ve tabii bulunan vazife ve mesuliyet münakaşası sırasında cereyan edecek ve kaçırılacak fırsatlar bakımından gayet tehlikeli durumlar meydana getirebilir. Bu bakımdan burada polise sen illâ yazılı emir ver diye emniyet âmirinin telefon başına koşup validen emir istemesi gibi, ve aradan ge-

gen müddet zarfında ne olacağı kestirilmemesi gibi birçok hâdiseler karşısında kalınabilir ve bu bir açık noktadır. Bu bakımdan bu kısmın sayın komisyon ve Sayın Bakan tarafından nazara alınarak bir vuzuh verilmesini yerinde telâkki ediyorum. Bu memleketimizin nizamı bakımından gayet mühimdir.

Muhterem arkadaşlarım, demokratik nizam, hürriyet nizamı olduğu kadar aynı zamanda bir kanun ve nizamlar rejimidir. Kanun ve nizamlar rejimi olduğu müddetçe devamlı olabilir. Aksi takdirde demokratik hürriyet, demokrasi aleyhine rahatça kullanılabilir bir silâh haline getirilebilir. Bu bakımdan hakikaten Polisin Vazife ve Selâhiyetleri Kanununun duru diraz ve çok esaslı bir şekilde açık ve vazıh bir statüye bağlanmasını tekrar ifade etmek istiyorum.

Hakikaten Sayın Demiray'ın buyurdıkları gibi, burada konuştukları gibi, bu kanun polis nizamı ile ilgili şehir ve kasabalarımızı ilgilendirir. Bunun dışında büyük bir köy kütlesi vardır ki, bugün mükellefi askeriye usulü ile aldığımız bir çokları okuma yazma bilmiyen, birçokları nizam nedir, kanun nedir, yapacağı iş nedir; jandarma çavuşunun veya onbaşısının emrinden başka bir şey bilmiyen, onu dahi zor alıyan kimselerden müteşekkildir. Bir yerden alıyorsunuz başka bir yere götürüyorsunuz, oraya dayak atmak için gidiyor. Öbür taraftan alıyoruz, beri tarafa götürüyoruz, orada da aynı şeyi yapıyor. Binaenaleyh bu doğrudan doğruya bir cehaletin, bilgisizliğin ve bizim de buna yerinde bir nizamı veremememizin neticesidir.

Artık jandarma mevzuunu ve jandarmanın bu cehaleti ile köylerimizin karşı karşıya gelmekte bulunduğu müşküleri ve ıstırabı sona erdirmenin zamanı gelmiştir. Kanunun yeni bir şekilde ele alınarak, gönüllü teşkilâtı mı olacaktır, nasıl olacaksa buna bir şekil verilmelidir. Pekâlâ memleketimizde birçok işsizler vardır, bunlar gönüllü jandarma yapılabilir. Bunların çoğu okuma yazma bilirlen. Pekâlâ alıp kullanabiliriz. Ortaokul mezunlarından da gönüllü teşkilâtı kurmak mümkündür. Bu bakımdan köylerimizin çekmekte buldukları insanlık dışı, ıstıraba bir son vermenin zamanıdır.

Ben kıymetli Dâhiliye Veiklimizden bunun kısa zamanda Yüksek Meclis huzuruna getirmesini temenni eder, hürmetlerimi sunarım.

BAŞKAN — Sayın Ertem.

İLHAMİ ERTEM (Edirne) — Pek muhterem arkadaşlarım, ihtilâller ne kadar meşru olurlarsa olsunlar, müesses bir nizamı zor kullanarak yıkmaktadırlar. Polis de, vazifesinin mevcudiyetinin icabı olarak, iktidar yanında, müesses nizamın yanında yer almak mecburiyetindedir. Bu sebeple ihtilâl sonlarında zâbitanın yıpranacağı, bu havanın neticesi olarak vazife görüşü, vazifeye bağlılığı, enerjisinin zedeleneceği bir gerçektir.

Tünk'ye'deki durum da budur. Eugün bilhassa, mesuliyeti üzerinde az bulunan rütbesiz sınıfın vazifeye koşuşu hakikaten çok isteksizdir. Sadece mesul olmamak için hâdiselere gidişten ibarettir. Binaenaleyh, evvelâ İçişleri Bakanlığının ve Emniyet Umum Müdürlüğünün bu meseleyi hayati bir mesele olarak ele alıp kamu düzen ve güvenini her türlü karışıklıklara karşı, her türlü tecavüze karşı koyacak ruh halinde polis teşkilâtını getirmek zaruridir. Yine Anayasamızın âmir hükmüne dayanılarak Polis Vazife ve Selâhiyet Kanununun ikinci maddesi hangi hallerde polis memurlarının daha az sorumlu hale geleceklerini ve vazifeye ne tarzda gideceklerini ve âmirle memur arasındaki münasebeti Anayasamızın isteklerine göre tanzim etmeye çalışmıştır.

Burada üzerinde durulacak mühim bir mesele vardır. Bu mesele de emri vermekle emri infaz etmek arasındaki farktır. Getirilmiş olan kanun tasarısı, acele ve fevkâlâde hal'erde Devletin var oluşunun sebebi olan, can, mal, ırz emniyetini korumak gibi Devlet düzenini her türlü tecavüzden ve belki biran içinde yok olmaya girmekten korumak maksadıyla istisnaları getirmiştir.

Binaenaleyh, bu durum karşısında bir şey söylemek lâzımdır:

1. Kanunsuzluğun mevcudiyeti ve bu mevcudiyetin bastırılması için gereken emrin verilmesi.

İkincisi; bunun infaz tarzıdır. Bu ikincisi birbirinden farklı muamelelerdir. Normal olarak emniyet teşkilâtının âmiri bulunan, kanun ve nizamların tatbiki ile vazifeli olan makam-

lar, valî ve kaymakamlardır. Binaenaleyh,, emri vermek bu makamlara aittir. Ama infaz, emniyet teşkilâtına aittir.

Burada bu hususun çok açıklıkla anlaşılması lâzımdır. Bir kanunsuz toplantının veyahut Hükümete tecavüz halini almış bir hareketin bastırılmasına emir vermek, idare âmirinin vazifesidir. Eğer bu toplantı kanunlu iken kanunsuz göstermek elbette ki, idare âmirinin mesuliyeti dâhilindedir. Ama Gösteri Yürüyüşleri Kanununa göre kanunsuz olup olmadığını takdir ettikten sonra o hareketin o gösteri yürüyüşünün dağıtılması için emir verdikten sonra infazdan doğacak neticeler emniyet teşkilâtının vazifesine aittir. Sayın Bakan ve Komisyon Sözcüsü bunları burada etrafiyle açıkladılar. Hangi ahval içinde emniyet memuru silâh kullanabilir, tecavüzün hangi safhasında ne derece kendisini koruyucu veya karşı hareketleri durdurucu mukavemetlerde bulunabilir ve bu ne hadde kadar gidebilir, bunlar kanunun ve mevzuatın diğer kısımlarında yazılmıştır.

Binaenaleyh, Sayın Giritlioğlu'nun belirtmek istediği bir hususu açıklıkla ayırmak lâzımdır. Bir hâdise olmuştur, emir verilmiştir. Evet, eğer emir kanunlara uygun değilse şu maddede yazıldığı tarzda belirtilen, hâdiselerin kanunlarına değilse mesuliyet âmirine aittir. Ama bir topluluğun dağıtılması için emir veren bir âmirin emrinin infaz tarzında mesuliyet yoktur. Bunun mesuliyeti o emniyet mensuplarına aittir. Emniyet mensuplarının mevzuatı kendilerine mukavemetin derece ve şiddetine göre ne tarzda hareket edeceklerini tesbit etmiş ve yetkilerini belirtmiştir. Bu hususu birbirinden tefrik etmek lâzımdır. Anayasamızın hangi ahvalde ve tarzda hareket edebileceğini tadadi olarak almak lüzumu karşısında bu maddelerin sayılması lüzumludur ve yapılan tetkiklere ve şimdiye kadar olan tecrübeye göre de bu maddelerin sayılması cemiyetin nizam ve intizam içinde yaşamasını sağlayabilir ama bütün mesele bu maddelerin verdiği yetkileri emniyet teşkilâtını ne tarzda kullanabileceğine, vazifesine ne tarzda bağlanabileceğine bağlıdır. Bunun için de, yukarıda belirttiğimiz çekingenlik hali de dikkate alınırsa, Sayın Bakanın bu kürsüden emniyet memurlarına vazifelerini yapmak hususunda gerekli azmi, cesareti verecek tarzda olması lâzımdır. Meselâ bu istisnaların

3 ncü maddesi diyor ki, «Devlet kuvvetleri aleyhine yalnız veya toplu olarak taarruz ve mukavemette bulunanları yakalamak ve bunların taarruz veya mukavemetlerini def'etmek.» Bunu def'edebilmek için elbette vazifeye bağlılık neticesini hesabetmek lâzımdır. Şu hava içinde Sayın Bakanın emniyet teşkilâtına bu vazifeyi görünürken, bu def'i kullanırken kanunun verdiği yetkiler dikkate alınmak, hangi halde hangi salâhiyeti kullandığı dikkate alınmakla beraber kendisinin ne tarzda sorumlu tutulup tutulmayacağı açıkça belirtmesi ve o mensuplara gerekli ruh kuvvetini vermesi zaruridir.

Bâzi arkadaşlarımız polis ve jandarma ayırımından bahsettiler. Halbuki burada yeri yoktur. Çünkü Sayın arkadaşlarımız bilmelidirler ki, bu kanun aynı zamanda polis mıntakası olmayan, yani polis teşkilâtı olmayan yerde de jandarma tarafından aynen tatbik edilmektedir. Binaenaleyh, bu kanundaki yetkiler polis mıntakası içinde polis tarafından, jandarma mıntakasında da jandarma tarafından kullanılacaktır. Ama, tekrar ediyorum, emri veren - emri infaz eden münasebeti böyle olduktan sonra emri infaz edenin yarın gelecek sorumluluğu çok iyi göğüsleyebilecek halde olması ve sorumluluğunun katî olarak bilinmesine lüzum vardır. Hürmetlerimle.

BAŞKAN — Sayın Binay.

ŞADİ BİNAY (Bilecik) — Muhterem arkadaşlarım, değerli idareci arkadaşlar ve hukukçu arkadaşlarımızın mütalâalarını şahsan dimledim. Elbette ki, kendi sahaları. Fakat memuriyet yapmış bir arkadaşınız olarak ben de bir iki görüşümü arz etmek için kürsüye geldim.

Arkadaşlar, Türkiye'de bilhassa memuriyet sınıfında ihmalî bir mesuliyetin olmadığını, buna mukabil icrai bir mesuliyet olduğunu bilen ve idrak edenlerden biriyim. Bir işi memur olarak ihmal edersiniz, bir sorumluluğa uğramazsınız. İsterse ferdin, mal emniyeti olsun, can emniyeti olsun, isterse Devletin Hazinesinin zararı olsun, ziyarı olsun, ben böyle bir şeye tesadüf etmiş değilim. Hele işi birtakım kırtasiye kalıplarına uydurursanız, evrak kalıplarına uydurursanız milyonlarca liralık bir zarar sizin ihmaliniz yüzünden husule gelsin, şiddetli bir cezayı bırakın, hafif bir ceza dahi bahis mevzuu değildir. Bunun sebebi muhterem arkadaşlar, memleketimizde henüz ihmal etmemek, vazifeyi tam yapma şuurunun yerleşmemiş olmasında bulun-

yorum, şahsan. Buna mukabil icrai mesuliyet büyük. Her hangi bir şeyi icraya kalktınız mı, hele tam mânasiyle vazifeyi yapmaya kalktınız mıydı bir memurun dosyası dolar, ufacık bir hata dahi olsa kaydına geçer ve terfiine mâni olabilir.

Şimdi bu kanunun tadilinde bendeniz Anayasanın 125 nci maddesinin diğer memurlara Memurun Kanununun 40 nci madde ile tanıdığı hakların, polislerin de bir memur olması hesabıyla onlara teşmilinden ibaret gibi gözükmüyor ve kamu düzenini koruyucu ve âcil mevadda, hangi hallerin istisna edilebileceği 13 tane bende sayılmış vaziyette.

Muhterem arkadaşlarım, bu kanun Anayasanın emrettiği şekilde ve bâzı tâdil ve ilâveler ile çıkarılabilir. Fakat demin de arz ettiğim gibi, en mühim mesele bilhassa bu zabıta konusunda mutlak surette bunları tatbik edenlerin, emir verenlerin iyi yetişmiş olması ve tam mânası ile cesaretli bir vazife şuuruna mâlik bulunmaları ile kabili temindir. Çünkü arkadaşlar, gündüz, akşam veya gece bir memur bir şeyi görmiyebilir, ihmal edebilir. «Niçin görmedin» diye yakasına yapışmak asla mümkün değildir.

Sonra şu hususa da temas etmek istiyorum: Polislerin faaliyetlerinin diğerlerine nazaran muazzam farkı vardır. Memur bürosunda, masasında vazife görür, masasının yanında bir telefonu vardır, âmirine bağlıdır. Mesaisi muayyen bir saatle takyidedilmiştir. Halbuki polisler hiç de öyle değildir. Öyle bir an gelecektir ki, âmiri yanında değildir. Bir yerden, bir mesafeden telefon etmesi lâzım. Acele mevadda girmiyebilir, girebilir de, takdir işi bu. Çünkü sayılan 13 bende girmiyebilir. Ben de, esasen diğer bir iki arkadaşım gibi, bunların takyidedilmesinin, tahdid edilmesinin tamamıyla aleyhindeyim. Umumi şeyler konulmadı mı burada vardı, yoktu gibi tefsirlere değişik mütalâalara uğrıyarak zaman kaybedilebilir, vazifesini tam olarak yapmaması şeklinde, netice tevdi edebilir.

Muhterem arkadaşlarım, bir de temas etmek istediğim husus; zabıta gibi gayet ciddi, kesin ve cesaretle yapılması lâzımgelen bir işte, tereddüdedilmemesi lâzımgelen bir işte âmir, memurun, «efendim, bu tüzüğe, kanuna, nizamnameye aykırıdır» diyerekten belki de hâdisenin cereyanı sırasında diğer seyircilerin yahut şahitlerin gözleri önünde âmirin otoritesini sarsmasından

şahsan endişe etmekteyim. Bir başka husus, şimdi memur diyor ki, bunlar verilen emri kanuna, nizama, tüzüğe aykırı görürse bunu âmire bildirir - diğer memuriyetlerde olduğu gibi - ve yazılı emir alır. Bu emri aldıktan sonra da yapar. Bu yazılı emre göre de sorumlu olmaz... He-men arkasından diyor ki, «eğer konu suç teşkil ediyorsa kendisini kurtaramaz.»

Muhterem arkadaşlar, suç teşkil edecek ki, yani bendenizin anlayışına göre, kanuna, nizama, tüzüğe aykırı görüyor, suç teşkil edeceğine kaami ki, yapmıyor. Yazılı emir almış olmasına rağmen, mesul oluyor. Ben şahsan bu hususu kanunun ruh ve anlayışı ile telif edemedim. Bu hususun açıklanmasını da istirham edeceğim.

Teşekkür ederim, hürmetlerimle.

BAŞKAN — Buyurun Komisyon.

KOMİSYON SÖZCÜSÜ REŞİT ÜLKER (İstanbul) — Muhterem arkadaşlar, çok kıymetli arkadaşlarımızın yapıcı ve uyarıcı tenkidlerini ve sözlerini dikkatle dinledik. Şimdi Yüce huzurlarınızda olan bu kanun hakikaten Anayasa seviyesinde bir önemi olan kanundur. İlk defa olarak yeni Anayasanın ışığında polise tatbik edilmeyen emri yapmama, yazılı emir isteme hususu polisin Vazife ve salâhiyet Kanunundan çıkarılmakta ve Anayasamızın 125 nci maddesinin ışığı altında bir metin getirilmiş bulunmaktadır. Komisyonumuz her bir tenkiddeki ehemmiyetli durumu da nazarı itibara alarak kanunu maddeleriyle birlikte Komisyona alıyor ve bu tenkidlerin ışığında sizi tatmin edecek bir metinle veya izahlarla huzurunuzda çıkmak istiyor. Saygılarımla.

BAŞKAN — Muhterem arkadaşlarım, iki takrir vardır okutuyorum. Bu takrirlerle birlikte tasarımı Komisyona vereceğim.

Sayın Başkanlığa

Tasarı metninin sonuna aşağıdaki fıkranın eklenmesini saygı ile arz ve teklif ederim.

Niğde
Asım Eren

Teklif ettiğim ek fıkra: Ancak olaydan 24 saat sonra emrin yazılı metni emri veren âmir tarafından yazılı olarak bir derece üst âmiri makama verilir.

Gerekçe: Yalnız ağızdan verilen emrin büyük olaylardaki kötü sonuçlardan korkuya ka-

ılabilecek âmir tarafından tamamen veya kısmen inkârı mümkündür.

Millet Meclisi Başkanlığına

İkinci maddenin son fıkrasının son cümlesinin (bu hallerde emrin yerine getirilmesinden dönebilecek idari ve cezai sorumluluk emri verene aittir.) şeklinde yeniden tanzimini arz ve teklif ederim.

Edirne

Fahir Giritlioğlu

BAŞKAN — Şimdi okuttuğum iki önerge ile birlikte 1 nci maddeyi komisyona vereceğim.

12. — *İstanbul Milletve'ili Reşit Ülker'in, Düğünlerde men'i israfata dair 55 sayılı Kanununun kaldırılmasına dair kanun te'lifi ve Millet ve İçiş'eri komisyonları raporları (2/387) (S. Sayısı : 349) (1)*

BAŞKAN — Tümü hakkında söz istiyen? Bayurun Sayın Gürer.

MUSLİHİTTİN GÜRER (Sakarya) — Muhterem Başkan, muhterem milletve'illeri,

Düğünlerde Men'i İsrifat Kanununun kaldırılması hakkında verilmiş olan bu teklifi şahsan tebrik etmemek elden gelmiyor. Kanunun daha evvelden bir tatbikatçısı olarak, biliyorsunuz, bu düğünlerde Men'i İsrifat Kanunu daha ziyade bir günden fazla davalı çıkmak, efendim törenlerde nişanları bir günden fazla yapmamak ve dolayısıyla başlıkları şu şekilde vermek, bu şekilde vermek ve binaenaleyh, bizim yani örf ve âdetimize aykırı bir takım hususları peşinen kendi bünyesinde toplamış bulunuyoruz. Bizdeki düğünler bir gün'e hiçbir zaman takyide dilmemiştir. Ve dolayısıyla bizdeki nişanların her mahallin kendisine göre bir takım örf ve âdet'eri vardır ve buna uyularak, mese'â Men'i İsrifat Kanununda der ki; geline iki takım lan fazla eşya yapıldığı takdirde bunun fazla mîsadere edilir. Görüyorsunuz ne kadar komik ve ne kadar tatbiki mümkün olmayan bir hükmi ihtiva etmektedir.

İşte bu şekildeki bir kanunun 1920 senesinde bu güne kadar meriyette bulunup, tatbikattaki komiklikler dolayısıyla tatbik edilemeyen bir kanunun artık meriyetten kaldırılması ve dolay-

(1) 349 S. Sayılı basmayı tutanağın sonundadır.

siyle idare âmirlerinin bu nev'i Men'i İsrifat Kanunu için izin verirken bir takım güç durumdan kurtarılması da bu kanunla sağlanmış bulunuyor.

Meselâ muhterem arkadaşlarım, bir tatbikatçı olarak, gayet enteresandır, biz, Men'i İsrifat Kanununu dolayısıyla müsaade için mîrcaata geldikleri zaman, karşımıza gelen muhtar veya düğün sahibi kim ise, kaymakama valiye yalvarır, der ki, bana hiç olmazsa üç gün, beş günlük müsaade verin, ben beş gün askerde dönen oğlumun düğününü şerefli yapmak istiyorum, ne olur lütfedin derler. Buna karşılık idare âmirleri o mîntakada her hangi bir cami, yaptırma veyahud da mektep yaptırma derneği mevcut ise, «gıt bakalım camiye veya mektep yaptırma derneğine, 100 liralık bir makbuz kestir gelde ondan sonra ben de senin bu müsaadeni vermiş olayım» diye buyrulur. Ve dolayısıyla hâdizatında bir günden fazla vermeme iktiza ettiği halde Devlet gene meri bulunan kanunu, dolayısıyla, yani örf ve âdete uymak suretiyle giğnemmiş durumu düşmektedir. Hakikaten bu grip durumu kaldıran bu kanunu ve bu kanunu getiren arkadaşı tebrik eder ve tamamıyla lehinde olduğumu, oylarınızı da oya göre istihsal buyurmanızı istirham ederim. Hürmetlerimle.

BAŞKAN — Sayın Binay,

ŞADİ BİNAY (Bilecik) — Muhterem arkadaşlar, bundan 45 sene evvel tedvin edilmiş olan kanunun, o zamanki gerekçesini tabii bilmiyorum, tetkik de etmedim, fakat hatırladığım şudur: Eskiden uzun süren, hattâ kırk gün kırk gece devam eden düğünler olurdu ve dolayısıyla de bu kanun geniş bir âdet haline gelip te düğün yapanın kesesine belki fazla bir masraf olmasın diye konuşmuştu. Bugün artık o kırk gün kırk gece devam eden düğünler kalkmıştır. Ve gerek 1951 de ve gerek yeni Anayasanın ışığı altında bunun da Anayasaya aykırı olduğu, fert hürriyetlerini tahdit bakımından, âdet ve aranelerin tahdidi bakımından tesbit edilmiş bulunmaktadır. Onun için bendeniz de bu kanunun lehindeyim. Mürmet ederim.

BAŞKAN — Sayın Bolak, buyurun.

AHMET AYDIN BOLAK (Balıkesir) — Bu kanun muhterem arkadaşlar, eski haliyle, millî mücadeleden çıkmış bir memleketin çocuklarının kendi en güzel günlerinde, kendileri-

ni tasarrufa sevk etmek ve fuzuli gördükleri masrafları yapmamak maksadiyle neçredilmiş ve kabul edilmiş bir kanundur. Bir milletin bekasını temin için, zevklerinden ve âdetlerinden fedakârlığı emreden bir kanundur. Bugüne değin tatbikatta, kemaliyle tatbik yeri bulmamış ise tatbikatçıların kusurunu itiraftan başka söyleyecek bir sözümüz olmasa gerektir.

Bugün de o günkü şartlara nazaran, çok daha müsait şartlar altında olduğumuzu zannetmiyorum. Bugün de arkadaşlarım muhtelif vesilelerle, gerek Hükümet kadrosunda, gerek Devlet icraatında ve gerekse vatandaşın ferdi hayatında tasarrufa riayeti zaruretinin ısrar ile belirtmektedirler.

«Kanun doğmuştur, tatbikatı olmamıştır.» mümkündür. Kanunu bu espri içinde tatbik kabiliyeti olan bir hale irca etmek de mümkündür. Ama Sayın Gürer sayın teklif sahibi ve Sayın Bınay'da bilirler, Ziraat Bankasından aldığı kredi ile sırf ele güne rüsvay olmamak için kızının düğününü yapan, oğlunu evlendiren veya çift hayvanını sattıktan sonra yine mağeri mecburiyetleri ifa eden aile babaları ve anneleri vardır. İctimai hayatın tazyiki, âdetlerin tekevvününde ve tatbikatın da o derece rolü fazladır ki, kişilerin iktisadi güçlerini aşsa da maalesef intibaa mecbur olurlar.

Kanunda, Sayın Gürer'e göre müsadereye kadar varan, tatbik kabiliyeti bulunmayan, hattâ gülünç diye ifade buyurdıkları hükümler olabilir. Düşününüz ki, bir milletin talihini ve hayatına bakınız ki, bir tarihte, bir cihaz teşhirini dahi meneden vaznı kanunun davranışı, aynı Mecliste çalışan bir başka milletvekili tarafından, bir muayyen devrenin geçişinden sonra, gülünç olarak vaşiflandırılmak kaderine mahkûm olabiliyor. Eğer zarureti kabul ediyorsanız, eğer bugünkü ictimai hayatta da milletimize ağır gelen birtakım sarfiyatın sırf gelenek olduğu için, sırf komşusundan aşağı kalmamak için, sırf utanmamak için, sırf çocuğunu utandırmamak için, sırf kızını utandırmamak için, sırf ailesine karşı mahcubolmamak için, babaları ve anaları müşkül durumda bıraktığını kabul ediyorsanız, evvelâ kendinizden başlayarak müdahale edici tedbirleri ittihaz devam ediniz. Bendeniz bu kanunla alâkalı, bu kanunun kanunlaşmasında gayretleri geçen kişilerden bir

tanesinin sözünü naklederek maruzatıma nihayet vermek isterim.

Bu kanunun kanunlaşmasında âmil olan milletvekillerinden bir tanesinin düğününün hikâyesini söylemek istiyorum. Varlıklı olduğu halde onun düğünü bu kanun hükümleri içinde cereyan etmiştir. O derece ki, çevresi ayıplamıştır, etrafı ayıplamıştır, hattâ karısı ayıplamıştır, fakat hepsinin karşısında idealist bildiğim o kişi, kendi teklif ettiği ve kendi tatbik etmek istediği tatbikatını istemediği bir kanunu şahsında ihlâl edemem demenin faziletini gösterdi.

Eğer bütün idareciler ve tatbikatçılar kanunu bu mânada anlasalardı Türkiye'de güzel bir törenin, güzel bir âdetin tecessüsüne imkân verirdilerdi. Tatbikatçılardan yaptığımız şikâyetimizi kanundan yapmakta isabet görmüyorum. Kanunu bu espri içinde tashih etmek mümkünse öyle yapalım, değilse bir anlayışla, o günün anlayışı ile Türk mevzuatına intikal etmiş olan bir hükmü bu derece yermeye Yüksek Heyetinizi haklı görmüyorum.

BAŞKAN — Buyurun Sayın Ertem.

İLHAMİ ERTEM (Edirne) — Muhterem arkadaşlarım, Sayın Aydın Bolak'ı bir bakıma haklı bulmamak imkânız. Mutlak bu kanun çok iyi gayelerle tedvin edilmiştir. Hakikaten birbirine bakarak, görenek suretiyle, köylümüzün bütün imkânlarını, vatandaşımızın bütün imkânlarını gidermek ve onları, istihsal ve daha iyi yaşama imkânından mahrum ettiği, birtakım yatırımlardan yoksun ettiği gerçektir. Hakikaten, kanun çok iyi gayelerle bu memleketin iktisadiyatını kuvvetlendirmek maksadıyla getirilmiş bir kanundur. Ama ne çare ki, gerçek odur, bu kanun Türkiye'de tatbikat bulamamıştır. Bulamayışının sebebi de Sayın Aydın Bolak'ın daha evvelki çok güzel konuşmalarında belirttiği gibi, kabahat tatbikatının değil, cemiyetin çok fazla zorlanmasının neticesidir. Nihayet kanunlarla cemiyet karşı karşıya geldiği zamanda maalesef tatbikat böyle olmaktadır.

Ben de köylü ve şehirli ayrımını kaldırmak ve vatandaşlar arasında tefrik yapmamak şartıyla bu kanunun değiştirilerek tatbikatı kabul olursa Sayın Bakan da bu inanda ise bunun komisyona almasını ve yeni bir veçhe veril-

mesini, hakikaten bugün, dünkünden en az o kadar tasarrufa muhtac olduğumuz bir zamanda, ama bütün yurt sathında seyyanen tatbik edilebilecek hale getirilmesi mümkün olduğu takdirde, bu kanunun değiştirilmesini - kaldırılmasını değil - tasvibederim. Hürmetlerimle.

BAŞKAN — Sayın Giritlioğlu.

FAHİR GİRİTLİOĞLU (Edirne) — Pek muhterem arkadaşların, kanun teklifinin lehinde konuşan arkadaşlarıma mukabil, mer'i kanunun da lehinde konuşan arkadaşlarımız çıktılar. Sayın Aydın Bolak'ın, Türk Hukukuna hürmet edilmesi gerektiği fikrini belirten güzel konuşmaları şahsan beni tatmin etmiştir ve bu bakımdan kendisinin düşüncelerine kısmen muvazi olarak konuşma lüzumunu hissetmekteyim.

Sayın İlhami Ertem, uzun yıllar idarecilikte bulunduğundan dolayı, kanunun, hakikaten memleketimiz için faydalı bir hüküm getirdiğini söylemiş bulunmaktadır ki, kendisinin bu fikrine şahsan inanmak lüzumunu peşinen de duymaktayım. Çünkü tatbikate bir arkadaşımızdır. Geniş çapta bu kanunu yetki ile tatbik etmiş bir arkadaşımızdır. Bu başlangıcı yapmama rağmen prensip itibarıyla bu iki arkadaşından büyük ölçüde ayrıldığım bir nokta var. Kanunlar aslında lâfzı ile ve ruhu ile hüküm ifade ederler. Bahis konusu kanun lâfzı ile maalesef 40 seneden beri hüküm ifade etmemiş. Ruhu ile yaşamıştır. Sayın Ertem gibi değerli idarecilerimiz bu kanunu yaşatmak için belki çırpınmışlardır. Fakat kanun lâfzı ile hüküm ifade etmemiştir. Bu yöndendir ki, Sayın Reşit Ülker tarafından getirilen teklifi gayet yapı bir teklif olarak kabul etmekteyim, lüzumlu bir müdahale olarak kabul etmekteyim. Süratle bu kanunun kaldırılması lüzumuna kaanım. İlhami Ertem gibi tashihi-nin mümkün olamayacağına kaanım. Meğer ki, bu kanun kaldırılmalı, yeniden buna benzer, buna muvazi bir kanun ihdas edilmeli. Çünkü, bu kanun meriyete girdiği tarihten itibaren, kanunun tatbikatını, idareciler yapmıştır. Halbuki kanunun metninde böyle bir yazı yok.

Kanun müsaade sistemi ile tatbik edilmiştir. Kanunun metninde bu da yok. Her toplantı yapacak mâsum vatandaş, her türlü düğünü

için, sünnet düğünü filân için mutlaka idare âmirine başvurmak lüzumunda ve mecburiyetinde kalmıştır. Kanunda böyle bir mecburiyet de yok. Ve idare âmiri de buna müsaade etmiştir.

Bir müsaade sistemi 40 seneden beri memleketimizde ananeleşmiştir. Bu suretle gerek 1924 Anayasası ve gerek ondan sonraki şimdi kabul edilen Anayasamız muvacesinde, kanun tamamen Anayasa dışı bir tatbikat içine girmiştir. Bu öyle bir tatbikat ki, kanunun lâfzından çıkmamış bir tatbikattır, fakat ananeleşmiştir. Belki İçişleri Bakanlığının en yüksek bir makamından, en üera yerde oturan nahiye müdürüne kadar kanun böyle anlaşılmıştır, sanki müsaade alındıktan sonra, ancak düğün yapılabılır gibi bir telâkki vardır, Başkentemiz Ankara'da dahi.

Bu yanlış anane nasıl kuruldu? Ne zaman kuruldu? Niçin buna mâni olunulmadı bilmem. Fakat bu yanlış ananenin 1965 yılının bugününe kadar tatbik edildiği düşünülecek olursa, kanun külliye toplama hürriyetlerine de aykırıdır. Külliye bu kanun dolayısıyla idare âmirleri aile hukukuna tasallût etmektedirler. Affedersiniz kelimeyi tavih edeyim, aile hukukuna müdahale etmektedirler. Bu, kanunun lâfzında yazılı değildir. Kanun sadece hangi hallerde düğün yapılabileceğini ve bunun hangi şartlarla olabileceğini tasrih etmiş. Muhalefet halinde de müeyyide olarak adli makamları göstermiştir, sulh hâkimî tarafından verilecek cezayı göstermiştir. Böyle olmasına rağmen adli makamlar bu kanuna hiçbir zaman sahibolamamışlar, fakat bîdayetten sonuna kadar idari makamların yanlış anlayış neticesinde kanun Anayasa dışı bir tasarrufa yol açmış durumdadır. Bunun karşısında Sayın Aydın Bolak ve İlhami Ertem arkadaşımızın iyi temennilerine rağmen ben bu kanunun kökten kaldırılmasını ve gerekirse, cemiyet böyle bir ihtiyaç hissederse, bugünkü Anayasanın toplantı hürriyetleri ahkâmı içerisinde ve o hürriyetlerle telif edilebilecek bugünkü ekonomik şartlara da uygun yeni bir kanun tedvin edilmesini taleb ederim ve böyle bir kanunu getirmiş olduğundan dolayı Reşit Ülker arkadaşımızı da tebrik ederim.

Saygılarımla.

BAŞKAN — Sayın Ülker, konuşacak bir arkadaşımız daha var. Ondan sonra mı konuşursunuz yoksa hemen söz vereyim mi?

REŞİT ÜLKER KOMİSYON ADINA (İstanbul) — Sonra konuşayım efendim.

BAŞKAN — Buyurunuz Sayın Gürer.

MUSLİHİTTİN GÜRER (Sakarya) — Muhterem Başkan, muhterem milletvekilleri, çok değerli arkadaşımız Aydın Bolak Beyefendi, konuyu başka bir yönden mütalâa etmek suretiyle memleketimizin içinde bulunduğu iktisadi, iktisadi krize dokunarak, bu kanunun lehinde bir hava estirdiler.

Muhterem arkadaşlarımız, biz bu düğünlerde Ziraat Bankasından alınan kredilerin düğünlerde masraf olduğuna değil, biz türlü türlü kredilerin, türlü türlü yerlerden temin edilen, âdeta örf ve âdet mucibince bir aile yıkım müessesesi olan düğünlerden bahsetmedi bu kanun. Bu kanun her şeyden evvel yeni bir Anayasa düzeni içinde bulunan bu Mecliste ve dolayısıyla tatbikatçısı olanlar için kabili tatbik midir? Yani bu kanunun esprisi iktisadi bünyemize uymakta mıdır, uymamakta mıdır? Evvelâ bu yönden hareket etmek lâzımdır. Yoksa düğün sahiplerinin memleketimizin içinde bulunduğu iktisadi kriz neticesinde, onları birtakım kısıtlayıcı hükümlere tabi tutmak suretiyle onları kurtarıcı bir kanun tedvinini düşünülebilir. Ama, bu kanun o kanun değildir. Bu kanun her şeyden evvel ferdin hukukuna tecavüz eden ve dolayısıyla ferdin serbestisini önleyen bir kanundur.

Kanunun gerekeşi Sayın Aydın Bolak arkadaşımız tarafından da tetkik edildiği takdirde, diyecektir ki, bu kanun, 1920 yılından bu yana yani 45 yıldan beri tatbik kabiliyeti bulamamış ve aynı zamanda mevcut Anayasa düzenine muhalif olduğu için teklif edilen bir kanundur. Biz de bu kanun lehinde olduğumuzu bildirirken esbabı mucibemizi bu temel üzerine inşa ettik.

Muhterem arkadaşlarımız, kanun çıkartabilirsiniz, kanun vâzılarına hürmetimiz sonsuzdur. Ama bir kanun ölü olarak doğmuş ise ve henüz çıktığı anda tatbik kabiliyeti bulmamış ise, artık bu kanunun başka bir yönden bir nevi fakirizm felsefesi yapmak suretiyle tekrar aynı kanunun üzerine başka bir kanunu bina etmenin aynı çerçevede içinde olmayacağına kaani degilim. Onun için bu yönden hareket etmek sure-

tiyle mevcut düzen karşısında tatbik kabiliyeti kalmamış olan bu kanunun kaldırılmasına ve dolayısıyla eğer memleketimizin örf ve âdetlerine uygun bir şekil düşünülüyorsa o zaman bunun haricinde bir kanunun tedvin edilmesine müsaadelerini istirham eder, hepinizi hürmetle selâmlarım.

BAŞKAN — Sayın Ülker.

REŞİT ÜLKER (İstanbul) — Muhterem arkadaşlar, bu kanun çok kıymetli arkadaşlarımızın ifade ettikleri gibi bugüne kadar tatbik edilmeyen bir kanundur. Tatbik edilmemesinin sebebi, insan tabiatına aykırı birtakım hükümleri getirmiş olmasındandır. Eğer kanun insan tabiatına uygun ve tatbiki mümkün hükümler getirmiş olsaydı hiç şüphesiz vatandaşlar ve kanun tatbikatçıları bu kanunu şiddetle tatbik ederlerdi. Aksine bu kanunun esas hükmü olan ceza ve müsadere kısmı tatbik edilmeyip, idarenin, polisin ve jandarmanın elinde böyle bir salâhiyetin bulunması, bir nevi zorluk ve suiistimal imkânının kapısını açmış bulunmaktadır ve Türkiye'nin her tarafında, Sayın Giritlioğlu, Sayın Muslihittin Gürer ve Komisyonumuzun eski üyesi Sayın İlhami Ertem'in de ifade ettikleri gibi, Türkiye'nin her tarafında bu bir şikâyet konusu halindedir. Sayın Aydın Bolak'ın, belki milli mücadeleye katılmış ve milli mücadeleye hepimizin olduğu gibi yakın yürüğünde olan ilgisinden dolayı bir kanuna sempatisi bulunmasını da haklı bulmak bir bakıma mümkündür. Gerçekten bu kanun 1920 de çıkmıştır. Yeni Türk Devletinin kurtuluş mücadelesinin, yaşama mücadelesinin, Dünya üzerinde kalma mücadelesinin yapıldığı bir sırada ve o günkü şartlar içerisinde çıkarılmış bir kanundur. Ve o günün şartları içerisinde, o günün tarih şartları içerisinde bu kanunu haklı görmek mümkündür.

Şimdi, yüksek nazarlarınıza kanun metninden bâzı yerleri okuyacağım. Zannediyorum ki, bu sizleri tatmin edecektir:

«Düğünlerde alehtlak cihaz teşhiri, cihazın açıktan nakli,

İki kattan fazla elbise iksası,

Düğün günlerine münhasır olmak üzere bir gündün ziyade çalgı kaldırılması ve ziyafet verilmesi.

Nişan çevre merasimi ile ağırlık ve hediye itası ve köçek oynatılması gibi israfat.»

Dikkat buyurmuşsunuzdur, sade bunlar da değil, bu kanun tatbikçileri hangi şeyleri (gibi) nin içinde bulurlar ise bunun içerisine dâhildir.

Şimdi bir nokta daha: 5 nci maddenin: (Hitan cemiyetleri için masraf ihtiyariyle düğün yapmak memnudur.)

Soruyorum şimdi arkadaşımıza, hangimiz çocuğumuzun sünnet düğününü yapmadık Kendimizden biçelim.

Cezasına gelince: «İşbu kanun ile men; edilen oşva mücerrelere ve mahallî belediyelerin namına bilmüzeyade furuht ve irat kaydedilir.»

Eşyalar da müsadere edilecek. Zaten fakir bir milletiz. Köylümüz de, şehirlimiz de fakir. Bu vesile ile düğün sırasında kullanılan bir kat elbisesi çoğu zaman olmayacak, o da elinden alınacaktır. Buna mevzu teşkil eden bütün eşyası alınacaktır.

Cezaya gelince, sanıyoruz ki, ve ümid ediyoruz ki, arkadaşlarımızın elinde bu metin yoktur. Belki bizim kusurumuz, metinde ne kadar ceza verileceğini tasrih etmemiş bulunuyoruz. 50 den 100 liraya kadar cezayı nakdî itâ, bir aydan altı aya kadar hapis.

Şimdi muhterem arkadaşlarımız, gördüğünüz gibi bu kanunun 1920 yılının ve bir kurtuluş savaşının şartları içerisinde derin bir anlamı olduğunu kabul edebiliriz. Ama bugün bu kanunun tatbik imkânı yoktur.

Biraz önce çok kıymetli fikirlerine inandığımız arkadaşlarımızın, - başta Sayın Aydın Bolak arkadaşımız olmak üzere - bu kanunu değiştirelim şeklinin üzerine gidersek zaten bu kanun 8 maddedir. Çoğu maddeleri tatbik kabiliyetinden yoksundur ve bütün bunlara ilâveten Anayasaya aykırı kanundur, bu işi geciktirmiş oluruz.

Eğer bu noktada ısrar edilecek olursa, muhterem arkadaşlarımızın, muhterem fikirlerine göre, bendeniz Komisyon olarak şunu ifade etmek isterim. Biz bu kanunu ilga edelim. Bu ihtiyacı karşılayacak böyle bir kanunun getirilmesi mümkün olabilir ve düşünülebilir. Yalnız bu tabii bir araştırmayı icabettirecektir. Belki Anadolu'da vatandaşın evlenmesini güçleştiren kız kaçırmalara sebebolan ve daha bir kısım, şurada hatırlanması imkânı olmayan, fakat var olan hâdiseleri karşılayılmıyacak bir kanun tasavvur edilebilir, düşünülebilir.

Şimdi ayrı bir hususiyetini de Yüce Kurula arz etmek istiyorum. Bu kanun 1946 dan 1950 ye kadar Demokrat Partinin «antidemokratik kanunlar kaldırılmalıdır» diye yaptığı haklı bir iddia neticesinde 1952 de kurulan (Antidemokratik Kanunları ayırma İlim Komisyonu) tarafından listeye alınmıştır. 1960 ihtilâlinde sonra kurulan komisyon ancak 10 kanuna temas etmiştir, bundan bahsetmeye vakit kalmamıştır. Fakat ondan sonra bakanlıklar arasında Anayasaya aykırı kanunları tesbitle mükellef komisyonun raporunda da Anayasaya aykırı kanunlar cümlesinden bulunmuştur. Binaenaleyh, Yüce Meclis Anayasaya aykırılığı kabul ve teslim edilmiş bir kanunu ortadan kaldırmakla Türk vatandaşlarını, Türk Köylüsünü sıkıntıya sokan bunun yanında idare âmirlerini ve kanunu icra mevkiinde olanları da her zaman yürürlükteki bir kanunu çiğnemeye sevk eden ve aynı zamanda Anayasanın 11 nci maddesinde yer alan «işkence neticesini doğuracak insan haysiyetiyle bağdaşmayan cezalar verilemez.» hükümlerine de uygun olacaktır.

Eğer muhterem arkadaşlarımız da iltihak ederek yardımlarda bulunurlarsa Komisyon olarak bahtiyar olacağız. Hürmetlerimle.

BAŞKAN — Buyurunuz Sayın Bolak.

AHMET AYDIN BOLAK (Balıkesir) — Muhterem arkadaşlarımız, bu kanun, metni itibarıyla Anayasaya aykırı değildir. Mücerret bu mucip sebeple yeni Anayasaya aykırılığını ifade etmek mümkün olmaz. Anayasa kişinin mülkiyet hakkını cemiyetin düzeni ve güveni istikametinde kullanmasını emreder. İsraf kelimesi doğru ise, israf Anayasa tarafından himaye edilmiş bir hal değildir. Kimin israfı? Kişinin israfı. Kimin israfı? Devletin israfı. Buna tev'em yasaklanmıştır, Anayasanın esprisini budur. Anti demokratik kanunlar listesine alınmış olması mücerret bu kanunun Anayasaya aykırılığı hakkında bir delil olmasa gerektir, bir komisyonun fikridir. Belki o tarihte parlamento da bendeniz gibi düşünen bir arkadaşım çıkıp bunun Anayasaya aykırı olmadığını, antidemokratik bulunmadığını ifade edebilirdi.

Şimdi çok Sayın Ülker bir hususta benimle beraber oldular. Gerçekten bu kanun 25 Teşrinisani 1336 nın kanunudur. Hangi gündür? İstiklâl mücadelesinin bittiği gündür.

Şimdi neyi yasaklamıştır? Cihaz teşhürünü, espirisi nedir? Teşhir edemiyen gücenmesin, üzülmesin ve o da ille ben de ypacığım diye fuzuli masraflara girmesin. Neyi yasaklamıştır? Sünnet düğünlerini yasaklamıştır. Niçin? Masraf ihtiyarı ile düğün yapmak memnudur, demmiştir. Neyi yasaklamıştır? Bir günden ziyade çalgı çalmıyacak demmiştir.

Bendeniz ilk arzımda ifade ettim, bu kanunu bugünkü haliyle bugünkü yazılışı ile, bugünkü üslubu ile kabul edelim, devam ettirelim demiyorum. Ama eğer nüktesinde mutabık ise Yüksek Heyetiniz, Sayın Reşit Ülker de böyle bir teşebbüs yaptığma göre, yeniden bir usulî merhaleyi aşmaktan ise, komisyonda bu teklifi tadil hüviyeti ile mütalâa etmek mümkündür.

Şimdi demagojik edebiyata çok müstait bir konuşma mevzuudur. Bendenizin tab'ına uymaz, onun için yapmıyorum. Ama bir tek şey söyleyebilirim. Bu kanun bütün şehirlere tatbiki lâzımgelen bir kanundur. Ben İstanbul'da bir düğün biliyorum ki, hastane yapar. Artırmak mümkündür, azaltmak da mümkündür. Fertlerin tasarruf haklarıdır, değildir. Anayasadır. Müsaade buyurun, fertlerin tasarrufu kamu güvenliği ile, kamu düzeni ile ilgili ise niçin ben sahibolduğum paraları cebime koyup yurt dışına gezmeye gidiyorum? Beni derhal tutuyor, sana 200 dolâr verebilirim, diyor. Bir senede de iki defa gidemezsiniz, imkânsız diyor. Niçin benim tasarruf hakkımı tahdidediyor, param olduğu halde? Arsam da var. «Hayır bina yapamazsın buraya» diyor. Neden? «Bu şehrin güzelliği senin burada bina yapmamamı emrediyor, kullanamazsın!»

Veyahut ben burada on katlı bina yapmak istiyorum, param var. «Hayır üç katlıdan fazlaya müsaade etnem» diyor.

Belediye meclisi karar veriyor, «şu sokakta beyaz boya süreceksin» diyor. İlân ediyor. Beyaz benim zevkimi hiç de okşamıyor, ben yeşil sürmek istiyorum diyorum. Ona «hayır yeşil süremezsın» deniyor.

Yani arz etmek istediğim şudur: «Munhasıran fertlerin tasarruf hakları, hudutsuz hürriyetleri muvacehesinde bu kanunu kaldırmak lâzımdır» mucip sebebiyle hareket etmeyin. Deyin ki, bugün çok servet sahibi olduk, artık köylülerimiz zenginledi, diledikleri gibi düğün yapsınlar, insanlarımız varlıkları. Yüzlerce,

binlerce lira sarf etsinler, hitan cemiyetleri yapsınlar, 10 gün çalgı çaldırınlar, 40 gün gece düğünler yürüsün, masallar doğsun, ef-saneler doğsun. Haklısınız, bir görüştür, mesele yoktur. Hakikaten sebebi kalmamıştır derhal kaldırılın, deriz.

Veyahut dersiniz ki, «medeni dünyada hiçbir memlekette yok böyle bir yasaklama. Düğünde bir günden fazla çalgı çalma veya çal. Tahditli veya tahditsiz bir hak yok, hukuk yok, hudut yok. Medeni dünya milletleri muvacehesinde düğünlerde çalgıyı dahi kanun hükmü haline getiren bir millet olarak bizi mütalâa ettirmeyin.» Bir nokta nazardır, düşününüz, gerçekten böyle midir, ararım. Eğer böyle ise icabına bakarım. Ama yine bu noktada bu kanunu kaldırmak için «bu kanun Anayasaya aykırıdır» demeyiniz, beni Anayasaya aykırı olmadıği mucip sebepleriyle ikna ediniz.

Bakınız bu kanunun fezailinden bir misali kendi çevremde söyleyeyim. Çok Sayın Demiray da bilir; benim çevrem olan Balıkesir vilâyetinde bir düğün bir aile için yıkım iken, Balıkesir mebuslarının büyük gayretleriyle kanunlaşan ve o tarihten bugüne, hâlâ Balıkesirde anane tesis eden bir düğündür. 3 kap yemekten fazla yemek yapılmaz, hiçbir düğünde. On kere milyoner olan bir kimse de olsa bir çorba, bir tirit bir zerde yapar. Böylece vatandaş arasında kıskançlık kalmamıştır, haset kalmamıştır, düğünlerde bir muadelet kurulabilmiştir. Nihayet eti yağlı veya yağlı fazla olur. Hiçbir Balıkesirli de bundan dolayı benim Anayasa hakkım tahdidedildi, ben sabaha kadar içki içemiyorum, hasta edineeye kadar yediremiyorum diye şikâyetçi değildir. Böyle bir anane doğabilmiştir. Eğer bu ananeyi bütün vatandaşlar, bütün akli eren kişiler bugün Türkiye'de yürütebilselerdi birçok masraf meselesi olmaktan çıkabilirdi. Ama bugün birçok vilâyet, semt ve köy biliyoruz ki, buralarda evlenmek, çocuk sünnet ettirmek bir faciadır. Yanınızda, evinizde çalışan kişiler varsa, kadın erkek varsa bileceksiniz, sizden ödünç aylık alır ve çocuğuna sünnet düğünü yaptırır. Neden? Çocuğum diğer çocuklar yanında küçük düşmesin diye. Yapılmasa idi bunlara lüzum kalmazdı.

Yine bir noktayı Sayın Ülker arkadaşımız ifade ettikleri için ben de arza mecbur kal-

dım, hiçbir hakkımın da zayi olduğuna kaani değilim. Benim babam da sünnet düğünü yapmadı efendim.

BAŞKAN — Buyurun Sayın Ertem.

İLHAMİ ERTEM (Edirne) — Muhterem arkadaşlarım, bir husus cevaplandırılmadığı için, eski bir idareci olarak, o hususa cevap vermek değil de, o mesele hakkındaki görüşlerimi arz etmek için söz aldım. Sayın Fahir Giritlioğlu arkadaşımız dediler ki, «bu kanunda verilen yetki adli makamlara aittir, idarenin hiçbir şekilde yetkisi olmadığı halde müsaade vermek usulü ihdas edilmiştir.

Mesele böyle değildir muhterem arkadaşlarım. İdarenin verdiği müsaade düğünün bu kanun dışında yapılması hakkında değildir. İdarenin vermiş olduğu müsaade, Polis vazife ve salâhiyet Kanununa göre saat 24 den sonra eğlence yapmak, gürültü yapmak idarenin müsaadesine bağlı olduğu için verilmektedir. Binaenaleyh kanun tatbik edilmemişse bunun tarafı idarede değil, faaliyete geçmeyen savcılarla, adliye cihazındadır. Binaenaleyh kanunun yürüyebilmesi için verilen izne rağmen, izin Polis vazife ve salâhiyet Kanununun saat 24 ten sonra çalgı çalmaya aid olduğuna göre, savcıların, ilgili adliyecilerin bu hususta takibat yapmalarına ve kanunun dışına çıkan hareketleri tecziye etmelerine hiçbir mâni hüküm yoktur ve kanun da bu tarzdadır. Hürmetlerimle.

BAŞKAN — Buyurun.

KOMİSYON ADINA REŞİT ÜLKER (İstanbul) — Muhterem arkadaşlar, kısaca arz edeceğim.

Bir defa ceza ile birçok şeylerin halledilemediği Yüce Heyetin malûmudur. Sert, ağır cezalarla birçok meselelerin haline gitmek imkânı yoktur. Hattâ ceza hukuku nazariyelerinde sert hareketlerin verilecek cezadan da suçluları kurtardığını gösterir. Hâkim, «bu çok ağır ceza, ona da günah, öyle ise onu kurtarma tarafına gideyim, çok ağır ceza» diye viedanı ile karşı karşıya kalır.

İkinci bir nokta, israf meselesinin tesbiti güç bir meseledir. Biz Toplantı ve Gösteri yürüyüşleri Kanununun evvel ve ahir tatbikatının ne kadar güç olduğunu, Anayasa ve millî güvenliğin korunması hakkındaki kanunla-

rın, Türkiye'nin merkezinden, vilâyet merkezlerinden öteye gidildikçe nasıl bir tatbikat içerisinde girdiğini biliyoruz. Yani burada ısrafı tesbit edeceğiz. Yani düğüne gideceğiz, heyet göndereceğiz, israf tesbit edeceğiz. Bu israfın tesbiti bugünkü imkânlar içerisinde, bugünkü vasat içerisinde suistimale gayet müsait bir durumdur.

Ayrıca, millî ananelerimizle de bu mesele- nin ilgisi vardır. Türk Milletinin geleneğinde olan birtakım ananeler teşekkül etmiştir. Onun mânaları vardır. Bunlara karşı birtakım tedbirler de cemiyetin içerisinde düşünülmüştür. Siz ne kadar kanunla kaldırırsanız, yine de kalkmaz. Kürsüden konuştuğum şu anda kanun yürürlüktedir ve hiç kimsenin idare âmirlerine bu kanunu tatbik etmeyin diye emir verdiği de tasavvur olunamaz. Şu kanun var, tatbik edilemiyor.

Anayasaya aykırılık noktasına gelince; ben en sonunda bunu ifade ettim. Şüphesiz şu veya bu komisyonun «Anayasaya aykırıdır» demesi o kanunun mücerret Anayasaya aykırı olmasını gerektirmez. Böyle beyan eden arkadaşlara iştirak ederim. Ama hakikaten kanunun içerisinde sünnet düğünü yaptı diye ceza vardır, madde de vardır, ifade mutlaktır, (ısraf) kelimesi yoktur. Ceza da az değildir, bir aydan 6 aya kadardır. Para cezaları okuduğum metinden daha fazladır. Beş misline kadar çıkarabilen muhtelif kanunlar vardır. Binaenaleyh, mesele başka bir zaviyeden, demin de ifade ettiğim gibi, Aydın Bolak arkadaşımızın da ifade ettiği bir başka zaviyeden ciddi tedbirler, etütler neticesinde ceza kürsülerinin ve diğer ilgili, Türkiye'nin sosyal yapısı ile bilhassa Doğu bölgelerinde, geri kalmış bölgelerinde, kız kaçırma hâdiselerinin menşei ile ilgili bir kanun getirilebilir. O zaman Ceza Kanunumuz olur, başka türlü mü olur, bendeniz buna kendimi şu anda yetkili görmemekteyim. Yani böyle bir şey düşünülebilir. Binaenaleyh, biz evvelce ifade ettiğimiz fikirde ısrar ediyoruz. Eğer lûtf buyurur da, iltihak ederseniz memnun kahrız. Hürmetlerimle.

AHMET AYDIN BOLAK (Balıkesir) — Bir soru sorabilir miyim?

BAŞKAN — Buyurun.

AHMET AYDIN BOLAK (Balıkesir) — Sayın Komisyon Sözcüsü bir defaya mahsus

olmak üzere bu teklifi geri alırlar, müzakeresini tehir ederlerse, komisyonda bir kere daha müzakeresinde fayda mülâhaza ederlerse, biz de kendilerine iltihak ederiz.

REŞİT ÜLKER (İstanbul) — Şimdi Sayın Ahmet Aydın Bolak arkadaşımızın dediği yapılabilir, yapılması mümkün olan bir meseledir. Bilmiyorum, bendenizin bu beyanı Heyeti Unumiyeyi memnun eder mi kestiremiyorum.

BAŞKAN — Sayın Mumcuoğlu.

HAYRİ MUMCUOĞLU (Tekirdağ) — Pek muhterem arkadaşlar, müzakere ettiğimiz teklifin taallûk ettiği kanunun Anayasaya aykırılığını ileri sürmek, gerçekten bence de mümkün görülmemektedir. Ancak, bu kanunun ilgası da naçiz görüşümüze göre bir emri zaruridir. Bugün Meni israfat Kanunu yurdu muzun birçok yerinde tatbik görmemektedir. Mücerret bu sebep dahi bu kanunun yürürlükten kaldırılmasını zaruri kılar. Kanun mu, kaide mi, her yerde, her avhalde, her kişiye aynen tatbik edilmelidir. Bu, şurada, burada, şu veya bu mülâhaza ile tatbik görmedi mi, vatandaşın kanuna olan, kanuna olması lâzım gelen saygı hissi zarfa uğrar. Bugün hemen arz etmek mevkiindeyim. Bu milletin, Devletin olduğu gibi israf anlamına gelebilecek bir kurusu dahi yerinde sarf edilmesi durumu düşünülemez. Gerçekten realite budur. Bugün hususiyle köylerimizde aileleri yoksun duruma düşüren çok zaman düğünlerdir, sünnet düğünleridir ve evlenme cemiyetleridir. Ancak biraz evvel Reşit Ülker arkadaşım vuzuhla ifade buyurdular: Bir kanun şedit cezaı muhtevi bulunursa, tatbikatçılar daha ziyade bunun ademi tatbiki yoluna giderler. Bu itibarla, bu kanun da tatbikatta bulunmasıyla bulunmaması arasında bir mâruzata başlarken söylediğim mahzuru tevlideder.

Bendenizin naçiz görüşü özet olarak şu noktada toplanır. Bu kanunu Yüce Heyetiniz ilga etsin ve bundan sonra bugünün şartlarına, icaplarına uygun bir kanun mutlaka tedvin edilsin. Bu kere isdar edilecek olan kanun hakikaten büyük bir ihtiyaca cevap teşkil eder. Bir arkadaşımızın teklif ettiği gibi komisyona alınsın, komisyonda müzakere edilsin, tekrar bu kanuna bir hayatiyet verilsin; bu naçiz gö-

rüşüme göre mümkün olmaz. Mâruzatım bundan ibarettir. Teşekkür ederim.

BAŞKAN — Tümü hakkındaki görüşmeler bitmiştir. Bir takrir gelmiştir onu okutuyorum.

Sayın Başkanlığa

Görüşülmekte olan Düğünlerde israfın menî hakkındaki Kanun ile ilgili teklifin komisyona iadesini rica ederim.

Saygılarımla.

Balıkesir

Ahmet Aydın Bolak

BAŞKAN — Teklifi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiş ve teklif komisyona verilmiştir.

13. — *Gümrük memurlarından vazifesi memuresini suiistimal edenlerle vazife veya mesleklerinde kendilerinden istifade edilmeyenler hakkında yapılacak muameleye dair 1920 sayılı Kanunun birinci maddesine bir fıkra eklenmesi hakkında kanun tasarısı ve Gümrük ve Tekel, Adalet ve İçişleri komisyonları raporları (1/417) (S. Sayısı : 510) (1)*

BAŞKAN — Tümü hakkında Sayın Güver. MUSLİHİTTİN GÜNER (Sakarya) — Muhterem arkadaşlarım, bu tasarının mutlaka kanunlaşması lâzımgeldiği kanaatindeyim. Mevcut Anayasamızın 118 nci maddesi, memurların teminatından bahsetmektedir. 1920 senesinde kabul edilmiş olan işbu kanunla gümrük hizmetleri görülürken Hazinesinin menfaati haleldar olduğu takdirde disiplin komisyonlarının vermiş olduğu kararlar bakanın onamasından sonra o memurun ilişkisini kesiyor ve dolayısıyla memuru mağdur duruma düşürüyordu. Aynı zamanda kendisinden istfiade edilemeyecek durumda olanlar, teftiş raporlarıyla sabit olduğu takdirde gene Bakanın onamasıyla memur, işinden alâkası kesilmek suretiyle, mağdur duruma düşüyordu. Fakat, yeni Anayasamızın 118 nci maddesi memur teminatından bahsettiğine göre, memurlara her halükârda bir müdafaa hakkı tanınması iktiza eder.

(1) 510 S. Sayılı basmayazı tutanağın sonundadır.

1920 senesindeki kanunda işte bu müdafaa hakkı tanınmamıştır. Binaenaleyh, bir fıkra eklenmesi istenilen husus doğrudan doğruya kendisine bir suç isnadedilen memurun bu suça karşı açık beyan şeklinde müdafaasını yapmasını âmir olacak bir fıkra eklenmesine dair olan bir hükümdür ki, bu da Anayasanın esprisine ve ruhuna uygundur. Onun için memurlara teminat tanyan ve dolayısıyla Anayasaya uygun olarak savunma hakkı tanyan bu maddenin Yüksek Heyetiniz tarafından kabul edilmesini en derin saygılarımla istirham ederim.

BAŞKAN — Sayın Şadi Binay.

ŞADİ BİNAY (Bilecik) — Efendim, ben-deniz bir noktaya temas etmek istiyorum. Şimdi kanunun gerekçesinde diyor ki, «Hazine haklarını ihlâl ettikleri, teftiş ve soruşturma raporlarından anlaşılan gümrük memurlarının» birinci fıkra bu, peki Hazine hakkını ihlâl ettikleri bu memurların teftiş ve soruşturma raporlarıyla tesbit edilirken, elbette ki müfettişler veya tahkik heyetleri bu memurların müdafaalarını almışlardır. Bunun dışında tam işlem yapılacaklara ayrıca 15 günlük bir sürenin tanınması suretiyle yazılı müdafaalarının istenmesindeki esbabı mucibeyi gerekçede pek vazih bulmuş değilim.

İkincisi de, vazife veya mesleklerinde kendilerinden istifade edilmeyenler hakkında. Muhterem arkadaşlar, gümrük memurları üzerinde Yüksek Meclisin, Basının, alâkalıların ve karşı karşıya gelen esbabı mesalihin ne kadar titiz durduklarını ve konunun ne kadar hassas bir konu olduğunu biliyoruz.

Şimdi vazife veya mesleklerinde kendisinden istifade edilmeyenler hakkında elbette ki âmirlerinin vermiş olduğu tezkiyelerle haklarındaki şikâyetlerin tahakkuk etmesi veya etmemesi ile anlaşılan bir keyfiyettir. Bunda da senin vücudundan istifade edilmiyor, kendisine tebliğ edeceğiz, 15 gün içerisinde vücudundan istifade edildiğini isbat et mi diyeceğiz.. Bu hususu pek kesin olarak anlıyamadım. İzahat verirlerse memnun olurum.

BAŞKAN — Buyurun Sayın Komisyon.

KOMİSYON ADINA REŞİT ÜLKER (İstanbul) — Muhterem arkadaşlar; Başkanlık Divanı, toplantılarda hakikaten yerinde bir karar alarak, Anayasaya aykırı kanunların büyük bir

ekseriyetini gündeme koymuşlar ve bugün konuştuğumuz kanunlar Anayasaya aykırı kanunlardır ve böylece Yüce Meclis bakiye kalan pek az sayıdaki Anayasaya aykırı kanunları da kaldırmaktadır.

Şimdi buradaki hüküm pek önemli bir hususu mevcut kanunda olmayan bir hususu getirmektedir. Anayasamızın 118 nci maddesine göre memurların disiplin cezalarında da bir müdafaa hakkı olması ve 114 - 118 de idari mercilere müracaat hakkını tesbit etmektedir.

Burada yukardaki fıkralar gereğince haklarında işlem yapılacaklara, kendilerine isnat olunan husus açıkça ve yazılı olarak bildirilir. Bu, ceza hukukunun (itham) prensibidir. Kendisine bildirilmesi hususu Anayasamızın da bir hükmüdür. Bildirilir ve 15 günlük süre içerisinde yazılı savunma yapmaları istenir. Bunu da belli bir süreye bağlamakta fayda vardır. Buna benzer teşkilât kanunlarımızda da emsali hükümler mevcuttur. Bir sürenin olması işlerin sürünce mede kalmamasını temin eder, kendisine itham edildikleri husus bildirilir, muayyen bir süre den sonra da buna cevap verilir. Bilmiyorum arkadaşlarımla tatmin edebildim mi? Saygılarımla.

BAŞKAN — Kanunun tümü hakkında başka söz isteyen?... Yok. Maddelere geçilmesini oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

İvedilik teklifi vardır. Oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Birinci maddeyi okutuyorum.

Gümrük memurlarından vazifei memuresini süüistimal edenlerle vazife veya mesleklerinde kondilerinden istifade edilmeyenler hakkında yapılacak muameleye dair 1920 sayılı Kanunun birinci maddesine bir fıkra eklenmesi hakkında kanun tasarısı

MADDE 1. — 1920 sayılı Kanunun birinci maddesine ikinci fıkrasından sonra aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

«Yukarıdaki fıkralar gereğince haklarında işlem yapılacaklara kendilerine isnadolunan husus açıkça ve yazılı olarak bildirilir ve 15 günlük süre içinde yazılı savunma yapmaları istenir.»

BAŞKAN — Madde hakkında söz isteyen var mı? Yok. Maddeyi oyunuzaya sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

BAŞKAN — Madde hakkında söz isteyen var mı? Yok. Maddeyi oyunuzaya sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Bu kanunu Gümrük ve Tekel Bakanı yürütür.

BAŞKAN — Madde hakkında söz isteyen? Yok. Maddeyi oyunuzaya sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Tasarının tümü hakkında söz isteyen var mı? Yok. Tasarının tümünü oyunuzaya sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

(Adalet Partisi saflarında 5 kişi ayağa kalktı ve bunlardan İstanbul Milletvekili Ziya Altınoğlu; «Efendim vakit geçmiştir, ekseriyet de yoktur, müsaade ederseniz yarına bırakalım» dedi.)

BAŞKAN — Ekseriyet olmadığına Riyaset de muttali olmuştur. Vakit geciktiğinden 20 Ocak 1965 Çarşamba günü saat 15.00 de toplanmak üzere birleşimi kapatıyorum.

Kapanma saati : 18,30

5. — SORULAR VE CEVAPLAR.

A) Yazılı sorular ve cevapları

1. -- *Konya Milletvekili Ahmet Gürkan'ın, Kozlu Atatürk İlkokulu öğrencilerinin ellerinde İnönü'nün resimleri olduğu halde Cumhuriyet Bayramına iştirak ettiri diklerinin doğru olup o'na dair soru önergesi ve Millî Eğitim Bakanı İbrahim Öktem'in yazılı cevabı (7/1)*

Özeti : Kozlu Atatürk İlkokulu öğrencilerinin elindeki C. H. P. Genel Başkanının resimleri olduğu halde Cumhuriyet Bayramı törenine iştirak ettirilmeleri H.

Millet Meclisi Sayın Başkanlığına

Ankara'da münceşir Hakimiyet gazetesinin 30 Ekim 1961 T. nüshasında ifade edildiğine göre,

Kozlu Atatürk İlkokulu öğrencileri ellerinde C. H. P. Genel Başkanı İnönü'nün resimleri olduğu halde 38 nci Cumhuriyet Bayramına iştirak ettirilmişlerdir.

1. Öğretmenlerin bu hareketini tarafsızlıklarına aykırı bulup bulmadığını,

2. Atatürk'ün resimlerinin bu okul öğretmenlerince neden öğrencilere verilmeyip de İnönü'nün Atatürk'e tercih edildiğinin,

3. Bu okul öğretmenleri hakkında işbu hareketlerinden dolayı disiplin takibatına geçilip geçilmediğini yazılı olarak Millî Eğitim Bakanının tarafıma bildirmesini içtüzük gereğince rica ederim.

31 . 10 . 1961

Konya Milletvekili
Ahmet Gürkan

T. C.

Millî Eğitim Bakanlığı
Talim ve Terbiye Dairesi
Sayı : 2229

31.8.1964

Konu : Yazılı soru önergelerinin cevaplandırılması hakkında

Millet Meclisi Başkanlığına

Başbakanlık, Kanunlar ve Kararlar Tetkik Dairesi ifadeli, 17 . 8 . 1964 tarihli ve 143 - 56/3581 sayılı yazılarında Milletvekilleri

tarafından, muhtelif tarihlerde Bakanlığımıza yönelmiş bulunan yazılı soru önergelerinden bazılarının cevaplandırılmadığı belirtilmiş bulunmaktadır. Yazıya ekli listede cevaplandırılmadığı ifade edilen beş yazılı soru önergesiyle ilgili işlem incelenmiş, bunlardan, Konya Milletvekili Ahmet Gürkan'a, Bitlis Milletvekili Müştak Okumuş'a, Konya Milletvekili Kadircan Kafı'ya, Mardin Milletvekili Mehmet Ali Arkan'a ait yazılı soru önergelerinin cevaplandırıldığı; Erzurum Milletvekili Cevat Önder'e ait yazılı soru önergesinin, soru sahibinin Milletvekilliğinden istifa etmiş bulunması sebebiyle, cevaplandırılmamış olduğu anlaşılmıştır.

Bakanlığımızca verilen cevapların herhangi bir sebeple soru sahibi Milletvekillerinin ellerine geçmemiş olması ihtimaline binaen, cevapların suretleri ilişikte sunulmuştur.

Saygıyla arz ederim.

M. Eğitim Bakanı Y.
Müştegar Yardımcısı
Mehmet Arslantürk

ÖRNEK

Konya Milletvekili Ahmet Gürkan'ın Kozlu İlkokulu öğrencilerinin Cumhuriyet Bayramı Törenine katılışlarıyla ilgili yazılı soru önergesi hakkında not.

Konu, İçişleri Bakanlığınca Zonguldak Valiliğine inceletirilmiş olup merasim geçişinde, sözü geçen gazetede yapılan neşriyatta belirtildiği gibi, öğrencilerin ellerinde sadece Cemal Gürsel ve İnönü'nün fotoğraflarının bulunduğu iddiasının hakikate uymadığı, bunların yanında Atatürk'ün fotoğraflarının da mevcud olduğu anlaşılmış ve keyfiyetin, merasim esnasında çekilen fotoğraflarla tesbit edildiği sonucuna varılmıştır.

*Not : Bahis konusu fotoğraf Bakanlığımıza intikal ettirilmemiş; ancak İçişleri Bakanlığın-
dan gelen rapor suretinden sözü geçen Bakan-
lığa gönderildiği anlaşılmıştır.*

2. — *Bitlis Milletvekili Müştak Okumuş'un, Bitlis lisesi ile Tatvan, Ahlât ve Adilcevaz ortaokullarının öğretmen kadrolarına dair soru önergesi ve Millî Eğitim Bakanı İbrahim Öktem'in yazılı cevabı (7/33)*

Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

Aşağıdaki sorunun Millî Eğitim Bakanı tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasına de-
lâletinizi saygı ile rica ederim.

4 . 1 . 1962

Bitlis Milletvekili
Müştak Okumuş

1. Bitlis lisesinin çok noksan olan asıl öğretmen kadrolarına yeni tâyinler düşünülüyor mu?

2. Tatvan - Ahlât - Adilcevaz ilçelerindeki ortaokul öğretmen durumları nedir.

3. Bugüne kadar hiçbir asil öğretmeni olmadığımı tahmin ettiğimiz Adilcevaz ortaokulunda 1961 - 1962 yılı tedrisi nasıl yapılıyor?

4. Asıl öğretmen bakımından çok noksan olan bu ortaokullara yakında mezun olacak öğretmenler arasından tâyinler düşünülüyor mu?

T. C.

Millî Eğitim Bakanlığı 31 . 8 . 1964
Talim ve Terbiye Dairesi
Sayı : 2229

Konu : Yazılı soru önergelerinin cevaplandırılması Hk.

Millet Meclisi Başkanlığına

Başbakanlık, Kanunlar ve Kararlar Tetkik Dairesi ifadeli, 17 . 8 . 1964 tarihli ve 143-56/3581 sayılı yazılarında milletvekilleri tarafından, muhtelif tarihlerde Bakanlığımıza yönelmiş bulunan yazılı soru önergelerinden bazılarının cevaplandırılmadığı belirtilmiş bulunmaktadır. Yazıya ekli listede cevaplandırılmadığı ifade edilen beş yazılı soru önergesiyle ilgili işlem incelenmiş, bunlardan, Konya Milletvekili Ahmet Gürkan'a, Bitlis Milletvekili Müştak Okumuş'a, Konya Milletvekili Kadircan

Kafı'ya, Mardin Milletvekili Mehmet Ali Arıkan'a ait yazılı soru önergelerinin cevaplandırıldığı; Erzurum Milletvekili Cevat Önder'e ait yazılı soru önergesinin, soru sahibinin milletvekilliğinden istifa etmiş bulunması sebebiyle, cevaplandırılmamış olduğu anlaşılmıştır.

Bakanlığımızca verilen cevapların, her hangi bir sebeple soru sahibi milletvekillerinin ellerine geçmemiş olması ihtimaline binaen, cevapların suretleri ilişikte sunulmuştur.

Saygıyla arz ederim.

Millî Eğitim Bakanı Y.
Müsteşar Yardımcısı
Mehmet Arslantürk

Örnek

Bitlis Milletvekili Müştak Okumuş'un Bitlis ili ortaöğretim okulları ile gizli sözlü sorusu hakkında Talim ve Terbiye Dairesinin notu :

1. Bitlis lisesine yeni öğretmen tayini düşünülmektedir. Halen okulda :

- 1 Edebiyat,
- 3 Edebiyat grubu,
- 3 Fen grubu,
- 1 Almanca,
- 1 İngilizce,
- 1 Resim - İş,
- 1 Müzik olmak üzere 11 öğretmen vardır.

2. a) Tatvan'da :

- 1 Edebiyat grubu,
- 3 Fen grubu öğretmen.

b) Ahlat'ta :

- 1 Edebiyat grubu,
- 1 Fen grubu,
- 1 Ev - İş öğretmeni.

c) Adilcevaz'da :

- 1 Fen grubu öğretmeni vardır.

3. Adilcevaz'a 16 . 11 . 1961 tarihinde müdür tayin edilmiştir. Dersler 6837 sayılı kanuna göre kapatılmıştır. Yalnız 9 saat Fransızca dersi açıktır.

4. Okullarımızda öğretmen sıkıntısı, maalesef, umumîdir.

Öğretmene ihtiyacı olan bütün okullarımızı, imkânlar ölçüsünde, devamlı olarak öğretmen bakımından takviyeye çalışmaktayız. Bahis konusu okullar da bunlar arasındadır.

Halen ortaöğretime bağlı okullarımızın (7072) öğretime ihtiyacı vardır.

3. — Erzurum Milletvekili Cevat Önder'in, Erzurum İmam - Hatip Okulu öğrencilerinin, dersleri ne sebeple ve ne zaman boykot ettiklerine dair soru önergesi ve Millî Eğitim Bakanı İbrahim Öktem'in yazılı cevabı (7/248)

29 . 1 . 1963

Millet Meclisi Sayın Başkanlığına

Millî Eğitim Bakanının, aşağıdaki soruların yazılı olarak cevaplandırılmasına delâlet buyurulmasını rica ederim.

Saygılarımla.

Erzurum Milletvekili
Cevat Önder

1. Erzurum İmam - Hatip Okulu öğrencilerinin dersleri boykot etmelerinin sebebi nedir? Boykot ne zaman başlamıştır?

2. Okul Müdürü Tahsin Akgün ile öğretmen Necî Kundak'ın, İmam - Hatip Okulu havasına aykırı hareket ettikleri; İslâmiyet ve Türklük aleyhinde buldukları; milliyetçi ve makadematçı gençlere gayri medenî şekilde davrandıkları doğru mudur?

3. Mezkûr şahıslar hakkında her hangi bir takibat yapılmış mıdır? Yapılmış ise neticesi nedir?

4. Bu şahıslar hakkında, Erzurum gazetelerindeki neşriyat ve talebe velilerinin yayınladıkları tebliğde ki iddiaların doğruluk derecesi nedir?

5. İmam - Hatip Okulundaki ahengi temin ve talebeleri derslere sevk etmek için ne gibi tedbirler alınmıştır?

T. C.

Millî Eğitim Bakanlığı

31 . 8 . 1964

Talim ve Terbiye Dairesi

Sayı : 3229

Konu : Yazılı soru önergelerinin cevaplandırılmasıHk.

Millet Meclisi Başkanlığına

Başbakanlık, Kanunlar ve Kararlar Tetkik Dairesi ifadeli, 17 . 8 . 1964 tarihli ve 143 - 56 - 3581 sayılı yazılarında Milletvekilleri tarafından muhtelif tarihlerde Bakanlığımıza yönelmiş bulunan yazılı soru önergelerinden bazılarının cevaplandırılmadığı belirtilmiş bulunmaktadır. Yazıya ekli listede cevaplandırılmadığı ifade edilen beş yazılı soru önergesiyle ilgili işlem

incelenmiş, bunlardan, Konya Milletvekili Ahmet Gürkan'a, Bitlis Milletvekili Müştak Okumuş'a, Konya Milletvekili Kadircan Kafılı'ya, Mardin Milletvekili Mehmet Ali Arıkan'a ait yazılı soru önergelerinin cevaplandırıldığı; Erzurum Milletvekili Cevat Önder'e ait yazılı soru önergesinin, soru sahibinin milletvekilliğinden istifa etmiş bulunması sebebiyle, cevaplandırılmamış olduğu anlaşılmıştır.

Bakanlığımızca verilen cevapların, her hangi bir sebeple soru sahibi milletvekillerinin ellerine geçmemiş olması ihtimaline binaen, cevapların suretleri ilişikte sunulmuştur.

Saygıyla arz ederim.

Millî Eğitim Bakanı Y.
Müşteşar Yardımcısı
Mehmet Arslantürk

4. — *Mardin Milletvekili Mehmet Ali Arıkan'ın, Avukat Niyazi Eronat hakkında yalancı şahitlik yapanlar için Mardin Savcılığınca takibat yapılması sebebine dair soru önergesi ve Adalet Bakanı Sırrı Atalay'ın yazılı cevabı (7/557)*

Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

Aşağıdaki sorunun Adalet Bakanı tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasına delâletinizi saygıyla arz ederim.

Mardin Milletvekili
Mehmet Ali Arıkan

Soru : Avukat Niyazi Eronat hakkında vâkı şikâyet neticesinde Yüksek Adalet Bakanlığının emirleriyle dolandırıcılık dâvası açılmış ve buna müsteniden Mardin Barosunca Avukat Niyazi Eronat'ın meslekî faaliyetten menedildiği ve bu kere savehğına aynı tarih ve aynı daktilo ile kâffe şahitler yalan söylediklerini bildirmiş olmalarına rağmen ve Mardin Barosunca yalancı şahitler hakkında takibat istendiği halde bugüne kadar bir takibat yapılmamasının sebebi nedir?

Adalet Bakanlığı
Ceza İş. G. Müdürlüğü
Sayı : 854

12 Ocak 1965

Konu : Mardin Milletvekili Mehmet Ali Arıkan'ın soru önergesinin cevaplandırıldığı hakkında.

Millet Meclisi Başkanlığına

İlgi : Genel Sekreterlik Kanunlar Müdürlüğü ifadesiyle alınan 1 . 11 . 1964 gün ve 7/557 - 9469/54787 sayılı yazılarına.

Mardin Milletvekili Sayın Mehmet Ali Arıkan tarafından Yüksek Başkanlıklarına hitaben sunulan soru önergesinde:

«Avukat Niyazi Eronat hakkında vâkı şikâyet neticesinde Yüksek Adalet Bakanlığının emirleriyle dolandırıcılık dâvası açılmış ve buna müsteniden Mardin Barosunca Avukat Niyazi Eronat'ın meslekî faaliyetten menedildiği ve bu kere savehğına aynı tarih ve aynı daktilo ile keffe şahitler yalan söylediklerini bildirmiş olmalarına rağmen ve Mardin Barosunca yalancı şahitler hakkında takibat istendiği halde bugüne kadar bir takibat yapılmamasının sebebi nedir?» denilmekte ve sorunun Bakanlığımızca yazılı olarak cevaplandırılması talebedilmektedir.

Mardin Milletvekili Sayın Mehmet Ali Arıkan'ın soru önergesinde bahis konusu ettiği hususlarla ilgili olarak :

1. Midyat ilçesinin Ortaçarşı mahallesinde Nuri Bayar tarafından bu yer Cumhuriyet Savcılığına verilip, Bakanlığa intikal ettirilen 11 . 7 . 1963 tarihli dilekçede, Avukat Niyazi Eronat'ın, dolandırıcılık suçunu işlediği delil gösterilerek ihbar edildiğinden, bu konuda yapılan ihzari tahkikat neticesi, keyfiyetin' tahkiki müstelzim mahiyette görüldüğü ve muameleyh hakkında Avukatlık Kanununun 49/2 maddesi gereğince tahkikat ierasına tevessül olduğu,

Midyat Cumhuriyet Savcılığınca düzenlenen tahkikat evrakının Bakanlıkça incelenmesi sonucu: Avukat Niyazi Eronat'ın, Aziz Deniz oğlu aî olup Karayollarınca istimlak olunan arazide hak iddiasında bulunan Midyat Belediyesi-ne izafeten adı geçen aleyhine bilvekalâ açtığı meni müdahale ve tapu iptaline dair dâvada 3 000 lira verildiği takdirde dâvadan vazgeçmek suretiyle işi halledeceğini söylediğini ve dâvalı Aziz Deniz'in oğlu Musa Deniz tarafından verilen mezkûr 3 000 lirayı aldığı ve binnetice hasım tarafla uyuşarak deruhte ettiği dâvaya zarar iras eylediği; suretindeki iddianın, tertip eseri bulunduğu yolundaki düşünce ve bir kısım şahitlerin ademî malûmat beyan etmeleri yanında, şahitlerden Cercis Testicioğlu'nun görgüye dayanan beyanının, olayın müştekişi durumunda olmıyan Musa Deniz tarafından teyidedilmesi ve bâzı şahitlerin do düyguya müstenit beyanlarının takdiri cihetinin kazai mercilere ait bulunması itibarıyla, adı geçen avukat hakkında Avukatlık Kanununun 49/1 maddesi uyarınca takibat icrasına izin verilip, bu işe ait evrakın da, gereği için ilgili Cumhuriyet savcılarına gönderildiği,

2. Bunun üzerine Midyat Cumhuriyet Savcılığı tarafından, bu yer sorgu hâkimliğine açılan kamu dâvasının yapılan ilk tahkikatı sonunda; delillerin takdiri mahkemeye aid olmak üzere, sanık Niyazi Eronat'ın T. C. K. nun 503 ve 522 nei maddeleri gereğince Midyat Asliye Ceza Mahkemesinde duruşmasının yapılması için, hakkında son tahkikatın açılmasına 14 . 9 . 1964 tarihinde karar verildiği ve sözü geçen mahkemede yapılan duruşma neticesinde de, sanığın müsnet suçu işlemediği anlaşıldığından 21 . 9 . 1964 tarihinde beraetine karar verilerek, mezkûr hükmün kesinleştiği,

3. Avukat Niyazi Eronat hakkında Midyat Cumhuriyet Savcılığına ihbarda bulunan Nuri Bayar ve adı geçenin dilekçesinde gösterdiği şahit Musa Deniz, Aziz Deniz ve Cercis Testicioğlu, bidayette müsnet suç hakkınöa müspet şahadette buldukları halde, gerek bilâhara alınan ifadelerinde ve gerekse sorgu hâkimliği ile asliye ceza mahkemesindeki yeminli şahadetlerinde, ilk ifadelerinin yalan olduğunu ve bahis konusu olayın cereyan etmediğini ve hakikate rücu eylediklerini bildirdikleri,

4. Bu arada, Mardin Cumhuriyet Savcılığına 13 . 8 . 1964 tarihinde verilen bu yer Baro Başkanlığının 1 sayılı, tarihsiz yazısında: aynı olayla ilgili olarak, Avukat Niyazi Eronat hakkında baroca yapılan disiplin tahkikatı sırasında, yeminle dinlenen şahit Aziz ve Musa Deniz, Cumhuriyet Savcılığında verdikleri ikinci ifadelerinde ve sorgu hâkimi huzurundaki yeminli beyanlarında; ilk ifadeleri ile iftira ettiklerini ve yalan söylediklerini açıkça bildirmelerine rağmen haklarında suç tasnii ve yalan şahadetten tahkikat yapılmadığı belirtilip, birlikte gönderilen ifade örneklerine göre, gerekli kanuni işlemin yapılmasının talebolunduğu,

5. Diğer taraftan, Avukat Niyazi Eronat tarafından Midyat Cumhuriyet Savcılığına verilen 30 . 9 . 1964 günlü dilekçe ile de, hakkında yapılan tertipten dolayı mahkemeye sevk edilip, ayrıca işinden men olunduğu ve nihayet beraet ettiğinden bahisle, Abdülkerim Şerefhan, İshak Kaya, Cercis Testicioğlu, Musa Deniz ve Aziz Deniz haklarında kanuni takibat yapılmasının talebedildiği,

6. Mardin Baro Başkanlığının söz konusu yazısı üzerine; ilgili dosyanın 14 . 8 . 1964 tarihinde Cumhuriyet Savcılığınca celbedilip, 18 . 8 . 1964 tarihinde Nuri Bayar, Aziz Deniz, Musa Deniz ve Cercis Testicioğlu haklarında iftira ve yalan şahadet suçlarından hazırlık tahkikatına başlandığı, gerek sanık ve gerekse şahit ifadelerinin bizzat Cumhuriyet Savcısı tarafından tesbiti zımında celplerine tevessül olunduğu, 3 . 9 . 1964 tarihinde sanıklardan Aziz ve Musa Deniz'in savunmalarının alınıp, o tarihte mevcut bulunmıyan sanık Cercis'in dinlenmesi için Mardin, Nuri Bayar'ın dinlenmesi için Batman Cumhuriyet Savcılıklarına talimat yazıldığı, 16 . 10 . 1964 tarihinde İshak Kaya'nın dinlenip, Abdülkerim Şerefhan'ın 18 . 10 . 1964 tarihinde, Nuri Bayar'ın 12.11.1964 tarihinde talimatla ifadelerinin alındığı,

Bu tahkikat sırasında Avukat Niyazi Eronat tarafından verilen ve (5) maddede bahis konusu edilen 30 . 9 . 1964 günlü dilekçenin de vâkı irtibata binaen bu tahkikatla birleştirilip, bundan sonraki işlemlerin birlikte yürütüldüğü; sanıklardan Cercis'in adresi bilâhara tesbit edilebildiğinden, adı geçenin savunmasının tesbiti için 28 . 11 . 1964 tarihinde Gercüş C. Savcılığı

lığına talimat yazılıp, bu talimat cevabına intizar olunduğu ve bu sebeplerle tahkikatın henüz ikmal edilemediği; Mardin C. Savcılığının cevabi yazılarından, celbolunan ilgili evrak örneklerinden ve bu konuda Bakanlığımızda mevcut dosyanın tetkikinden anlaşılmıştır.

Mardin Milletvekili Sayın Mehmet Ali Arıkan'ın önergesinde bahis konusu ettiği tahkikata, Mardin Baro Başkanlığının yazısı üzerine başlanıp, mütaakıp muamelelerin usulen ifa olduğu, tahkikat neticelendiğinde sonuna göre muktezasının takdir ve tâyin edileceği tabii ise de, keyfiyetin baro başkanlığınca Cumhuriyet Savcılığına ihbar edilmesinden önce, sanıkların mahalli C. Savcılığına müracaat edip, ilk ifadelerinin yalan olduğunu beyan etmeleri üzerine, ne gibi bir işlem yapıldığı ve bu konuda bir gecikmeye sebebiyet verilip verilmediği hususu üzerinde de Bakanlığımızca durulmuş ve bu cihetin ayrıca incelenmesine tevessül olunmuştur.

Keyfiyetin önerge sahibine bildirilmesine delâlet buyurulmasını arz ederim.

Adalet Bakanı
Sırrı Atalay

5. — *Diyarbakır Milletvekili Adnan Aral'ın, Yapı - İş Sendikaları tarafından, Ankara'da yapılmakta olan grevde kanuna aykırı bir husus olup olmadığına dair soru önergesi ve Adalet Bakanı Sırrı Atalay'la İçişleri Bakanı Orhan Öztrak'ın yazılı cevapları (7/598)*

4 . 12 . 1964

Millet Meclisi Başkanlığına

Aşağıdaki sorularımın yazılı olarak Adliye ve İçişleri Bakanları tarafından cevaplandırılmasına delâletlerinizi saygılarımla rica ederim.

Diyarbakır Milletvekili
Adnan Aral

Ankara'da Yapı - İş Sendikası tarafından yapılan greve polis müdahale etmiş, Sendika yöneticileri nezaret altına alınmışlardır.

Yapılmakta olan grevde kanuna aykırı olan bir husus var mıdır? Varsa bu neden ibarettir?

Polisin müdahale etmesini icabettirecek, Toplantı ve gösteri yürüyüşleri hakkındaki Kanunun ihlâlini mucip bir olay olmuş mudur?

Grev çıkaran Sendika yöneticilerinin savcılığa nezaret altına alınmasını icabettirir sebep ne-

dir? Nezaret altına alınma kaç gün veya kaç saat devam etmiştir? Adli mercilerce yapılan işlem neden ibarettir

T. C.

Adalet Bakanlığı 12 . 1 . 1965
Ceza İş. G. Müdürlüğü
Sayı: 851

Konu : Diyarbakır Milletvekili
Adnan Aral'ın soru önergesinin
cevaplandırıldığı Hk.

Millet Meclisi Başkanlığına

İlgi: Genel Sekreterlik Kanunlar Müdürlüğü ifadesiyle alınan 7 . 12 . 1964 gün ve 7/598 - 9984/57465 sayılı yazılarına :

Diyarbakır Milletvekili Sayın Adnan Aral tarafından Yüksek Başkanlıklarına hitaben sunulan 4 . 12 . 1964 günlü soru önergesinde :

«Ankara'da Yapı - İş Sendikası tarafından yapılan greve polis müdahale etmiş, Sendika yöneticileri nezaret altına alınmışlardır.

Yapılmakta olan grevde kanuna aykırı olan bir husus var mıdır? Varsa bu neden ibarettir?

Polisin müdahale etmesini icabettirecek, Toplantı ve gösteri yürüyüşleri hakkındaki Kanunun ihlâlini mucip bir olay olmuş mudur?

Grev çıkaran Sendika yöneticilerinin savcılığa nezaret altına alınmasını icabettirir sebep nedir? Nezaret altına alınma kaç gün veya kaç saat devam etmiştir? Adli mercilerce yapılan işlem neden ibarettir?» denilmekte ve sorunun Adalet ve İçişleri Bakanları tarafından yazılı olarak cevaplandırılması talebedilmektedir.

Diyarbakır Milletvekili Sayın Adnan Aral'ın soru önergesinde belirttiği hususlarla ilgili mesele mahiyeti ve bu konuda yapılan adli işlemler Ankara Cumhuriyet Savcılığından sorulmuş olup, alınan cevabi yazının tetkikinden :

Ankara Yapı - İş Sendikası yöneticileri ile Emek İnşaat A. Ş. arasında, Ankara Oteli inşaatı işyerinde çalışan işçiler için, yapılması düşünülen Toplu İş Sözleşmesinde Anlaşmaya varılmadığı, keyfiyetin 275 sayılı Kanunun 15 nci maddesi gereğince Uzlaştırma Kuruluna intikal ettiği ve bu Kurulca verilen kararın 10 . 10 . 1964 tarihinde taraflara iletilip, 10 gün içinde bu esasları kabul etmediklerini birbirlerine ve Bölge Çalışma Müdürlüğüne bildirmeleri ve bir iş'arda

bulunmadıkları takdirde, anlaşmayı kabul etmemiş sayılacakları hususunun tebliğ olunduğu; Yapı - İş Sendikası, Uzlaştırma Kurulu kararını kabul ettiklerini ancak, tâyin olunan müddet içinde işverenin bu hususta bir iş'arda bulunmadığından bahsile, 275 sayılı Kanununun 23 ncu maddesi gereğince Ankara Otel İnşaatı işyerinde greve gideceklerini Bölge Çalışma Müdürlüğüne 22 . 10 . 1964 tarihinde bildirip, durumu işverene de duyurdukları ve 19 . 11 . 1964 günü saat 7.30 da greve başladıkları,

Bilâhara, Ankara - Yenışehir Mithatpaşa Caddesi No: 21/4 te Yapı - İş Bölge Beşinci Sendikası adına Başkan Süreyya Denizli tarafından Çankaya Cumhuriyet Savcılığına hitaben verilen 23 . 11 . 1964 günlü dilekçede; olayın safahatı anlatıldıktan sonra, işverenin grev yapan işçilerin yerine başka işçi çalıştırdığı ihbar edilip, 275 Sayılı Kanununun 27/2 maddesine muhalefette buldukları şikâyet ve sorumlular hakkında aynı kanununun 62/1 maddesi hükmüne tevfi kan işlem yapılmasının talebolunduğu,

Diğer taraftan işverenin de 21 . 11 . 1964 günlü dilekçe ile, Sendikanın kanun dışı greve gittiğinin iddia ve ihbar olunduğu,

Bu durumda, mahallî Cumhuriyet Savcılığı tarafından ilgili dosya Bölge Çalışma Müdürlüğünden celbedilerek, her iki iddianın derhal tahkikine tevessül edildiği ve evveleminde, grevin kanuni olup olmadığının üzerinde durulduğu, neticede: 275 sayılı Kanununun 15 nci maddesi gereğince, Uzlaştırma Kurulu tarafından alınan kararın taraflarca kabul edilmemesi halinde, keyfiyetin sözü geçen kurulca bir tutanakla tevşik edilmesi gerekip, bununun 14 ncu madde uyarınca tebliğini takiben 19 ncu maddenin birinci fıkrasında belirtilen (tarafklar 15 nci maddenin son fıkrası gereğince Uzlaştırma Kurulunca düzenlenen tutanağı aldıktan sonra greve karar verebilirler) ve 23 ncu maddenin birinci fıkrasında derpiş olunan (15 nci madde veya 19 ncu maddenin 2 nci bendinin 3 ncu fıkrası veyahut 21 nci madde gereğince uzlaşmaya varılamadığını gösteren tutanağı alan greve karar vermeye yetkili İşçi Sendikası veya federasyonu, greve başvurma kararında, ise bu kararını, tutanak tarihinden başlayarak altı iş günü içinde karşı tarafa yazılı olarak bildirmek zorundadır. Birinci fıkrada söz konusu bildiri tarihinden başlayarak altı iş günü geçmedikçe, grev kararı yürür-

lûge giremez. Tutanak tarihinden başlayarak altı iş günü içinde gereken bildiri de bulunmadığı takdirde, grev yapılamaz) hükümlerine riayet etmeksizin, munhasıran Uzlaştırma Kurulunun ilk kararı üzerine greve gittiği sonucuna varılıp, bu sebeplerle Sendikanın vâkı şikâyetinden dolayı, işveren hakkında 25 . 11 . 1964 gün ve 2373 sayı ile, C. M. U. K. nun 163 ve 164 ncu maddeleri gereğince, tatbikat icrasına mahal olmadığına karar verildiği ve müttehaz karar aleyhine Sendika tarafından yapılan itirazın, halen Keskin Ağır Ceza Mahkemesi Başkanlığına incelenmekte bulunduğu,

Diğer taraftan işverenin şikâyetinden dolayı da; kanun dışı greve karar verenlerin, grev kararı verilmesine veya greve katılmaya veya devam zorlayan veya teşvik eden veya bu yolda propâganda yapanların ve kanun dışı greve katılanların tesbiti zımında, gerekli hazırlık tahkikatına devam olunduğu,

Ayrıca, bu konu ile ilgili olarak:

a) 30 . 11 . 1964 tarihinde, 275 sayılı Kanununun 60 nci maddesine muhalefetten dolayı Cemal Akın hakkında, Çankaya Asliye Ceza Mahkemesine kamu dâvası açılıp, tutuk olmıyan sanık hakkındaki işbu dâvaya halen devam edilmekte bulunulduğu,

b) Çankaya Cumhuriyet Savcılığının 25 . 11 . 1964 gün ve 2373 sayılı Kararı ile, grevin kanunsuz olduğu ilgililere tebliğ edildiği halde, kanunsuz greve devam edilmesi sebebiyle, 1 . 12 . 1964 tarihinde mezkûr otel inşaatı önünde ve Atatürk bulvarı üzerinde 150 kadar işçinin 171 sayılı Toplantı ve Gösteri yürüyüşü hürriyeti hakkındaki Kanuna aykırı olarak toplandıklarının ihbar edilmesi üzerine de, Emniyet kuvvetleri tarafından olay mahalline gidilip, buldukları yerden dağılmaları için topluluğa ihtar edilmesine rağmen, toplantıya devam ettikleri ve kanunsuz toplantıyı teşvik ve tahrik ettikleri iddiasıyla; Tahir Öztürk, Cemal Akın, Ziya Kaya, Servet Köse ve Abdurrahman Çelebi haklarında 171 sayılı Kanuna muhalefet suçundan tahkikata tevessül olunup, ancak sorguları yapılan sanıkların mahkemece tevkiflerine mahal olmadığına karar verildiği,

c) 5 . 12 . 1964 tarihinde, keza 171 sayılı Kanuna muhalefette buldukları iddiasıyla; Hacı Gök, Ali Duman, Mithat Aydoğdu, Eşref

Bulut ve Hasan Yurdakul haklarında düzenlenen suçüstü zabıt varakasına istinaden, 3005 sayılı Kanun hükümleri dairesinde, Çankaya Asliye Ceza Mahkemesine kamu dâvası açılıp «sanıkların Türkiye Büyük Millet Meclisinin bir kilometre mesafesi dâhilinde ve genel yollarda toplanmak, yasak yerlerde gürültü yapmak, Meclise doğru yürümek ve 16 ncı maddeye aykırı olarak döviz ve pankart asmak suçlarından 171 sayılı Kanununun 12, 13/E ve 16 ncı maddeleri delâletiyle, aynı kanununun 18/1 ve 21/1 maddeleri uyarınca cezalandırılmalarının iddia ve talebedildiği» yapılan duruşma sırasında, sanıklardan Hithat Aydoğdu ve Hasan Yurdakul'un Mahkemeye tevkiflerine karar verilip, duruşmanın başka bir güne bırakıldığı,

Bahis konusu olaylardan dolayı, gerek Sendika yöneticilerinin ve gerekse her hangi bir kimşenin nezaret altına alınmaları hususunda mahallî Cumhuriyet Savcılığınca bir emrin verilmiş bulunmuş,

Yukarıda üç paragrafta belirtilen olaylardan; Sendika Yöneticilerinden Cemal Akın hakkında, 30 . 11 . 1964 günü saat 10.30 da işlediği iddia olunan suçtan dolayı, (a) bendinde izah edilen fiilinden ötürü, 3005 sayılı Kanun hükümlerine tevfiikan, aynı gün kamu dâvası açılmak suretiyle işin mahkemeye intikal ettirildiği,

5 . 12 . 1964 günü saat 11 de işlendiği iddia olunan ve (c) bendinde belirtilen olaydan dolayı: Sanıklar Hacı Gök, Ali Duman, Mithat Aydoğdu, Eşref Bulut ve Hasan Yurdakul haklarında düzenlenen suçüstü zabıt varakasına istinaden, aynı gün açılan kamu dâvası ile keza işin mahkemeye intikal ettirildiği,

Aneak, (b) bendinde ifade edilen olayda; 1 . 12 . 1964 günü saat 14.30 da, 171 sayılı Kanuna muhalefet suçunu işliyen sendika yöneticileri: Tahir Öztürk, Cemal Akın, Ziya Kaya, Servet Köse ve Abdurrahman Çelebi haklarında, 171 sayılı Kanununun 25 ncı maddesi gereğince, 3005 sayılı meşhut suçların muhakeme usulüne dair olan Kanun hükümlerine tevfiikan, aynı gün emniyetçe soruşturmaya başlandığı, Polis Vazife ve Salâhiyet Kanunu ile C. M. U. K. nun 127 ncı maddeleri uyarınca, meşhuden işlenen suç sırasında yasaklanan sanıkların tahkikatın ikmali zımında, bir gece karakolda alakondukları, ikmâl edilen evrak üzerine 2 . 12 . 1964 tarihinde, yasaklanmalarından itibaren 24 saat geç-

meden Çankaya Cumhuriyet Savcılığına sevk edilerek, derhal sulh hâkimi huzuruna çıkarıldıkları; Ankara Cumhuriyet Savcılığının söz konusu yazısı ve eklerinin tetkikinden anlaşılmış ve şu izahat muvaccesinde; adli yönden yapılan işlemlerde kanuna uymayan bir cihet bulunmadığı sonucuna varılmıştır.

Keyfiyetin önerge sahibine bildirilmesine delâlet buyurulmasını arz ederim.

Adalet Bakanı
Sırrı Atalay

T. C.

İçişleri Bakanlığı 7 . 1 . 1965
Emniyet Genel Müdürlüğü
1. D. 2. 12453 - 10

Millet Meclisi Başkanlığına

İlgi : 7 . 12 . 1964 gün ve Genel Sekreterlik Kanunlar Müdürlüğü 7/558 - 9984 - 57465 sayılı yazınız.

1 — Diyarbakır Milletvekili Adnan Aral tarafından Bakanlığımıza ve Adalet Bakanlığına yöneltilen; Ankara Otelİ İnşaatında uygulanmakta olan greve dair yazılı soru önergesindeki Bakanlığımızı ilgilendiren hususlar aşağıda cevaplandırılmıştır.

Türkiye Yapı - İş Federasyonuna bağlı (Türkiye İnşaat, Bayındırlık, Çimento, Toprak ve Ağaç Sanayii İşçileri 5. Bölge Sendikası) tarafından, Emekli Sandığı ile Kızılay'ın müştereken kurduğu (Emek İnşaat Anonim Şirketine) ait Ankara Otelİ İnşaatı işyerinde 19 . 11 . 1964 günü saat 06 00 dan itibaren grev uygulanmaya başlanmış ve 15 . 12 . 1964 günü taraflar anlaşmaya vararak aralarında hazırladıkları protokol gereğince greve son verilmiş ve işçiler 16 . 12 . 1964 günü normal olarak işbaşı yapmışlardır.

Grev kararı almıya yetkili sendika idarecilerinin, greve baş vuracaklarını, kanunî müddet içinde işverene yazılı olarak bildirmediikleri ve bu sebeple grevin, 275 sayılı kanununun 23 ncü maddesine aykırı olarak uygulanmakta olduğu, Çankaya Cumhuriyet Savcılığınca tetkik ve tesbit edilerek ilgililer hakkında takibata geçilmesi üzerine Federasyon ve sendika yöneticileri, buna itiraz için Keskin Ağır Ceza Mahkemesine müracaat etmişlerdir.

Durum bu merkezde iken; mezkûr yöneticilerin, işçileri greve devam etmeğe teşvik etmek gayesiyle, aşağıda tarih sırasına göre izah edilen kanunsuz hareketlerin meydana gelmesine sebebiyet verdikleri görülmüş ve asayiş kuvvetlerince yapılan kanunî müdahalelerle hâdiselerin büyümesine ve müessif sonuçların doğmasına mani olunmuştur.

Polisin müdahalesini gerektiren olaylar :

1. 1 . 12 . 1964 günü, grev uygulanan işyerinin önünde ve Bulvar üzerinde 171 sayılı Toplantı ve gösteri yürüyüşü hürriyeti hakkındaki Kanuna aykırı olarak 80 - 90 işçinin toplandığı ve yetkililerce, kanun dairesinde yapılan ikaz ve ihtarlar rağmen dağılmadıkları görülmüş ve zabıtaca müdahale edilerek bu kanunsuz harekete son verdirilmiştir. Bu olayda sorumlulukları görülen Türkiye Yapı - İş Federasyonu Başkanı Tahir Öztürk, aynı Federasyonun Basın Araştırma ve Eğitim merkezleri Müdürü Cemal Akın ile işçilerden Ziya Kaya, Servet Köse ve Abdurrahman Çelebi adlı şahıslar haklarında soruşturma evrakı düzenlenerek ertesi günü adalete verilmişlerdir. Polis nezaretinde alıkonulmayıp kefalete rapten serbest bırakılmışlardır.

2. 4 . 12 . 1964 günü İhsanî Sırhoğlu (Asık İhsanî) ile eşi Güllüşah, millî kıyafetleri ile mezkûr işyerinin önüne gelip saz çalmak ve şarkı söylemek suretiyle işçilerin genel yol üzerinde ve Büyük Millet Meclisinin çok yakınında toplanmalarına sebeb olduklarından ve halkın huzur ve istirahatını ihlâl ettiklerinden aynı gün adalete verilmişlerdir.

3. 5 . 12 . 1964 günü, grevci işçilerin; 171 sayılı Kanuna aykırı olarak grev yerinde toplanıp, greve iştirak etmeyen işçilerin çalışmak için işyerine girmelerine mâni olmak istedikleri bu sebeple taraflar arasında çatışmalar vuku bulduğu ve grevçilerin Büyük Millet Meclisine doğru yürüyüşe geçtikleri görülmüş ve yine zabıtaca yapılan müdahale neticesinde bu kanunsuz hareketler başlangıçta durdurulmuştur. Bu olayda da sorumlu görülen Mithat Aydoğdu, Hasan Yurdakul, Hacı Gök, Ali Duman ve Eşref Bulut adlı işçiler, haklarında kanunî işlem yapılarak aynı gün adalete verilmişlerdir. Bunlardan Mithat Aydoğdu ve Hasan Yurdakul tevkif edilmişlerdir.

4. Son olarak, 15 . 12 . 1964 günü, saat 8.30 da grevci işçilerden Bekir Karagöz'ün greve iştirak etmeyip çalışmak istiyen Şevket Öztürk'e mâni olmak istemesi üzerine aralarında çıkan kavgada birbirlerini darbettiklerinden, Yaşar Yücel, Hasan Demirbaş, Murat Şahiner, Muhtar Irmak ve Niyazi Uluçay adlı işçiler, tarafları kavgaya tahrik ve teşvik ettiklerinden,

Saat 11.00 de grevçilerden Bekir Karagöz, Arif Düşünceli ve Mustafa Aköz adlı şahıslar çalışmak istiyen işçilerin ve vasıtaların faaliyetlerine mâni olduklarından ve şantiye şefi Nejat Rona'ya hakarete bulduklarından adalete verilmişlerdir.

Bilgilerinize arz ederim.

Orhan Öztrak
İçişleri Bakanı

6. — *Diyarbakır Milletvekili Adnan Aral'm, Karasu Belediye Meclisinin aldığı bir kararla, Gürsel, İnkılâp ve 27 Mayıs adları verilen caddelerin isimlerinin değiştirildiği hakkındaki neşriyatın doğru olup olmadığına dair soru önergesi ve İçişleri Bakanı Orhan Öztrak'ın yazılı cevabı (7/586)*

30 . 11 . 1964

Millet Meclisi Başkanlığına

Aşağıdaki sorunun İçişleri Bakanı tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasına delâletlerinizi saygılarımla rica ederim.

Diyarbakır Milletvekili
Adnan Aral

1. 29 Kasım 1964 günlü Cumhuriyet Gazetesinde Karasu Belediye Meclisinin aldığı bir kararla, 27 Mayıs Devrimini mütaakıp «Gürsel» «İnkılâp» ve «27 Mayıs» adları verilen caddelerin isimlerinin değiştirildiği ve sckak levhalarının çöpeçülere söktürüldüğü bildirilmektedir. Bu olay doğru mudur? Doğru ise Belediye Meclisinin bu işe ait gerekçeli kararı nedir? Bu karara katılan üyeler kimlerdir? Hangi parti mensuplarıdır.?

2. Olayın basına intikal eden tarzı izahı 38 sayılı Kanuna göre kovuşturma konusu yapılmış mıdır? Olayın vukubulduğu gün ile kovuşturmaya başlanıldığı gün arasından kaç gün geçmiştir? Gecikme olmuşsa sebebi nedir? Bu

yüzden görevli kişiler sorumlu görülmüş müdür. ?

3. Yukardaki olay niteliğinde başka olaylar şimdiye kadar başka yerlerde olmuş mudur? Olmuşsa ne yapılmıştır? Karasu'daki olayın düzeltilmesi konusunda yürürlükteki kanunlara göre Bakanlığınızın bir yetkisi var mıdır. ?

T. C.

İçişleri Bakanlığı

7 . 12 . 1964

Şb. Md. 2. D. Rş. Mua.

Sayı : 621 - 302 - 18/177

Konu : Diyarbakır Milletvekili Adnan Aral'ın yazılı soru önergesi Hk.

Millet Meclisi Başkanlığına

İlgi : 2 . 12 . 1964 tarih ve Genel Sekreterlik 7/586 - 9916 - 57248 sayılı yazıları.

Diyarbakır Milletvekili Adnan Aral tarafından verilen yazılı soru önergesi aşağıda cevaplandırılmıştır.

1. 29 . 11 . 1964 günü Cumhuriyet gazetesinde Karasu Belediye Meclisince alınan kararla ilgili haber kısmen doğrudur. Kasabada İnkılâp ve 27 Mayıs adlı cadde yoktur. Dolayısıyla bu adların değiştirilmiş olmaları da mevzubahis değildir.

Ancak; Belediye Meclisi 14 . 10 . 1964 tarih ve 3 sayılı Kararının 6 nci maddesiyle (eskidenberi Melen caddesi olarak tanıdığı) gerekçeyle Gürsel caddesi ismini Melen caddesi olarak adlandırmıştır.

Bu karara Belediye Meclisi üyelerinden Hasan Birol, Osman Kavas, Musa Grant, Kerim Akbaş, Mithat Eyi, Musa Dinçgeç, Ömer Batman, Haydar Avcı, Abdürrahim Bıçakçı, Mustafa Bayındır, Nizamettin Uluçay ve İzzet Ayhan katılmışlardır. Bunlardan sondan beş üye karara muhalif kalmışlardır.

Müspet oy kullananlar Adalet Partisine, menfi oy kullananlar C. H. P. sine mensuplardır.

Sokak levhasının çöpçülere söktürüldüğü konusu tahkik edilmektedir.

2. Olayın basına intikal eden tarzı izahı Anayasa nizamını, Millî Güvenlik ve huzuru bozan fiiller hakkındaki 38 sayılı Kanuna göre soruşturma konusu yapılmıştır.

Belediye meclisi kararı 14 . 10 . 1964 tarihinde alındığı halde tabelanın değiştirilmesi 28 . 11 . 1964 günü vukubulmuştur. Bu itibarla, idari vesayet makamlarının tasdikine tabi mevaddan bulunmaması bakımından hâdiseye tabelanın değiştirildiği gün muttali olunmuş ve takibata girişilmiştir. İlçe jandarma komutanı ve emniyet komiseri tarafından yürütülen 29.11.1964 günlü soruşturma evrakı mahalli Cumhuriyet Saveliğine verilmiştir.

Karasu Cumhuriyet Saveliğinin 1 . 12 . 1964 gün ve H. 2: 964/1134 sayılı kenar müzekkere-siyle, vazifeli memurlar hakkında gereği takdir olunmak üzere, mahalli kaymakamlığa iade olunan soruşturma evrakı 38 sayılı Kanunun 7 nci maddesinin sarahatine binaen 9 . 12 . 1964 gün ve il idare kurulu kalemi 114 sayılı yazı ile il Cumhuriyet Saveliğine intikal ettirilmiştir.

3. Bu olay niteliğinde il çevresinde Adapazarı Belediye Meclisinin 8 . 10 . 1964 gün ve 140/141, 140/142 sayılı kararları ile şehit Kubilay ve Turan Emeksiz mahalleleri isimlerinin eski adları bulunan Tığeılar ve Orta mahalle, Hürriyet Bulvarı adının da Atatürk Bulvarı olarak değiştirilmesi kararlaştırılmıştır. 1580 sayılı Belediye Kanununun 8 nci maddesine göre il idare kurulunca incelenen bu kararlardan mahalle adlarına taallük edenler muvafık görülmemiş, Hürriyet Bulvarı isminin, bulvarın iki tarafındaki Konak ve Hamamönü caddeleriyle birleştirilmek suretiyle tamamına Atatürk Bulvarı adının verilmesinin uygun olacağı temennisinde bulunulmuştur.

Valilikçe il idare kurulu kararı uygun görülerek tasdik edilmiştir.

Ancak belediye Başkanlığı il idare kurulu nun bu kararının iptali için Danıştay nezdinde dâva açmış ve dolayısıyla konu idari kazanın murakabesine intikal etmiştir.

Karasu olayının düzeltilmesi hususunda 1580 sayılı Kanununun 15 nci maddesinin 31, 70 nci maddesinin 3 ncü bendleri ve aynı kanununun 71 nci maddesi muvacehesinde idari vesayet makamlarının bir yetkisi mevcut değildir.

Böyle olmakla beraber, 28 . 11 . 1964 günü olağanüstü olarak toplanan belediye meclisi aldığı 4 sayılı kararla 14 . 10 . 1964 tarihli kararını değiştirmiş ve bahis konusu caddeyi Gür-

sel caddesi olarak adlandırarak, bu ismi havi tabelayı eski yerine tâlik etmiştir.

Arz ederim.

Orhan Öztrak
İçişleri Bakanı

Not : Soru cevabı iki nüsha olarak sunulmuştur.

7. — Konya Milletvekili Kadircan Kafli'nin, Genelkurmay Başkanının, Millet Meclisi ve Cumhuriyet Senatosu Başkanlıklarına mektup yazması ve bilhassa Kim Dergisine demec vermesi karşısında ne düşünüldüğüne dair soru önergesi ve Başbakan İsmet İnönü'nün yazılı cevabı (7/623)

16 . 12 . 1964

Millet Meclisi Başkanlığına

Aşağıda yazılı hususlara Başbakanın yazılı olarak cevap vermesi için gerken işlemin yapılmasını saygı ile rica ederim.

Konya Milletvekili
Kadircan Kafli

Genelkurmay Başkanı Orgeneral Cevdet Sunay'ın Millet Meclisi ve Cumhuriyet Senatosu Başkanlıklarına 12 Kasım 1964 tarihli bir mektup yazdığı, bu mektupta halkın, basın ve partilerin Büyük Millet Meclisi üyelerinden bazılarının tutumlarını tenkid ettiği, ilgililerle görüşülerek ikazda bulunulmasını istediği bilinmektedir. Genelkurmay Başkanı birkaç gün sonra ayrıca (Kim) isimli dergiye aynı mealde uzunca bir demec vermiş, bu demecin tamamı veya bir kısmı başka dergi ve gazetelerde çıkmış, halk efkârında ve iktisadi hayatta derin ve menfi akisler yapmış parti liderleri toplantısına sebeb olmuştur.

Genelkurmay Başkanının mektubunda ve demecinde Türk Milletinin huzurunu ve hattâ varlığını tehdideden gerçeklerin bahis konusu edildiği inkâr olunamaz. Şikâyetlerinde tamamıyla haklı ve bu şikâyetler vatanseverce olabilir. Ancak usul bakımından Anayasaya ve Devlet anlayışına uymadığı gibi ordunun politikadan uzaklaştırılması gayesine mâtufl görüldüğü ve Genelkurmay Başkanının niyetinin de bu olduğu muhalkkâk olmakla beraber orduyu politikaya yitici ve halk nazarında Büyük Millet Meclisinin

itibarını gölgeleyici bir mahiyet taşıdığı kanaati meydana gelmiştir.

Bu tutum ve sonuçlarıyla ilgili olarak Başbakanın aşağıdaki sorulara yazılı olarak cevap vermesini sagılarım dilerim :

1. Genelkurmay Başkanlığı Başbakanlığa bağlı bir müessesedir. Genelkurmay Başkanının Hükümetten şikâyeti varsa Büyük Millet Meclisinin Başkumandanlık sıfatını temsil eden Cumhurbaşkanına yazması veya söylemesi gerekirdi. Mercii tecavüz ederek Millet Meclisi ve Cumhuriyet Senatosu Başkanlıklarına mektup yazması bilhassa (Kim) dergisine siyasi demec vermesi karşısında Başbakan ne düşünmektedir.

2. Genelkurmay Başkanı bahis konusu mektubu ve demeci Başbakanın tasvibini aldıktan sonra veya Başbakanın tavsiyesi üzerine mi yazmış ve vermiştir.

3. Genelkurmay Başkanı bahis konusu mektubu ve demeci Başbakanın tasvibi ve tavsiyesi olmaksızın yazdı veya verdi ise Devlet memurlarının bilhassa basına siyasi demec vermelerinin yasak olduğu dikkate alınarak gereken işlem yapılmış mıdır?

T. C.

Başbakanlık

16 . 1 . 1965

Kanunlar ve Kararlar

Tetkik Dairesi

Sayı : 77-15/250

Konu : Yazılı soru önergesinin cevabı

Millet Meclisi Başkanlığına

Kanunlar Müdürlüğü :

İlgi : 18 . 12 . 1964 tarihli ve 7.623/10118 - 58030 sayılı yazınız.

Genelkurmay Başkanının, Millet Meclisi ve Cumhuriyet Senatosu Başkanlıklarına mektup yazması ve bilhassa «Kim dergisi» ne demec vermesi karşısında ne düşünüldüğüne dair Konya Milletvekili Kadircan Kafli tarafından verilen yazılı soru önergesi cevabının ilişik olarak sunulduğunu arz ederim.

İsmet İnönü
Başbakan

Genelkurmay Başkanının, Millet Meclisi ve Cumhuriyet Senatosu Başkanlıklarına mektup yazması ve bilhassa «KİM Dergisi» ne demec

vermesi karşısında ne düşünül­düğüne dair Konya Milletvekili Kadircan Kaf­lı tarafından verilen yazılı soru önergesinin cevabı :

Genelkurmay Başkanının 12 Kasım 1964 tarihli mektubu büyük ıstırap içinde bulunan, sorumluluk sahibi başlıca âmirlerin ıztı­rar halinde müracaatları telâkki olunmalıdır.

Malûm olduğu veçhile Türk Silâh­lı Kuvvetleri; Türk yurdunu ve Cumhuriyetini korumak ve kollamakla görevlidir.

Silâhlı Kuvvetler bünyesinde teşevvüs husule getirecek, astların üstlerine karşı itimat ve itaat duygularını zedeleyecek ve disiplini ciddî şekilde bozacak nitelikteki olayların yetkili mercilere arz ve ihbar edilmesi kanunen Silâhlı Kuvvetler Komutanına tahmil edilmiş olan vazifenin ifası mahiyetinde bir teşebbüs sayılmalıdır.

Keza; Millî Güvenlik Kurulunun tabii üyesi olmak dolayısıyla Genelkurmay Başkanının Silâhlı Kuvvetler bünyesine müessir olacak olaylarla alâkalanması ve Silâhlı Kuvvetlerin görevini lâyıkıyla yapabilmesini sağlayacak tedbirlerin alınmasını istemesi tabii görülmelidir.

Benim haberim olmadan Millet Meclisinde Parti Başkanları meselenin ehemmiyetini kabul ederek müşterek Parti Liderlerinin toplantısını arzu etmişlerdir. Bu hadise de gösterir ki, mü-

racaatın ağır vakalar ve bunların yarattığı şartlar üzerine vuku bulduğu ilk temasta derhal kabul edilmiştir.

Bu müracaattan bir kaç gün sonra (KİM) dergisinde intişar eden beyanat müstakil bir teşebbüs değil, gizli tutulmasına çalışılan ilk müracaatın yazılması üzerine meseleyi vucuh kavuşturmak için ısrar ile istenen bilgiye karşı sakınılması mümkün olmayan bir zaruretin sonucudur.

Bu itibarla;

1. Genelkurmay Başkanının 12 Kasım tarihli mektubunu, bir şikâyet mektubu olarak almak doğrudur. Şikâyet telâkki olunursa, bunun Meclis Başkanına yazılması usulsüz sayılmaz. (KİM) de intişar eden beyanat, bizim tahkikimize göre, yapılan müracaatın tavihi mahiyetinde olup yukarıda arz edilen hususlar dışında bir maksat taşımamaktadır.

2. Genelkurmay Başkanı, bahis konusu mektubun birer örneklerini Başbakanı ve Millî Savunma Bakanına da vermiştir.

3. Umumi durumdan ve bunun içinde Hükümetten şikâyeti tazammun eden bir müracaatın hususi muamele icabettirmesi bahis konusu olamaz.

Keyfiyeti bilgilerinize arz ederim.



Millet Meclisi

GÜNDEMİ

41. BİRLEŞİM

19 . 1 . 1965 Sah

Saat : 15.00

I

A - BAŞKANLIK DİVANININ GENEL KURULA SUNUŞLARI

1. — 4353 sayılı Kanunun 15 nci maddesinde yer alan «kazai hiçbir murakabeye tabi değildir» hükmünün Anayasaya aykırı olduğundan iptaline dair Anayasa Mahkemesi Başkanlığı tezkeresi. (3/1117)

2. — Konya Milletvekili Ahmet Gürkan ve 9 arkadaşının, Konya Milletvekili Ahmet Gürkan ve 55 arkadaşının, İçişleri Bakanlığı merkez ve taşra teşkilâtında çalışan küçük dereceli memurların maaş ve intibak dereceleri hakkındaki kanun teklifinin içtüzüğün 36 ncı maddesi gereğince Meclis Gündemine alınmasına dair önergesi. (4/361, 2/181)

3. — İçel Milletvekili Mazhar Arıkan'ın, Devlet memurları aylıklarının tevhit ve teadülüne dair olan 3656 sayılı Kanunun bazı maddelerinin değiştirilmesi ve bu kanuna geçici bir madde eklenmesi hakkındaki kanun teklifinin Genel Kurulun 24 . 12 . 1964 tarihli 12 nci birleşiminde Devlet memurları kanunu tasarısını görüşmek için kurulması kabul edilen Geçici Komisyona havalesine dair Maliye Komisyonu Başkanlığı tezkeresi (2/667, 3/1118)

4. — İstanbul Milletvekili Reşit Ülker'in, Sicilli Nüfus Kanununun 3 ncü maddesinin değiştirilmesine dair kanun teklifinin Genel Kurulun 3 . 12 . 1964 tarihli 17 nci Birleşiminde Nüfus Kanunu tasarısını görüşmek üzere kurulması kabul edilen Geçici komisyonda görüşülmesine dair İçişleri Komisyonu Başkanlığı tezkeresi. (2/388, 3/1119)

B - İKİNCİ DEFA OYA KONULACAK İŞLER

II

SORULAR VE GENEL GÖRÜŞME

III

ÖNCELİKLE GÖRÜŞÜLMESİ KARARLAŞTIRILAN İŞLER

1. — Siyasi partiler kanun tasarısı ile Adana Milletvekili Kasım Gülek ve Kemal Sarı-

ibrahimoğlu'nun, Siyasi partiler kanun teklifleri ve Geçici Komisyon raporu (1/560, 2/378; 2/591) (S. Sayısı : 527) [Dağıtma tarihi : 27 . 11 . 1963]

2. — Bina kiralari hakkındaki kanun tasarısı ve Erzurum Milletvekili Gıyasettin Karaca'nın 6570 sayılı Kira Kanununun Anayasa Mahkemesince iptal edilen 2 ve 3 ncü maddelerinin yeniden tedvini ile 4 ncü maddesinin değiştirilmesi hakkında kanun teklifi ve geçici komisyon raporu (1/513, 2/526) (M. Meclisi S. Sayısı : 458 ve 458 e 2 nci ek) [Dağıtma tarihi : 10 . 4 . 1964]

× 3. — Çanakkale Milletvekili Şefik İnan'ın, Otelcilik, Motelcilik Türk Anonim Şirketi kanun teklifi ve Geçici Komisyon raporu (2/576) (S. Sayısı : 507) [Dağıtma tarihi : 18.10.1963]

4. — İlköğretim ve Eğitim Kanununun 56 ncı maddesinin (a) bendinin son paragrafının kaldırılması hakkında kanun tasarısı ve Adalet ve Millî Eğitim komisyonları raporları (1/456) (S. Sayısı : 264) [Dağıtma tarihi : 18 . 6 . 1963]

5. — 2000 sayılı Kanunun 3 ncü maddesinin ikinci fıkrasının kaldırılmasına dair kanun tasarısı ve Adalet, Sağlık ve Sosyal Yardım ve Plân komisyonları raporları (1/374) (S. Sayısı : 240) [Dağıtma tarihi : 8 . 6 . 1963]

6. — Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununun 6122 ve 6422 sayılı kanunlarla değiştirilen 39 ncü maddesinin (b) fıkrasının son bendinin kaldırılması hakkında kanun tasarısı ve İstanbul Milletvekili İhrami Sancar ve iki arkadaşının, 5434 sayılı T. C. Emekli Sandığı Kanununun 39 ncü maddesinin 6122 ve 6422 sayılı kanunlarla değiştirilen ve eklenen (b) fıkrasının kaldırılmasına dair kanun teklifi ve Maliye ve Plân komisyonları raporları (1/268, 2/10) (S. Sayısı : 292) [Dağıtma tarihi : 1 . 7 . 1963]

7. — Baraj inşaatı dolayısıyla sular altında kalacak kasaba, köy ve arazi hakkındaki Kanunun yürürlükten kaldırılmasına dair kanun tasarısı ve Bayındırlık, İçişleri, Adalet, Maliye ve Plân komisyonları raporları (1/402) (S. Sayısı : 293) [Dağıtma tarihi : 1 . 7 . 1963]

8. — Ziraat Odaları ve Ziraat Odaları Birliği Kanununun 34 ncü maddesinin değiştirilmesine dair kanun tasarısı ve Adalet ve Tarım komisyonları raporları (1/463) (S. Sayısı : 268) [Dağıtma tarihi : 20 . 6 . 1963]

9. — İslahî Hayvanat Kanununun 5883 sayılı Kanunla değişik 35 nci maddesine bâzı hükümler eklenmesine dair 7454 sayılı Kanunun 1 nci maddesinin son fıkrasının kaldırılması hakkında kanun tasarısı ve Adalet ve Tarım komisyonları raporları (1/435) (S. Sayısı : 269) [Dağıtma tarihi : 20 . 6 . 1963]

10. — İstanbul Milletvekili Reşit Ülker'in, Beden Terbiyesi Kanununun 4 ncü ve 13 ncü maddelerinin kaldırılmasına dair kanun teklifi ve İçişleri Komisyonu raporu (2/386) (S. Sayısı : 128) [Dağıtma tarihi : 4 . 4 . 1963]

11. — Polis Vazife ve Salâhiyet Kanununun 2 nci maddesinin değiştirilmesine dair kanun tasarısı ve İçişleri Komisyonu raporu (1/458) (S. Sayısı : 265) [Dağıtma tarihi : 19 . 6 . 1963]

12. — İstanbul Milletvekili Reşit Ülker'in, Düğünlerde mer'i israfata dair 55 sayılı Kanunun kaldırılmasına dair kanun teklifi ve Adalet ve İçişleri komisyonları raporları (2/387) (S. Sayısı 349) [Dağıtma tarihi : 12 . 7 . 1963]

13. — Gümrük memurlarından vazifei memuresini suiistimal edenlerle vazife veya mesleklerinde kendilerinden istifade edilmeyenler hakkında yapılacak muameleye dair 1920 sayılı Kanunun birinci maddesine bir fıkra eklenmesi hakkında kanun tasarısı ve Gümrük ve Tekel, Adalet ve İçişleri komisyonları raporları (1/417) (S. Sayısı : 510) [Dağıtma tarihi : 18 . 10 . 1963]

14. — İstanbul Milletvekili Reşit Ülker'in, İdarei Umumiyei Vilâyat Kanununda ek ve değişiklikler yapılmasına dair kanun teklifi ve İçişleri Komisyonu raporu (2/672) (S. Sayısı : 702) [Dağıtma tarihi : 28 . 4 . 1964]

15. — 5680 sayılı Basın Kanununun 29 . 11 . 1960 tarih ve 143 sayılı Kanunla değişik 19 ncu maddesinin değiştirilmesine dair kanun tasarısı ve Adalet Komisyonu raporu (1/527) (S. Sayısı : 525) [Dağıtma tarihi : 11 . 11 . 1963]

16. — 5680 sayılı Basın Kanununa bir madde eklenmesi hakkındaki Kanunun kaldırılmasına dair kanun tasarısı ve Adalet ve Turizm ve Tanıtma komisyonları raporları (1/541) (S. Sayısı : 533) [Dağıtma tarihi : 3 . 12 . 1963]

17. — Cumhuriyet Senatosu Urfa Üyesi Vasfi Gerger'in, kesin idari kararlar hakkında Danıştaya başvurulacağına dair kanun teklifi ve İçişleri ve Maliye komisyonları raporları (2/33) (S. Sayısı : 294) [Dağıtma tarihi : 2 . 7 . 1963]

18. — İstanbul Milletvekili Reşit Ülker'in, Umuru belediyeye mütaallik ahkâmı cezaiye hakkında 16 Nisan 1340 tarih ve 486 numaralı Kanunun bâzı maddelerini muaddil 1608 sayılı Kanuna maddeler eklenmesine ve 2575 sayılı Kanunun 3 ncü maddesinin kaldırılmasına dair olan 151 sayılı Kanunun ek 2 nci maddesinin değiştirilmesi hakkında kanun teklifi ve İçişleri ve Adalet komisyonları raporları (2/136) (S. Sayısı : 751) [Dağıtma tarihi : 3 . 9 . 1964]

19. — Askerî memnu mıntakalar Kanununun birinci maddesinin (A) fıkrasının değiştirilmesine dair kanun tasarısı ve Millî Savunma Komisyonu raporu (1/473) (S. Sayısı : 364) [Dağıtma tarihi : 19 . 7 . 1963]

20. — 1076 sayılı İhtiyat subayları ve ihtiyat askerî memurları Kanununun 2754 sayılı Kanunla muaddel 25 nci maddesinin tadiline dair kanun tasarısı ve Millî Savunma Komisyonu raporu (1/535) (S. Sayısı : 588) [Dağıtma tarihi : 12 . 2 . 1964]

21. — Cumhuriyet Senatosu Üyesi Ragıp Üner'in, Türkiye'ye gerek hariçten ithal suretiyle giren ve gerekse memlekette imal edilen eşya ve malzeme içerisine Türkçe prospektüs konulmasına dair kanun teklifi ile Bursa Milletvekili Ziya Uğur'un, ithal edilip satışı arz edilecek mallara ait katalog ve izahnamelerin Türkçeleştirilmesi hakkında kanun teklifi ve Sanayi ve Ticaret komisyonları raporları (2/579, 2/580) (S. Sayısı : 622) [Dağıtma tarihi : 28 . 2 . 1964]

22. — 150 milyon liralık madeni ufaklık para bastırılması hakkında 6797 sayılı Kanunun birinci maddesinin değiştirilmesine dair kanun tasarısı ve Maliye ve Plân komisyonları raporları (1/651) (S. Sayısı : 725) [Dağıtma tarihi : 2 . 7 . 1964]

23. — 4933 sayılı Kanuna ek kanun tasarısı ve Millî Eğitim, İçişleri ve Plân komisyonları raporları (1/453) (S. Sayısı : 345) [Dağıtma tarihi : 11 . 7 . 1963]

24. — Taşıt Kanununda değişiklik yapılması hakkında kanun tasarısı ve İçişleri ve Plân komisyonları raporları (1/566) (S. Sayısı : 693) [Dağıtma tarihi : 18 . 4 . 1964]

25. — Artvin Milletvekili Sabit Osman Avcı'nın 3204 sayılı Orman Genel Müdürlüğü Teşkilât Kanununa geçici madde eklenmesine ve aynı kanuna ek 3904 sayılı Kanunun 2 nci maddesinin 3 ncü fıkrasının değiştirilmesine dair kanun teklifi ve Tarım ve Plân komisyonları raporları (2/241) (S. Sayısı : 501) [Dağıtma tarihi : 15 . 10 . 1963]

26. — İmar ve İskân Bakanlığı kuruluş ve vazifeleri hakkındaki Kanunun 12 nci maddesinin değiştirilmesine ve bu kanuna iki madde eklenmesine dair kanun tasarısı ve İçişleri, İmar ve İskân ve Plân komisyonları raporları (1/375) (S. Sayısı : 343) [Dağıtma tarihi : 11 . 7 . 1963]

27. — Temsil ödeneği hakkındaki Kanuna ek kanun tasarısı ve İçişleri, Millî Savunma, Maliye ve Plân komisyonları raporları (1/518) (S. Sayısı : 692) [Dağıtma tarihi : 17 . 4 . 1964]

× 28. — Tarım Kredi Kooperatifleri Kanununa bazı maddelerin eklenmesine ve bu kanunun bir maddesinin kaldırılmasına dair kanun tasarısı ve Ticaret, Maliye ve Bütçe ve Plân komisyonları raporları (1/369) (S. Sayısı : 536)

29. — Uzman Jandarma kanun tasarısı ve Geçici Komisyon raporu (1/479) (S. Sayısı : 296) [Dağıtma tarihi : 2 . 7 . 1963]

30. — Nöbetçi memurluğu kurulmasını ve olağanüstü hal tatbikatlarında mesainin 24 saat devamını sağlayan kanun tasarısı ve İçişleri Komisyonu raporu (1/648) (S. Sayısı : 615) [Dağıtma tarihi : 26 . 2 . 1964]

31. — Tekirdağ Milletvekili Hayri Mumcuoğlu'nun, bazı suç ve cezaların affı hakkındaki 23 Şubat 1963 gün ve 218 sayılı Kanunun 4 ncü maddesinin değiştirilmesi hakkında kanun teklifi ve İstanbul Milletvekili İsmail Hakkı Tekinel'in, Suç ve cezaların affı hakkındaki 23 Şubat 1963 gün ve 218 sayılı Kanunun 8 nci maddesinin değiştirilmesi hakkında kanun teklifi ile İçel Milletvekili Mazhar Arıkan'ın, Bâzı suç ve cezaların affı hakkındaki 218 sayılı Kanunun 3 ncü maddesinin 1 nci bendinin tadili hakkında kanun teklifi ve Adalet Komisyonu raporu (2/574, 2/645, 2/560) (S. Sayısı : 589) [Dağıtma tarihi : 12 . 2 . 1964]

× 32. — Kat mülkiyeti kanunu tasarısı ile Kırşehir Milletvekili Ahmet Bilgin ve 8 arkadaşının ve Afyon Karahisar Milletvekili Asım Yılmaz'ın, kat mülkiyeti kanun teklifleri ve Adalet Komisyonu raporu (1/516, 2/288, 2/325) (S. Sayısı : 524) [Dağıtma tarihi : 11.11.1963]

× 33. — Cumhuriyet Senatosu İstanbul Üyesi Rifat Öztürkçine'nin ve Trabzon Milletvekili Ahmet Şener ve Çorum Milletvekili Hilmi İncesulu'nun Su ürünleri kanunu teklifi ile Cumhuriyet Senatosu Zonguldak Üyesi Tevfik İnci ve 28 arkadaşının, Balıkçılığın teşvik ve himayesine mahsus kanun teklifi ve Geçici Komisyon raporu (2/377, 2/505, 2/252) (S. Sayısı : 370) [Dağıtma tarihi : 20 . 8 . 1963]

34. — Genel nüfus yazımı kanunu tasarısı ve Geçici Komisyon raporu (1/507) (S. Sayısı : 513) [Dağıtma tarihi : 23 . 10 . 1963]

× 35. — Türkiye Elektrik Kurumu kanunu tasarısı ve Kırşehir Milletvekili Memduh Erdemir'in Türkiye Elektrik Kurumu kanunu teklifi ve Geçici Komisyon raporu (1/461, 2/425) (S. Sayısı : 516) [Dağıtma tarihi : 24.10.1963]

× 36. — Konut kanunu tasarısı ve Geçici Komisyon raporu (1/493) (S. Sayısı : 534) [Dağıtma tarihi : 24 . 12 . 1963]

37. — Gümrük kanunu tasarısı, 5383 sayılı Gümrük Kanununun 3 ncü fıkrasıyla 71 nci maddesinin değiştirilmesine dair kanun tasarısı ve Millî Savunma ve Dışişleri komisyonları raporları ile İzmir Milletvekili Mustafa Uyar'ın, 5383 sayılı Gümrük Kanununun 134 ncü maddesinin değiştirilmesine dair kanun teklifi ve Ge-

gici Komisyon raporu (1/466, 1/204, 2/236) (S. Sayısı: 734) [Dağıtma tarihi: 14 . 7 . 1964]

× 38. — Bursa Milletvekili Sadrettin Çanga ve 106 arkadaşının bölge tiyatroları kanun teklifi ve Geçici Komisyon raporu (2/437) (S. Sayısı: 305) [Dağıtma tarihi: 6 . 7 . 1963]

× 39. — Aydın Milletvekili İsmet Sezgin ve 33 arkadaşının, 5237 sayılı Kanunun 27 nci maddesinin (c) bendinin değiştirilmesine dair kanun teklifi ve Geçici Komisyon raporu (2/522) (S. Sayısı : 353) [Dağıtma tarihi : 15 . 7 . 1963]

× 40. — Millî İstihbarat Teşkilâtı kanunu tasarısı ve Geçici Komisyon raporu (1/451) (S. Sayısı: 456) [Dağıtma tarihi: 26 . 9 . 1963]

41. — Tarım Bakanlığı vazife ve teşkilât Kanununa bir madde eklenmesine dair kanun tasarısı ve Tarım Komisyonu raporu (1/708) (S. Sayısı : 776) [Dağıtma tarihi : 14 . 12 . 1964]

42. — Mardin Milletvekili Talât Oğuz'un, Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun 228 nci maddesinin ilk fıkrasının değiştirilmesine mütaallik kanun teklifi ve Adalet Komisyonu raporu (2/128) (S. Sayısı : 584) [Dağıtma tarihi : 12 . 2 . 1964]

× 43. — Cumhuriyet Senatosu Edirne Üyesi Tahsîn Banguoğlu ve 32 arkadaşının, Edirne'de bir üniversite kurulmasına dair kanun teklifi ve Millî Eğitim Komisyonu raporu (2/82) (S. Sayısı : 778) [Dağıtma tarihi : 16 . 12 . 1964]

× 44. — Cumhuriyet Senatosu Adana Üyesi Mehmet Ünalı ve 8 arkadaşının, Çukurova Üniversitesinin kuruluşu hakkında kanun teklifi ve Millî Eğitim Komisyonu raporu (2/8) (S. Sayısı: 779) [Dağıtma tarihi: 16 . 12 . 1964]

× 45. — Mardin Milletvekili Mehmet Ali Arıkan ve 123 arkadaşının Diyarbakır'da (Gök-alp Üniversitesi adı altında) bir üniversite kurulmasına dair kanun teklifi ve Millî Eğitim Komisyonu raporu (2/32) (S. Sayısı : 780) [Dağıtma tarihi : 17 . 12 . 1964]

× 46. — Konya Milletvekili İhsan Kabadayı ve 183 arkadaşının, (Selçuk Üniversitesi adıyla)

Konya'da bir üniversite kurulması hakkında kanun teklifi ve Millî Eğitim Komisyonu raporu (2/50) (S. Sayısı : 781) [Dağıtma tarihi : 17 . 12 . 1964]

47. — Kütahya Milletvekili Sadrettin Tosbi ve 21 arkadaşının, 7334 sayılı Kanunun bazı maddelerinin değiştirilmesine dair kanun teklifi ile Eskişehir Milletvekilleri İbrahim Cemalcılar ve Şevket Asbuzoğlu'nun, 7334 sayılı Kanunun bazı maddelerinin değiştirilmesine dair kanun teklifi ve Millî Eğitim ve Plân komisyonları raporları (2/307, 2/322) (S. Sayısı : 444) [Dağıtma tarihi : 20 . 9 . 1963]

48. — Sivil Savunma Kanununa iki ek madde eklenmesine dair kanun tasarısı ve Millî Savunma ve İçişleri komisyonları raporları (1/517) (S. Sayısı : 614) [Dağıtma tarihi : 25 . 2 . 1964]

49. — 5539 sayılı Karayolları Genel Müdürlüğü kuruluş ve görevleri hakkındaki Kanuna bağlı (1) sayılı cetvelde değişiklik yapılmasına dair kanun tasarısı ve Bayındırlık ve Plân komisyonları raporları (1/640) (S. Sayısı : 711) [Dağıtma tarihi : 13 . 5 . 1964]

50. — Adana Milletvekili Kemal Sarıbrahimoğlu ve iki arkadaşının, Ziraat alet ve makineleri ile kimyevi gübre ve ilaçların ithalât ve memlekette satışının munhasıran Türkiye Zirai Donatım Kurumu tarafından yapılmasına ve bu maddelerin Gümrük Vergisi, resim ve harclardan muafiyatine dair kanun teklifi ile Geçici Komisyon raporu. (2/731) (S. Sayısı : 784) [Dağıtma tarihi : 26 . 12 . 1964]

IV

A - HAKLARINDA İVEDİLİK KARARI VERİLEN İŞLER

B - TÜZÜK GEREĞİNCE BİR DEFA GÖRÜŞÜLECEK İŞLER

V

İKİ DEFA GÖRÜŞÜLECEK İŞLER

A - İKİNCİ GÖRÜŞMESİ YAPILACAK İŞLER B - BİRİNCİ GÖRÜŞMESİ YAPILACAK İŞLER

Dönem : 1
Toplantı : 2

MİLLET MECLİSİ S. Sayısı : 510

Gümrük memurlarından vazifei memuresini suiistimal edenlerle vazife veya mesleklerinde kendilerinden istifade edilmeyenler hakkında yapılacak muameleye dair 1920 sayılı Kanunun birinci maddesine bir fıkra eklenmesi hakkında kanun tasarısı ve Gümrük ve Tekel, Adalet ve İçişleri komisyonları raporları (1/417)

T. C.

Başbakanlık

Kanunlar ve Kararlar

Tetkik Dairesi

Sayı : 71/1184 - 920

12 . 3 . 1963

MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Gümrük ve Tekel Bakanlığınca hazırlanan ve Türkiye Büyük Millet Meclisine arzı Bakanlar Kurulunca 28 . 2 . 1963 tarihinde kararlaştırılan «Gümrük memurlarından vazifei memuresini suiistimal edenlerle vazife ve mesleklerinde kendilerinden istifade edilmeyenler hakkında yapılacak muameleye dair 1920 sayılı Kanunun birinci maddesine bir fıkra eklenmesi hakkında kanun tasarısı» gerekçesiyle birlikte ilişik olarak sunulmuştur.

Gereğinin yapılmasını rica ederim.

İsmet İnönü
Başbakan

GEREKÇE

Gümrük işlemlerinin yapılması sırasında Hazine haklarını ihlâl ettikleri teftiş ve soruşturma raporlarından anlaşılan gümrük memurlarının Bakanın onaması ile tekemmül edecek Disiplin Komisyonu kararı ile memuriyetten ilgililerinin kesilmesine ve mesleklerinde kendilerinden faydalanılmıyacağı teftiş, soruşturma veya sicillerinin incelenmesi sonucunda anlaşılanlar hakkında da aynı işlemin yapılmasına Bakanın yetkili olduğu 1920 sayılı Kanunla kabul edilmiştir. Bu gibiler için yapılacak işlemlerde isnadolunan hususun ilgiliye açıkça ve yazılı olarak bildirileceğine ve yazılı savunmalarının belli bir süre içinde istenileceğine dair Kanunda bir hüküm bulunmamaktadır. Bu durum, Anayasamızın memur teminatından bahseden 118 rci maddesine aykırı olduğundan sözü geçen kanunun birinci maddesinin ikinci fıkrasından sonra bir fıkra eklenmesi lüzumu hâsıl olmuş ve ilişik kanun tasarısı hazırlanmıştır.

Gümrük ve Tekel Komisyonunun raporu

Millet Meclisi
Gümrük ve Tekel Komisyonu
Esas No: 1/417
Karar No: 7

13 . 6 . 1963

Yüksek Başkanlığa

Başkanlığınız tarafından komisyonumuza havale edilen «Gümrük memurlarından vazifei memuresini suiistimal edenlerle vazife veya mesleklerinde kendilerinden istifade edilmeyenler hakkında yapılacak muameleye dair 1920 sayılı Kanunun birinci maddesine bir fıkra eklenmesi hakkında kanun tasarısı» Hükümet temsilcisinin iştirakiyle tetkik ve müzakere edildi.

Kanun tasarısının gerekçesinde beyan edilen fikirler komisyonumuzca da uygun mütalâa edilerek tasarının aynen kabul edilmesine karar verilmiştir.

Adalet Komisyonuna havale edilmek üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Başkanvekili ve Sözcü
Giresun
A. Cüceoğlu

Kâtip
Muğla
C. Oskay

Kars
N. Akan

Samsun
F. Geveci

Sinop
H. Tari

Tokat
M. Kazova

Yozgat
İ. Kapıoğlu

Adalet Komisyonunun raporu

Millet Meclisi
Adalet Komisyonu
Esas No: 1/417
Karar No: 120

26 . 8 . 1963

Yüksek Başkanlığa

Gümrük memurlarından vazifei memuriyesini suiistimal edenlerle vazife veya mesleklerinde kendilerinden istifade edilmeyenler hakkında yapılacak muameleye dair 1920 sayılı Kanunun 1 nci maddesine bir fıkra eklenmesi hakkında kanun tasarısı komisyonumuzca tetkik ve müzakere edildi:

Kanun tasarısının gerekçesindeki mütalâaya Komisyonumuzca iştirak edilerek tasarının aynen kabul edilmesine karar verilmiştir.

Havalesine uyularak İçişleri Komisyonuna tevdi buyurulmak üzere, Yüksek Başkanlığa sunulur.

Adalet Komisyonu Başkanı
Denizli
H. Oral

Bu Rapor Sözcüsü
Maraş
H. F. Eviya

Kâtip
Giresun
A. Cüceoğlu

İzmir
M. Uyar

Çanakkale
B. Arat

İstanbul
İ. H. Tekinel
İmzada bulunamadı

Kars
L. Aküzüm

Kayseri
M. Göker

İçişleri Komisyonu Başkanlığına

Millet Meclisi
İçişleri Komisyonu
Esas No: 1/417
Karar No: 88

15 . 10 . 1963

Yüksek Başkanlığa

Gümrük memurlarından vazifei memuresini suiistimal edenlerle vazife veya mesleklerinde kendilerinden istifade edilmeyenler hakkında yapılacak muameleye dair 1920 sayılı Kanunun birinci maddesine bir fıkra eklenmesi hakkındaki kanun tasarısı, ilgili Bakanlık temsilcisinin iştirakiyle Komisyonumuzda görüşüldü :

Gerekçede de belirtildiği veçhile, 1920 sayılı Kanunun Anayasaya aykırı hükmünü gidermek ve mevzu bahis kanunu, Anayasamızın memur teminatından bahseden 118 nci maddesine uygun hale getirmek maksadiyle hazırlanmış bulunan tasarı, Komisyonumuzca da müspet mütalâa olunmuş ve aynen kabul edilmiştir.

Genel Kurula arz edilmek üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Millet Meclisi İçişleri

Komisyonu Başkanvekili

Erzurum

T. Telli

Sözcü

Edirne

İ. Ertem

Aydın

M. Gedik

Erzurum

A. Şenyurt

Eskişehir

Ş. Asbuzoğlu

Sivas

İ. Göker

Sivas

R. Günay

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Gümrük memurlarından vazifei memuresini suiistimal edenlerle vazife veya mesleklerinde kendilerinden istifade edilmeyenler hakkında yapılacak muameleye dair 1920 sayılı Kanunun birinci maddesine bir fıkra eklenmesi hakkında kanun tasarısı

MADDE 1. — 1920 sayılı Kanunun birinci maddesine ikinci fıkrasından sonra aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

«Yukardaki fıkralar gereğince haklarında işlem yapılacaklara kendilerine isnadolunan husus açıkça ve yazılı olarak bildirilir ve 15 günlük süre içinde yazılı savunma yapmaları istenir.»

MADDE 2. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu kanunu Gümrük ve Tekel Bakanı yürütür.

28 . 2 . 1963

Başbakan

İ. İnönü

Devlet Bakanı ve

Başb. Yardımcısı

E. Alican

Devlet Bakanı ve

Başb. Yardımcısı

H. Dinçer

Devlet Bakanı ve

Başb. Yardımcısı

T. Feyzioğlu

Devlet Bakanı

A. Ş. Ağanoğlu

Devlet Bakanı

R. Aybar

Devlet Bakanı

N. Ökten

Adalet Bakanı

A. K. Yörük

Millî Savunma Bakanı

İ. Sancar

İçişleri Bakanı

H. O. Bekata

Dışişleri Bakanı

F. C. Erkin

Maliye Bakanı

F. Melen

M. Meclis

(S. Sayın : 510)

Millî Eğitim Bakanı
Ş. R. Hatipoğlu

Bayındırlık Bakanı
İ. Seçkin

Ticaret Bakanı
M. Ete

Sa. ve So. Y. Bakanı
Y. Azizoglu

Güm. ve Tekel Bakanı
O. Öztürk

Tarım Bakanı
M. İzmen

Ulaştırma Bakanı
R. Ökten

Çalışma Bakanı
B. Ecevit

Sanayi Bakanı
F. Çelikbaş

Turizm ve Ta. Bakanı
C. T. Karasapan

İmar ve İskân Bakanı
F. K. Gökay

Dönem : 1
Toplantı : 2

MİLLET MECLİSİ S. Sayısı : 349

İstanbul Milletvekili Reşit Ülker'in, düğünlerde men'i israfata dair 55 sayılı Kanunun kaldırılmasına dair kanun teklifi ve Adalet ve İçişleri komisyonları raporları (2/387)

26 . 12 . 1962

Millet Meclisi Başkanlığına

Düğünlerde Men'i İsrifat Kanununun kaldırılmasına dair kanun teklifi, gerekçesiyle birlikte sunulmuştur.

Gereğinin yapılmasına müsaadelerinizi rica ederim.

İstanbul Milletvekili

R. Ülker

G E R E K Ç E

25 . II . 1336 (1920) tarih ve 55 sayılı «Düğünlerde Men'i İsrifat Kanunu» 42 seneden beri yürürlükte olmakla insan haklarına ve insan tabiatına aykırı hükümleri taşıması dolayısıyla hiçbir zaman uygulanmamıştır, fakat bir kanun olarak ayaktadır. Bunu uygulamaya girişenler her zaman bulunabilir.

1951 senesinde kurulmuş olan antidemokratik hakkındaki İlim Komisyonu raporunda da yer alan ve hemen kaldırılması teklif edilen bu kanun için teklif getirilmiştir. Böylece bir antidemokratik, Anayasaya aykırı kanun daha ortadan kalkmış olacaktır.

Bu kanunla çeyiz teşhir etmek, çeyizin açıktan götürülmesi, geline iki kattan fazla elbise hediye etmek, düğünde bir günden fazla çalgı çaldırılması, bir günden fazla düğün ziyafeti verilmesi, nişan merasimi yapmak, gelin için ağırlık vermek, köçek oynatmak, sünnet düğünü yapmak yasak edilmiş bunların hepsine ceza tâyin edilmiş ve bu işlerde kullanılan eşyanın zorasını (müsaderesi) emredilmiştir.

Her gün durmadan çiğnenmekte olan bu kanunun kaldırılmasıyla hem bir Anayasaya aykırı kanun kalkmış olacak ve hem de kanunlara saygı duygusu korunmuş olacaktır.

Adalet Komisyonu raporu

Millet Meclisi
Adalet Komisyonu
Esas No. 2/387
Karar No. 105

29 . 6 . 1963

Yüksek Başkanlığa

İstanbul Milletvekili Reşit Ülker'in, Düğünlerde men'i israfata dair 55 sayılı Kanunun kaldırılmasına dair kanun teklifi Hükümet temsilcileri ve teklif sahibinin iştirakiyle komisyonumuzda tetkik ve müzakere edildi :

Teklifin gerekçe ve metni komisyonumuzca da aynen kabul edilmiştir.

Havalesine uyularak İçişleri Komisyonuna tevdi buyurulmak üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Adalet Komisyonu Başkanı
Denizli
H. Oral

Başkanvekili
Erzurum
N. Diler

Bu rapor Sözcüsü ve Kâtip
İzmir
M. Uyar

Artvin
S. Eminagaoglu

Çanakkale
B. Arat

İstanbul
S. Vardarlı

Kayseri
A. Aras

Kayseri
M. Göker

Maras
H. F. Evliya

İçişleri Komisyonu raporu

Millet Meclisi
İçişleri Komisyonu
Esas No. 2/387
Karar No. 73

10.7.1963

Yüksek Başkanlığa

İstanbul Milletvekili Reşit Ülker'in, düğünlerde men'i israfata dair 55 sayılı Kanunun kaldırılmasına dair olan kanun teklifi, ilgili Bakanlık temsilcilerinin iştirakiyle Komisyonumuzda görüldü :

Tümü üzerinde yapılan görüşmeler neticesinde gerekçede belirtilen mukni sebepler Komisyonumuzca da yerinde görülmüş ve teklif prensip itibariyle muvafık mütalâa edilmiş ve maddelerin müzakeresine geçilmiştir.

Kanun başlığı ile birinci madde ifade bakımından redaksiyona tabi tutulmuş ve 2 ve 3 üncü maddeler teklif metninde olduğu gibi bırakılmış ve yapılan bu değişiklikle teklif kabul edilmiştir.

Genel Kurula arz edilmek üzere Yüksek Başkanlığa sunulur. —

Komisyon Başkanı Kırklareli M. A. Eriş	Başkanvekili Erzurum T. Telli	Sözcü Edirne İ. Ertem	Antalya Ö. Eken
Aydın M. Gedik	Erzurum A. Şenyurt	İstanbul Z. Altınoğlu	Kütahya S. Sarpaşar
Mardin M. A. Arıkan		İmzada bulunamadı	Sivas R. Günay

İSTANBUL MİLLETVEKİLİ REŞİT ÜLKER'İN TEKLİFİ

*Düğünlerde men'i israfata dair
55 sayılı Kanunun kaldırılması
hakkında kanun teklifi*

MADDE 1. — Düğünlerde men'i israfata dair 55 sayılı Kanun kaldırılmıştır.

MADDE 2. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu kanunu Adalet ve İçişleri Bakanları yürütür.

ADALET KOMİSYONUNUN DEĞİŞTİRİŞİ

*Düğünlerde men'i israfata dair
55 sayılı Kanunun kaldırılması
hakkında kanun teklifi*

MADDE 1. — Teklifin 1 inci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Teklifin 2 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Teklifin 3 üncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

İÇİŞLERİ KOMİSYONUNUN DEĞİŞTİRİŞİ

*Düğünlerde men'i israfata dair
55 sayılı Kanunun yürürlükten
kaldırılması hakkında Kanun*

MADDE 1. — Düğünlerde men'i israfata dair 55 sayılı Kanun yürürlükten kaldırılmıştır.

MADDE 2. — Teklifin 2 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Teklifin 3 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Dönem : 1
Toplantı : 2

MİLLET MECLİSİ S. Sayısı : 293

Baraj inşaatı dolayısıyla sular altında kalacak kasaba, köy ve arazi hakkındaki kanunun yürürlükten kaldırılmasına dair kanun tasarısı ve Bayındırlık, İçişleri, Adalet, Maliye ve Plân komisyonları raporları (1/402)

T. C.

Başbakanlık

Kanunlar ve Kararlar

Tetkik Dairesi

Sayn : 71 - 1960/580

13 . 2 . 1963

MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Bayındırlık Bakanlığınca hazırlanan ve Türkiye Büyük Millet Meclisine arzı Bakanlar Kurulunca 26 . 1 . 1963 tarihinde kararlaştırılan «Baraj inşaatı dolayısıyla sular altında kalacak kasaba, köy ve arazi hakkındaki Kanunun yürürlükten kaldırılmasına dair kanun tasarısı» gerekçesiyle birlikte ilişik olarak sunulmuştur.

Gereğinin yapılmasını rica ederim.

İsmet İnönü
Başbakan

GEREKÇE

20 Nisan 1955 tarih ve 6541 sayılı Kanun hükümlerine göre; Seyhan, Sarıyar, Demirköprü, Kemer ve Hirfanlı gibi büyük baraj ve müteferri tesislerin inşaatı dolayısıyla arazi ve evleri ve köye ait ortamalı ve tesisleri tamamen veya kısmen su altında kalacak kasaba ve köylerin, başka yerlere nakil ve iskânları ve terk ettikleri araziye mukabil mülk sahiplerine arazi tahsis, temlik ve tevzii kabul edilmiş ve taşınmaz mallara, komisyonca takdir edilen bedelin veya karşılığında arazi temlikini veya kısmen temlik, kısmen bedelin millî bankalardan birine yatırılması esası da vaz'edilmiştir. Arazinin hak sahiplerine tahsis ve dağıtımına mütaallik cetvellerin valilikçe tasdikı de temlik sayılmaktadır.

Anayasa'nın kamulaştırmaya ilişkin hükmüne aykırı bulunan sözü geçen kanunun yürürlükten kaldırılması uygun görülerek ilişik kanun tasarısı hazırlanmıştır.

Bayındırlık Komisyonu raporu

T. B. M. M.

Bayındırlık Komisyonu

Esas No. : 1/402

Karar No. : 8

15 . 4 . 1963

Yüksek Başkanlığa

Bayındırlık Bakanlığınca hazırlanan ve Türkiye Büyük Millet Meclisine arzı Bakanlar Kurulunca 26 . 1 . 1963 tarihinde kararlaştırılan «Baraj inşaatı dolayısıyla sular altında kalacak kasaba, köy ve arazi hakkındaki Kanunun yürürlükten kaldırılmasına dair kanun tasarısı» ilgili Bakanlık temsilcilerinin iştirakiyle komisyonumuzda tetkik ve müzakere edildi :

Tasarının gerekçesinde de belirtildiği üzere; meri Anayasaya aykırı mahiyette bulunan 6541 sayılı Kanunun yürürlükten kaldırılması komisyonumuzca uygun görülmüş ve tasarı aynen kabul edilmiştir.

Havalesi gereğince İçişleri Komisyonuna tevdi edilmek üzere Yüksek Başkanlığa arz olunur. Bayındırlık Komisyonu

Başkanı
Eskişehir
S. Öztürk

Başkanvekili
Diyarbakır
A. Aral

Sözeü
Konya
F. Özlen

İstanbul
Ş. Orhon
İmzada bulunamadı.

Trabzon
E. Dikmen

Kırklareli
A. Altuğ

Ordu
Y. İ. Ağaoğlu

İçişleri Komisyonu raporu

Millet Meclisi
İçişleri Komisyonu
Esas No: 1/402
Karar No: 46

14 . 5 . 1963

Yüksek Başkanlığa

Baraj inşaatı dolayısıyla sular altında kalacak kasaba, köy ve arazi hakkındaki Kanunun yürürlükten kaldırılmasına dair olan kanun tasarısı, ilgili Bakanlık temsilcilerinin iştirakiyle komisyonumuzda görüşüldü.

Gerekçede de belirtildiği vechile, Anayasaya aykırı mahiyette bulunan 6541 sayılı Kanun yürürlükten kaldırılması maksadiyle hazırlanmış olan kanun tasarısı, komisyonumuzca da yerinde görülerek aynen kabul edilmiştir.

Havalesi gereğince Adalet Komisyonuna tevdi buyurulmak üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Millet Meclisi
İçişleri Komisyonu

Başkanı
Kırklareli
M. Alâeddin Eriş

Sözeü
Edirne
İ. Ertem

Aydın
M. Gedik

Erzurum
A. Şenyurt

Kütahya
S. Sarpaşar

Maraş
A. Hüdayioğlu
İmzada bulunamadı
Sivas
R. Günay

Mardin
M. A. Arıkan
Van
Ş. Köseisoğlu

Sivas
İ. Göker

Adalet Komisyonu raporu

Millet Meclisi
Adalet Komisyonu
Esas No. : 1/402
Karar No. : 73

31 . 5 . 1963

Yüksek Başkanlığa

Baraj inşaatı dolayısıyla sular altında kalacak kasaba, köy ve arazi hakkındaki Kanunun yürürlükten kaldırılmasına dair kanun tasarısı, ilgili bakanlık temsilcilerinin iştirakiyle Komisyonumuzda görüşüldü :

Gerekçede de belirtildiği veçhile, Anayasaya aykırı mahiyette bulunan 6541 sayılı Kanunun yürürlükten kaldırılması maksadiyle hazırlanmış olan kanun tasarısı, Komisyonumuzca da yerinde görülerek aynen kabul edilmiştir.

Havalesi gereğince Maliye Komisyonuna tevdi buyurulmak üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Adalet Komisyonu

Başkanı	Başkan V.	Çorum	Çanakkale
Denizli	Erzurum	A. Güler	B. Arat
H. Oral	N. Diler	İmzada bulunamadı	
Elâzığ	İstanbul	Kars	Kayseri
N. Güray	S. Vardarlı	L. Aküzüm	A. Aras
	Konya	Siirt	
	S. Aydan	C. Aydın	
	İmzada bulunamadı		

Maliye Komisyonu raporu

Millet Meclisi
Maliye Komisyonu
Esas No. : 1/402
Karar No. : 108

20 . 6 . 1963

Yüksek Başkanlığa

Bayındırlık Bakanlığınca hazırlanan ve Türkiye Büyük Millet Meclisine arzı Bakanlar Kurulunca 26 . 1 . 1963 tarihinde kararlaştırılan «Baraj inşaatı dolayısıyla sular altında kalacak kasaba, köy ve arazi hakkındaki Kanunun yürürlükten kaldırılmasına dair - Adalet Komisyonundan muhavel kanun tasarısı» ilgili Bakanlık temsilcilerinin iştirakiyle komisyonumuzda tetkik ve müzakere edildi :

Müstenit gerekçede arz ve izah edilen hususlar muvafık mütalâa edilerek tasarı aynen kabul edilmiştir.

Havalesi gereğince Plân Komisyonuna tevdi etmek üzere Yüksek Başkanlığa arz olunur.

Maliye Komisyonu

Başkanı	Sözcü		
Gümüşane	Erzurum	Aydın	Muş
N. Küçükler	G. Karaca	N. Müren	S. Mutlu
		İmzada bulunamadı.	
Ordu	Sivas	Zonguldak	
O. N. Hazinedar	R. Çeltikli	S. T. Müftüoğlu	
		İmzada bulunamadı.	

Bütçe ve Plân Komisyonu raporu

Millet Meclisi
Bütçe ve Plân Komisyonu
Esas No. 1/402
Karar No. 106

27 . 6 . 1963

Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

Baraj inşaatı dolayısıyla sular altında kalacak kasaba, köy ve arazi hakkındaki Kanununun yürürlükten kaldırılması hakkındaki kanun tasarısını ve Bayındırlık, İçişleri, Maliye ve Adalet komisyonları raporları komisyonumuza havale edilmiş olmakla ilgili Hükümet temsilcileri hazır oldukları halde incelendi ve görüşüldü.

Tasarının gerekçesinde de belirtildiği gibi: Seyhan, Sarıyar, Demirköprü, Kemer ve Hirfanlı gibi büyük baraj ve müteferri tesislerin inşası dolayısıyla arazi ve evleri tamamen veya kısmen su altında kalan kasaba ve köylerin başka mahallere nakil ve iskânı, kendilerine arazi tahsisi ve bıraktıkları gayrimenkullerin değerlendirilmesi hususları 20 Nisan 1955 tarihli ve 6541 sayılı Kanunla düzenlenmiştir.

Yeni Anayasamızın kamulaştırmaya ilişkin hükümlerine aykırı düşen mezkûr kanunun yürürlükten kaldırılmasını derpiş eden tasarı Bayındırlık, İçişleri, Maliye ve Adalet komisyonlarınca da uygun görülmüştür.

Bu sebeple Anayasaya aykırılığı Hükümetçe de kabul edilen mezkûr kanunun kaldırılmasına dair olan tasarı komisyonumuzca da yerinde görülerek aynen kabul edilmiştir.

Genel Kurulun tasvibine arz edilmek üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Başkan Hatay <i>Ş. İnal</i>	Başkan V. Balıkesir <i>F. İslâmyeli</i>	Sözcü Ordu <i>A. H. Onat</i>	Kâtip Yozgat <i>V. Uyar</i>
Artvin <i>S. O. Avcı</i>	Aydın <i>İ. Sezgin</i>	Gümüşane <i>S. Savacı</i>	İzmir N. Mirkelâmoğlu İmzada bulunamadı
Kırşehir <i>A. Bilgin</i>	Konya İ. Baran İmzada bulunamadı	Konya <i>R. Özal</i>	Sakarya N. Bayar İmzada bulunamadı
Siirt <i>A. Yaşa</i>	Sinop <i>M. Alicanoğlu</i>	Sivas <i>M. Vural</i>	Trabzon <i>A. Şener</i>

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Baraj inşaatı dolayısıyla sular altında kalacak kasaba, köy ve arazi hakkındaki Kanunun yürürlükten kaldırılmasına dair kanun tasarısı

MADDE 1. — Baraj inşaatı dolayısıyla sular altında kalacak kasaba, köy ve arazi hakkındaki 6541 sayılı Kanun yürürlükten kaldırılmıştır.

MADDE 2. — Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihe kadar 6541 sayılı Kanuna göre yapılmış bulunan bilümum işlemler muteberdir.

MADDE 3. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 4. — Bu kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

26 . 1 . 1963

Başbakan <i>İ. İnönü</i>	Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı <i>E. Alican</i>	Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı <i>H. Dincer</i>
Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı <i>T. Feyzioğlu</i>	Devlet Bakanı <i>A. Ş. Ağanoğlu</i>	Devlet Bakanı <i>R. Aybar</i>
Devlet Bakanı <i>N. Ökten</i>	Adalet Bakanı <i>A. K. Yörük</i>	Millî Savunma Bakanı <i>İ. Sancar</i>
İçişleri Bakanı <i>H. O. Bekata</i>	Dışişleri Bakanı <i>F. C. Erkin</i>	Maliye Bakanı <i>F. Melen</i>
Millî Eğitim Bakanı <i>Ş. R. Hatipoğlu</i>	Bayındırlık Bakanı V. <i>F. Melen</i>	Ticaret Bakanı V. <i>H. Dincer</i>
Sağlık ve Sosyal Yar. Bakanı <i>Y. Azizoglu</i>	Gümrük ve Tekel Bakanı <i>O. Öztrak</i>	Tarım Bakanı V. <i>F. K. Gökay</i>
Ulaştırma Bakanı <i>R. Öçten</i>	Çalışma Bakanı <i>B. Ecevit</i>	Sanayi Bakanı <i>F. Çelikbaş</i>
Basın - Yayın ve Turizm Bakanı <i>C. T. Karasapan</i>		İmar ve İskân Bakanı <i>F. K. Gökay</i>

Dönem : 1
Toplantı : 2

MİLLET MECLİSİ S. Sayısı : 269

Islahı Hayvanat Kanununun 5883 sayılı Kanunla değişik 35 nci maddesine bâzı hükümler eklenmesine dair 7454 sayılı Kanunun 1 nci maddesinin son fıkrasının kaldırılması hakkında kanun tasarısı ve Adalet ve Tarım komisyonları raporları (1/435)

T. C.

Başbakanlık

Kanunlar ve Kararlar

Tetkik Dairesi

Sayn : 71 - 2001/1265

10 . 4 . 1963

MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Tarım Bakanlığınca hazırlanan ve Türkiye Büyük Millet Meclisine arzı Bakanlar Kurulunca 10 . 4 . 1963 tarihinde kararlaştırılan «Islahı Hayvanat Kanununun 5883 sayılı Kanunla değişik 35 nci maddesine bâzı hükümler eklenmesine dair 7454 sayılı Kanunun birinci maddesinin son fıkrasının kaldırılması hakkında kanun tasarısı» gerekçesiyle birlikte sunulmuştur.

Gereğinin yapılmasını rica ederim.

İsmet İnönü
Başbakan

GEREKÇE

904 sayılı Islahı Hayvanat Kanununun 5883 sayılı Kanunla değişik 35 nci maddesine bâzı hükümler eklenmesine dair 7454 sayılı Kanunun 1 nci maddesinin son fıkrasında yazılı «İlmî Heyetin kararları icaplarına göre tesis edilen muamele ve kararlar aleyhine hiçbir adli ve idari kaza merciine başvurulamaz» hükmü Anayasamızın 31 ve 114 ncü maddelerine aykırı görüldüğünden; bahsi geçen fıkranın yürürlükten kaldırılmasına dair ilişik kanun tasarısı hazırlanmıştır.

Adalet Komisyonu raporu

Millet Meclisi

Adalet Komisyonu

Esas No: 1/435

Karar No: 71

31 . 5 . 1963

Yüksek Başkanlığa

Islahı Hayvanat Kanununun 5883 sayılı Kanunla değişik 35 nci maddesine bâzı hükümler eklenmesine dair 7454 sayılı Kanunun 1 nci maddesinin son fıkrasının kaldırılması hakkındaki kanun tasarısı, ilgili Bakanlık temsilcilerinin iştirakiyle komisyonumuzda görüşüldü :

Gerekçede de tafsilen belirtildiği veçhile işbu tasarı komisyonumuzca da uygun mütalâa olunarak aynen kabul edilmiştir.

Havalesi gereğince Tarım Komisyonuna tevdi buyurulmak üzere, Yüksek Başkanlığa sunulur.

Adalet Komisyonu Başkanı	Başkanvekili		
Denizli	Erzurum	Çorum	Çanakkale
<i>H. Oral</i>	<i>N. Diler</i>	A. Güler	<i>B. Arat</i>
		İmzada bulunamadı	
Elâzığ	İstanbul	Kars	Kayseri
<i>N. Güray</i>	<i>S. Vardarlı</i>	<i>L. Aküzüm</i>	<i>A. Aras</i>
	Konya	Siirt	
	<i>S. Aytan</i>	<i>C. Aydın</i>	
	İmzada bulunamadı		

Tarım Komisyonu raporu

Millet Meclisi
Tarım Komisyonu
Esas No: 1/435
Karar No: 21

17 . 6 . 1963

Yüksek Başkanlığa

İslahı Hayvanat Kanununun 5883 sayılı Kanunla değişik 35 nci maddesine bâzi hükümler eklenmesine dair 7454 sayılı Kanunun 1 nci maddesinin son fıkrasının kaldırılması hakkında kanun tasarısı; komisyonumuzun 5. 6. 1963 tarihli toplantısında ilgili Bakanlık temsilcilerinin de huzuru ile tetkik ve müzakere edildi,

7454 sayılı Kanunun 1 nci maddesinin son fıkrasında yazılı «İlmî Heyetin kararları icaplarına göre, tesis edilen muamele ve kararlar aleyhine hiçbir adli ve idari kaza merciine başvurulmaz» hükmü Anayasanın 31 ve 114 nci maddelerine aykırı görüldüğüne dair kanun tasarısında ileri sürülen husus komisyonumuz üyeleri tarafından da yerinde görüldüğünden, mezkûr kanun tasarısının aynen ve ittifakla kabulüne karar verilmiştir.

Genel Kurula arz edilmek üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Komisyon Başkanı Y.

Sözeü
Kayseri
M. Yüceler

Bu Rapor Sözcüsü
Kütahya
R. Kıray

Kâtip
Niğde
H. Özalp

Adana
M. Geçioğlu

Amasya
R. Arpacioğlu

Ankara
A. Üstün

Kırklareli
H. Tahsin Uzun

Trabzon
A. Rıza Uzuner

Van
İ. Bedirhanoğlu

Yozgat
T. Nizamoğlu

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Islahî Hayvanat Kanununun 5883 sayılı Kanunla değişik 35 nci maddesine bâzı hükümler eklenmesine dair 7454 sayılı Kanunun 1 nci maddesinin son fıkrasının kaldırılması hakkında kanun tasarısı

MADDE 1. — 904 sayılı **Islahî Hayvanat Kanununun 5883 sayılı Kanunla değişik 35 nci maddesine bâzı hükümler eklenmesine dair 7454 sayılı Kanunun 1 nci maddesinin son fıkrası yürürlükten kaldırılmıştır.**

MADDE 2. — **Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.**

MADDE 3. — **Bu kanunun hükümlerini Adalet, Millî Savunma, İçişleri, Maliye ve Tarım Bakanları yürütür.**

1 . 4 . 1963

Başbakan <i>İ. İnönü</i>	Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı <i>E. Alican</i>	Devlet Bakanı ve Başb. Yardımcısı <i>H. Dinçer</i>	Devlet Bakanı ve Başb. Yardımcısı <i>T. Feyzioğlu</i>
Devlet Bakanı <i>A. Ş. Ağanoğlu</i>	Devlet Bakanı <i>R. Aybar</i>	Devlet Bakanı <i>N. Ökten</i>	Adalet Bakanı <i>A. K. Yörük</i>
Millî Savunma Bakanı <i>İ. Sancar</i>	İçişleri Bakanı <i>H. Ö. Bekata</i>	Dışişleri Bakanı <i>F. C. Erkin</i>	Maliye Bakanı <i>F. Melen</i>
Millî Eğitim Bakanı <i>Ş. R. Hatipoğlu</i>	Bayındırlık Bakanı <i>İ. Seçkin</i>	Ticaret Bakanı <i>M. Ete</i>	Sa. ve So. Y. Bakanı <i>Y. Azizoglu</i>
Güm. ve Tekel Bakanı <i>O. Öztrak</i>	Tarım Bakanı <i>M. İzmen</i>	Ulaştırma Bakanı <i>R. Öçten</i>	Çalışma Bakanı <i>B. Ecevit</i>
Sanayi Bakanı <i>F. Çelikbaş</i>	Ba. - Ya. ve Turizm Bakanı <i>C. T. Karasapan</i>	İmar ve İskân Bakanı <i>F. K. Gökay</i>	

Dönem : 1
Toplantı : 2

MİLLET MECLİSİ S. Sayısı : 268

Ziraat Odaları ve Ziraat Odaları Birliği Kanununun 34 ncü maddesinin değiştirilmesine dair kanun tasarısı ve Adalet ve Tarım komisyonları raporları (1/463)

T. C.

Başbakanlık

17 . 5 . 1963

Kanunlar ve Kararlar

Tetkik Dairesi

Sayı : 71 - 2026/1749

MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Tarım Bakanlığınca hazırlanan ve Türkiye Büyük Millet Meclisine arzı Bakanlar Kurulunca 8 . 5 . 1963 tarihinde kararlaştırılan «Ziraat Odaları Birliği Kanununun 34 ncü maddesinin değiştirilmesine dair kanun tasarısı» ve gerekçesi ilişik olarak sunulmuştur.

Gereğinin yapılmasını rica ederim.

İsmet İnönü
Başbakan

GEREKÇE

6964 sayılı Ziraat Odaları ve Ziraat Odaları Birliği Kanununun 34 ncü maddesi, Anayasanın 114 ncü maddesine aykırı olduğu; Bakanlıklararası Komisyoneca hazırlanan Anayasaya aykırı hükümlere ait raporun 74 ncü paragrafında tesbit edilmiş bulunmaktadır.

6964 sayılı Ziraat Odaları ve Ziraat Odaları Birliğinin teşekkül tarzına ve göreceği işlere dair kanunun 34 ncü maddesinde «Odalarca, mevzuata uygun olarak alınan kararlara riayet etmiyen âzalara, idare heyetlerinin teklifi üzerine, meclislerin kararı ile 5 liradan 50 liraya kadar ve tekerrürü halinde 25 liradan 250 liraya kadar para cezası verilebilir. 25 liraya kadar olan para cezasına itiraz edilemez. Bu karar nihaidir.» Hükmü vaz'edilmiş bulunmaktadır.

Oda meclislerince verilen cezalara hürmet etmek meslekî bir vecibe ise de; tüzel kişiliği haiz meslekî mahiyetteki âmmе teşekküllerinin itibarı kadar, şahsi haysiyetlerinde korunması gerektiği cihetle, o odanın üyesini maddi ve mânevi cephelerden ilgilendiren cezalar hakkında vatandaşa da bir itiraz hakkının tanınması insan haklarına ve Anayasa hükümlerine uygun olacaktır.

Nitekim; Anayasanın 114 ncü maddesinde «İdarenin hiçbir eylem ve işlemi hiçbir halde yargı mercilerinin denetimi dışında bırakılamaz» hükmü yazılı bulunmaktadır. Anayasaya konulan bu hüküm muvacehesinde; sözü edilen kanunun 34 ncü maddesi hükmünün Anayasanın bu hükmüne muhalefeti aşikâr olduğundan, yürürlükten kaldırılması için ilişik kanun tasarısı hazırlanmıştır.

Adalet Komisyonu raporu

Millet Meclisi
Adalet Komisyonu
Esas No: 1/463
Karar No: 78

31 . 5 . 1963

Yüksek Başkanlığa

Ziraat Odaları ve Ziraat Odaları Birliği Kanununun 34 ncu maddesinin değiştirilmesine dair kanun tasarısı, ilgili Bakanlık temsilcilerinin iştirakiyle komisyonumuzda görüşüldü.

Gerekçede belirtilen sebeplerle derpiş olunan esaslar komisyonumuzca da yerinde görülmüş ve tasarı aynen kabul edilmiştir.

Havalesi gereğince Tarım Komisyonuna tevdi buyurulmak üzere, Yüksek Başkanlığa sunulur.

Adalet Komisyonu Başkanı	Başkanvekili		
Denizli	Erzurum	Çorum	Çanakkale
<i>H. Oral</i>	<i>N. Diler</i>	A. Güler	<i>B. Arat</i>
		İmzada bulunamadı	
Elâzığ	İstanbul	Kars	Kayseri
<i>N. Güray</i>	<i>S. Vardarlı</i>	<i>L. Aküzüm</i>	<i>A. Aras</i>
	Konya	Siirt	
	<i>S. Aytan</i>	<i>C. Aydın</i>	
	İmzada bulunamadı		

Tarım Komisyonu raporu

Millet Meclisi
Tarım Komisyonu
Esas No: 1/463
Karar No: 22

17 . 6 . 1963

Yüksek Başkanlığa

Ziraat Odaları ve Ziraat Odaları Birliği Kanununun 34 ncu maddesinin değiştirilmesine dair kanun tasarısı komisyonumuzun 5.6.1963 tarihli toplantısında ilgili Bakanlık temsilcilerinin de huzuru ile tetkik ve müzakere edildi:

Kanun tasarısının gerekçesinde ileri sürülen hususlar komisyonumuzca da yerinde görüldüğünden, mezkûr kanun tasarısının aynen kabulüne karar verilmiştir.

Genel Kurula arz edilmek üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Komisyon Başkanı Y.

Sözcü	Bu Rapor Sözcüsü	Kâtip	
Kayseri	Kütahya	Niğde	Adana
<i>M. Yüceler</i>	<i>R. Kray</i>	<i>H. Özalp</i>	<i>M. Geçioğlu</i>
Amasya	Ankara	Kırklareli	Trabzon
<i>R. Arpacioğlu</i>	<i>A. Üstün</i>	<i>H. Tahsin Uzun</i>	<i>A. Rıza Uzuner</i>
	Van	Yozgat	
	<i>İ. Bedirhanoğlu</i>	<i>T. Nizamoglu</i>	

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Ziraat Odaları ve Ziraat Odaları Birliği Kanununun 34 ncü maddesinin değiştirilmesine dair kanun tasarısı

MADDE 1. — Ziraat Odaları ve Ziraat Odaları Birliğine ait 6964 sayılı Kanunun 34 ncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Para cezaları

«Madde 34. — Odalarca, mevzuata uygun olarak alınan kararlara uymayan üyelere, idare heyetlerinin teklifi üzerine meclislerinin kararı ile 5 liradan 50 liraya kadar ve tekerrürü halinde 25 liradan 250 liraya kadar para cezası verilebilir.

Cezaya çarptırılan, kararın tebliğ edildiği tarihten itibaren bir ay içinde idari kaza merciine itiraz edebilir.»

MADDE 2. — Bu kanun yayımlandığı tarihte yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu kanunun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

8.5.1963

Başbakan <i>İsmet İnönü</i>	Devlet Bakanı ve Başb. Yardımcısı <i>E. Alican</i>	Devlet Bakanı ve Başb. Yardımcısı <i>H. Dinçer</i>	Devlet Bakanı ve Başb. Yardımcısı <i>T. Feyzioğlu</i>
Devlet Bakanı <i>A. Ş. Ağanoğlu</i>	Devlet Bakanı <i>R. Aybar</i>	Devlet Bakanı <i>N. Ökten</i>	Adalet Bakanı <i>A. K. Yörük</i>
Millî Savunma Bakanı <i>İ. Sancar</i>	İçişleri Bakanı <i>H. O. Bekata</i>	Dışişleri Bakanı <i>F. C. Erkin</i>	Maliye Bakanı <i>F. Melen</i>
Millî Eğitim Bakanı <i>Ş. R. Hatipoğlu</i>	Bâyındırlık Bakanı <i>İ. Seçkin</i>	Ticaret Bakanı <i>M. Ete</i>	Sa. ve So. Y. Bakanı <i>Y. Azizoglu</i>
Güm. ve Tekel Bakanı <i>O. Öztürk</i>	Tarım Bakanı <i>M. İzmen</i>	Ulaştırma Bakanı <i>R. Öçten</i>	Çalışma Bakanı <i>B. Ecevit</i>
Sanayi Bakanı <i>F. Çelikbaş</i>	Ba. - Ya. ve Turizm Bakanı <i>C. T. Karasapan</i>	İmar ve İskân Bakanı <i>F. K. Gökay</i>	

Dönem : 1
Toplantı : 2

MİLLET MECLİSİ S. Sayısı : 265

Polis vazife ve salâhiyet Kanununun 2 nci maddesinin değiştirilmesine dair kanun tasarısı ve İçişleri Komisyonu raporu (1/458)

694 S.K.

T. C.

Başbakanlık

Kanunlar ve Kararlar

Tetkik Dairesi

Sayı : 71 - 2025/1663

15 . 5 . 1963

MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İçişleri Bakanlığınca hazırlanan ve Türkiye Büyük Millet Meclisine arzı Bakanlar Kurulunca 30 . 4 . 1963 tarihinde kararlaştırılan «Polis vazife ve salâhiyet Kanununun 2 nci maddesinin değiştirilmesine dair kanun tasarısı» gerekçesiyle birlikte ilişik olarak sunulmuştur.

Gereğinin yapılmasını rica ederim.

İsmet İnönü

Başbakan

GEREKÇE

Yürürlükte bulunan kanunlarımızdan yeni Anayasamıza aykırı hükümler taşıyanlarının tesbiti için, Adalet Bakanlığında toplanan Bakanlıklararası Komisyonunda; 2559 sayılı Polis vazife ve salâhiyet Kanununun 2 nci maddesinin (B) bendinin, Anayasanın 125 nci maddesine aykırı olduğu tesbit edilmiştir. Fîlvaki; bahis konusu 2 nci maddenin (B) bendi, Memurin Kanununun 40 nci maddesi ile genel olarak memurlara tanınmış olan bir hakkı, polis mensuplarına tanınmamaktadır. Halbuki yeni Anayasamız 125 nci maddesiyle kamu hizmetlerinde her hâangi bir sıfat ve suretle çalışan kimseler için «Kanunsuz emir» konusunda geniş ölçüde bir hak tanınmış bulunmaktadır. Bu sebeple polis mensuplarının da bu haktan yararlanmalarını ve Anayasaya aykırı hüküm ihtiva eden mezkûr kanun maddesinin değiştirilmesini sağlamak maksadıyla ilişikte sunulan kanun tasarısı hazırlanmıştır.

Maddenin 1 nci fıkrasının (A) bendinde, polisin önleyici zabıta olarak görevleri belirtilmiştir. Genel olarak polis, kanunsuz hareketlerin, yapılması için gerekli tedbirler alacak ve suç işlenmesine mâni olacaktır. Bu görev, polisin en başta gelen asli görevidir.

Aynı fıkranın (B) bendinde ise, polisin adli zabıta olarak görevleri belirtilmiştir. İşlenmiş veya işlenmekte olan bir suçun failini yakalamak, suç delillerini tesbit etmek de polisin adli görevidir. Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu ile diğer kanunlarda polisin adli görevlerinin neler olduğu ayrıca gösterilmiştir.

Maddenin 2 nci fıkrasında belirtilen hususlar polisin görevlerini yapması için âmirlerinden alacağı emirlerle ilgili hareket tarzına daırdır. Bu fıkra, Anayasanın 125 nci maddesinin birinci fıkrasına paralel olarak tanzim edilmiştir. Bu suretle, polis mensupları da âmirlerinden aldıkları emirleri, kanun, tüzük ve yönetmeliğe aykırı bulurlarsa, böyle bir emri yapmayacaklar ve aykırılığı hemen âmirlerine yazı ile veya sözle bildireceklerdir. Ancak, emri veren âmir, bu emrini yazı ile teyidederse yani yenilirse bu halde emir yerine getirilecektir. Fakat bundan doğabilecek sorumluluk emri verene aıdolacaktır. Şayet emir konusu suç teşkil ediyorsa, bu halde emir yazılı dahi

olsa yerine getirilmeyecektir. Yani verilen emir yerine getirilmekle, görevlilerin işledikleri hareket tarzı, kanunlarımıza bir suç olarak tarif ve tavsif edilmiş ve karşılığında da bir ceza tâyin edilmiş ise bu takdirde o emir yerine getirilemez. Böyle bir emri yerine getiren sorumluluktan kurtulamaz.

Anayasamız 125 nci maddesinin son fıkrası ile, kamu hizmetlerinde bâzı hizmet alanlarının özelliklerini göz önünde bulundurarak, yazılı emir konusunda bâzı hâllere munhasır olmak üzere, kanunla istisnalar konabileceğini ön görmüş bulunmaktadır. Kanunla istisna konabilecek hizmet olanlarının birisi de kamu güvenlik ve düzenliğinin korunmasında görevli bulunan zabıta hizmetleridir. Anayasamız zabıta hizmetlerinde yazılı emir müessesesine kanunla istisna konabileceğini ön görmüş ise de, bunu başlıca iki unsurun varlığına bağlamış bulunmaktadır. Bu unsurlardan birincisi «acele hâl» dir. İkincisi de «kamu düzeni ve güvenliğinin korunması» dir. İki unsurdan birincisi zaman unsurudur. İkinci unsur ise olaya bağlı ve olayın mahiyeti ile ilgili bir unsurdur. Birinci unsuru teşkil eden «acele hâl» den anlaşılın mâna şudur : Zabıtaca yapılması gereken bir fiil veya alınması icabeden bir tedbirde gecikme olduğu takdirde bir kamu zararı husule gelecek veya mevcut bir tehlike veya zarar daha ağır bir hal alacak ise bu halde acelelik var demektir. Bu takdirde zabıtaca yapılması gereken filleri geciktirmeden yapmak veya alınacak tedbirleri derhal almak icabeder. Aksi halde görev tam olarak yapılmamış olacak, sonuç olarak zabıtanın varlığı bir mâna ifade etmeyecektir. Zabıtaca yapılacak görevin acele olarak ifasında zaruret bulunup bulunmadığını aneak olaya el koyan yetkili âmir takdir edecektir.

Her hangi bir olayda acelelik bulunup bulunmadığını önceden tâyin ve tesbit etmek mümkün değildir. Bunu takdir edebilecek olan olayı bizzat takibeden yetkili âmir olabilir.

İstisna için aranan ikinci unsur, «kamu düzeni ve kamu güvenliğinin korunması» anaıdır.

Maddenin 3 ncu fıkrası, yukarıda kısaca izahına çalıştığımız istisna için aranan esaslı iki unsuru ihtiva etmek üzere tanzim edilmiş bulunmaktadır. İki unsurdan birincisi olan «Acele Hâl» den ne anlaşıldığını yukarıda açıklanmış bulunuyoruz. İstisna için aranan «kamu düzeni ve kamu güvenliğinin korunması» na gelince : Kamu düzeni ve kamu güvenliği deyimlerinin şümul ve muhtevasını tam olarak tâyin ve tesbitteki güçlük aşikâr olmakla beraber, kamu düzeni ve güvenliğini bozmaya mâtuf fiil ve hareketler, bu konuda başlıca kaynak olan Türk Ceza Kanunundan ve diğer zabıta mevzuatından istifade edilerek 13 bent halinde tesbit edilmiştir.

Birinci bent : Can, ırz veya mal emniyetinin korunmasına mâtufdur. Tek tek fertlerin bir araya gelmesinden meydana gelen millet topluluğunda, güvenlik ve düzenin varlığından behsedilebilmesi için, topluluğu teşkil eden fertlerin can, ırz veya mal emniyeti içinde bulunmaları şarttır. Can emniyetini, ırz ve mesken masuniyetini koruyamıyan bir devletin, genel güvenliği ve düzeni sağladığı iddia edilemez. Bu itibarla fertlerin can, ırz veya mallarına vukubulacak tecavüzler kamu güvenliğini bozucu mahiyette olduğundan bu tecavüzlerin defedilmesi ve suçlularının yakalanması zabıtanın kamu güvenliğinin korunmasına mâtuf başlıca görevleri arasındadır. Bu sebeple acele hâllerde bir kimsenin can, ırz veya malına tecavüz halinde, yetkili âmirin can, ırz veya mal emniyetini korumaya mâtuf emirlerinin yazılı olarak verilmesi istenilemez. Böyle bir halde sözle emir alan ilgili memur derhal emri yerine getirecektir.

İkinci bent : Türk Ceza Kanununun birinci babında devletin şahsiyetine karşı işlenen cürümler başlığı altında bahis konusu edilen cürümler, kamu düzeni ve kamu güvenliğinin ortadan kaldırılması daha açık bir ifade ile devletin hıziyeti varlığını tehlikeye sokulması ile ilgili olduğundan, acele hâllerde bu cürümlerin faillerinin yakalanması ve suç delillerinin tesbiti için yetkili âmir tarafından verilecek emirlerin yazılı olarak verilmesi istenilemeyecektir. Sözle emir alan ilgili memur derhal emrin icabını yerine getirecektir.

Üçüncü ve dördüncü bentler : Türk Ceza Kanununun üçüncü babında Devlet idaresi aleyhinde işlenen cürümler başlığı altında bahis konusu edilen cürümler; kamu düzenini bozmaya ve kamu güvenliğini sarsmaya mâtuf suçlar olduğundan, acele hâllerde bu gibi suçların faillerinin yakalanması taarruz veya mukavemetlerinin defedilmesi için, yetkili âmir tarafından verilecek emirlerin yazılı

olarak verilmesi istenilmeyecek, bu konuda sözle verilecek emirler derhal yerine getirilecektir.

Beşinci bent : Bu bent zabitanın suçları önleyici görevi ile ilgilidir. Zabıta, herhangi bir sebeple şahısları, bina veya tesisleri, meskûn veya gayrimeskûn sahaları muhafaza altına almış olabilir. Böyle bir halde muhafaza altına alınan canlı veya cansız varlıklara karşı münferit veya toplu tecavüzler vâkı olduğu ve bunların acele olarak önlenmesinde zaruret bulunduğu takdirde yetkili âmir tarafından bu tecavüzlerin defedilmesi için verilecek emirlerin yazılı olarak verilmesi istenilemeyecek ve sözle verilen emir derhal yerine getirilecektir.

Altıncı bent : İşlenen suçlar, ceza kanunlarımızda derecelerine göre kademelendirilmiştir. Kamu güvenlik ve düzenini ağır bir şekilde bozan veya ortadan kaldıran suçların cezaları da ağır olarak tayin ve tesbit edilmiştir. İşte bu bentte de kamu güvenliğini ve düzenini ağır bir şekilde bozan suç sınıklarının yakalanmasından sonra zabıta kuvvetlerinin elinden kaçtıkları esnada tekrar yakalanmaları için verilecek emirlerin yazılı olarak verilmesi istenilemeyeceği belirtilmekte ve böyle bir halde sözle verilen emirlerin derhal yerine getirileceği ifade edilmektedir. Böyle bir halde emrin yazılı olarak verilmesini beklemek sanığın yakalanmasını güçleştirecek ve belki de imkânsız bir hale sokacaktır. Bu itibarla sözle verilecek emir gereği derhal yapılmalıdır.

Yedinci bent : Zabitanın başlıca görevlerinden birisi, suçların işlenmesinden önce önünü almak, başka bir deyimle suça mâni olmaktır. Bir cemiyet içinde işlenen suçlara mâni olunamazsa, o cemiyette kamu düzeni veya güvenliğini varlığından söz edilemez. Zabıta her şeyden önce suça mâni olmakla görevlidir. Bu mümkün olmadığı takdirde de suç işlenmekte iken veya işlendikten sonra faillerinin geciktirilmeden yakalanması zaruridir. İşlenmekte olan bir suçun devamına imkân vermemek için, suçlunun yakalanması ve suça müteveccih hareketlerine mâni olunması lâzımdır. Ancak bu takdirde cemiyet içinde zabıta kendisine düşen görevi yapmış olur. İşlenen her suç derece derece kamu güvenlik ve düzenini bozar. Bu itibarla işlenmekte olan bir suça mâni olmak zarureti vardır. İşlenmekte olan suçta acelecilik unsuru esasen vardır. Onun için işlenmekte olan bir suçun önlenmesi için, yetkili âmirden yazılı emir istenilmesi halin icaplarına uygun değildir. Böyle bir halde sözle verilecek emirler derhal yerine getirilecektir.

Sekizinci bent : Suçluların cezalandırılabilirmeleri ancak, işlenen suçların delillerinin elde bulunmasına bağlıdır. Tehirinde mazarrat umulan hallerde zabıta, suçluları yakalamak veya suç delillerini tesbit etmek için suç mahallinde veya suçla ilgili meskenlerde veya iş yerlerinde aramalar yapabilir. Suç delillerinin ortadan kaldırılmaması için bazan aramaların vakit geçirilmeden derhal yapılması zaruri olabilir. Böyle bir halde yazılı emir istenen zaman kaybını icabettireceğinden sözle verilecek emir icapları derhal yerine getirilmelidir.

Dokuzuncu Bent : Kamu güvenlik ve kamu düzenini bozan hareketlerin başında gelen suçlardan birisi de, kanunsuz toplantı veya kanunsuz yürüyüşlerdir. Bu toplantı veya yürüyüşlere ekseriya kalabalık insan gruplarının iştirak etmesi, hareketli ve heyecanlı bir hava içinde yapılması ve tahrike çok müsaidolması sebebiyle, bu gibi kanunsuz hareketlerin büyümesine meydan verilmeden ani tesir ve müdahale ile derhal dağıtılmaları gerekir. Bu sebeple olaya el koyan yetkili zabıta âmirlerinin kanunsuz toplantı veya yürüyüşlerin dağıtılması veya tesirsiz bir hale getirilmesine mâtufluk ve hadise yerinde vereceği emirlerin yazılı olarak verilmesi mümkün olmayacağından böyle hallerde sözle verilecek emirlerin derhal yerine getirilmesi lâzımdır. Kanunsuz toplantı veya yürüyüşleri kamu güvenlik veya düzenini doğrudan doğruya bozan ve toplum içinde derin akisler bırakan suçlar olduğundan, bu gibi hareketlerin zaman kaybetmeden önlenmesi ve suçlularının yakalanması zaruridir. Kanunsuz toplantı veya yürüyüşlerin önlenmesinde dikkat edilecek en büyük unsur zaman unsurudur. Bu gibi hareketler daha nüve halinde iken bastırılmalıdır. Aksi halde, önlenmeleri güçleşebilir ve hattâ imkânsız hale gelerek kamu güvenlik ve düzenini ortadan kaldıran bir hal alabilir. Bu itibarla, kanunsuz toplantı veya yürüyüşleri önlemekle görevlendirilen zabıta kuvvetlerinin başında bulunan yetkili âmirin toplantı veya yürüyüşü dağıtmak maksadiyle vereceği emirlerin yazılı olarak verilmesi istenilemez. Böyle hallerde sözle verilecek emirlerin derhal yerine getirilmesi zarureti vardır. Bu sebeple bu bent tanzim edilmiştir.

Onuncu bent : Yangın, su baskını, yer sarsıntısı gibi âfetler kamuyu doğrudan doğruya ilgilendiren ve kamu düzenine maddi ve mânevi etki yapan olaylar olduğundan, bu âfetlerin tevlihedeeği zararların önlenmesine ve hafifletilmesine mâtuf tedbirleri olay anında veya olay yerinde almakla görevli zabıta mensuplarının görevler de o nisbette ehemmiyet arz eder. Bu gibi ahvalde vakit geçirilmesi telâfisi imkânsız can veya mal kaybına sebeb olabilir. Bu sebeple olay esnasında görevli zabıta mensuplarına yetkili âmir tarafından verilecek emirlerin yazılı olarak verilmesine imkân bulunamayacağından sözle verilecek emirler derhal yerine getirilecektir.

Onbirinci bent : Umuma açık yerlerde yapılacak her türlü kanuni toplantılar veya yürüyüşler (kapalı toplantılar dâhil) de veya törenlerde, zabıta nizamı temin etmek için önceden gerekli tedbirleri almaktadır. Bu tedbirler alınmasına rağmen, kalabalık halk kütleleri, alman tedbirlere riayet etmiyerek düzeni bozabilirler. Böyle hallerde olay yerinde görevli zabıta kuvvetleri bozulan düzeni sağlamakla mükellef olduklarından, bozulan düzeni sağlamak için yetkili âmir tarafından verilecek emirlerin o sırada yazılı olarak verilmesi mümkün olamayacağından sözle verilecek emirler derhal yerine getirilecektir. Çünkü olay yerinde seyyal bir kalabalık vardır. Ve kamu düzeni âni hareketlerle bozulmuştur. Vakıt kaybetmeden düzeni sağlayıcı tedbirleri almak lâzımdır. Aksi halde düzeni sağlamak mümkün olmayacak ve zabıta kendisinden beklenen önleyici görevini lâyıki ile yapamayacaktır. Bu itibarla bu gibi hallerde de verilecek sözlü emirler derhal yerine getirilecek, yazılı emir istenilmiyecektir.

Onikinci bent : Nakil araçlarının ulaştığı büyük tekâmül ve çoğalma sonucunda bilhassa karayollarında, özellikle şehirlerde trafik büyük bir problem halini almıştır. Trafik tıkanıklıkları, âni müdahale icabettiren ve sık sık tekerrür eden hallerdendir. Kamu düzeni ile yakından ilgili olan bu konuda, karayollarında muntazam bir trafik akımını temin etmek zabıtanın başlıca görevleri arasına girmiş bulunmaktadır. Zabıta, bu görevini yaparken acele hareket etmek ve âni müdahale yapmak zaruretindedir. Bu sebeple trafik tıkanmalarında akımı sağlamak için verilecek emirlerin yazılı olarak verilmesi halin icabına uymadığından böyle bir halde de sözle verilecek emirlerin derhal yerine getirilmesi zaruridir. Aksi halde zaman kaybı sebebiyle trafik tıkanıklığı daha da artarak kamu düzeni esası bir şekilde bozulmuş olacaktır. Bunu önlemek için ilgili bent tanzim edilmiş bulunmaktadır.

Onüçüncü bent : Bu bentte zabıtaya görev veren diğer kanunlarda, yazılı emir istenemeyecek haller için öngörülmüş bulunmaktadır.

Onüç bent içinde sayılan ve tesbitine çalışılan hallerde, emri yerine getiren ilgililerin, maddenin ikinci fıkrasında yazılı emirde olduğu gibi, sorumlulukları olmayacaktır. Bu hallerde emrin yerine getirilmesinden ötürü doğabilecek sorumluluk emri verene aid olacaktır. Bu suretle zabıtanın derhal müdahale etmesi, tedbir alması gereken hususlarda, emri infaz ile mükellef olan ilgililerde doğması muhtemel tereddüt ve endişeler de önlenmiş bulunmaktadır.

Tasarımın ikinci ve üçüncü maddeleri kanunun yürürlük tarihi ile yürütme yetkisini belirtmiş bulunmaktadır.

İçişleri Komisyonu raporu

14 . 6 . 1963

Millet Meclisi
İçişleri Komisyonu
Esas No. : 1/458
Karar No. : 58

Yüksek Başkanlığa

Polis vazife ve salâhiyet Kanununun 2 nci maddesinin değiştirilmesine dair olan kanun tasarısı, ilgili Bakanlık temsilcilerinin iştirakiyle komisyonumuzda görüşüldü.

Gerekçede de sarahatan belirtildiği üzere, Anayasanın 125 nci maddesine aykırı hüküm ihtiva eden 2559 sayılı Kanunun 2 nci maddesinin (B) bendinin Anayasaya uygun hale getirilmesini ve Memurin Kanununun 40 nci maddesi ile «kanunsuz emir» hususunda memurlara tanınmış olan bir hakkın polis mensuplarına da tanınmasını temin maksadiyle hazırlanmış olan tasarı, prensip itibariyle Komisyonumuzca da müspet mütalâa olunmuş ve maddelerin görüşülmesine geçilmiştir.

Birinci madde ile değiştirilen 2 nci madde de tesbit edilen esaslar ve derpiş olunan hükümler yerinde görülmüş olmakla beraber metne sarahat vermek gayesiyle (A) bendine (yönetmeliklere) ibaresi ve (IV) ncü bende de (kullanan veya) ifadesi ilâve edilmiş ve diğer madde ve hükümler Hükümet metninde olduğu gibi bırakılmış ve yapılan bu değişiklikle tasarı kabul edilmiştir.

Genel Kurula arz edilmek üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Komisyon Başkanı Kırklareli M. A. Eriş	Sözcü Edirne İ. Ertem	Aydın M. Gedik	Çorum H. İncesulu
Eskişehir Ş. Asbuzoğlu	Konya İ. Kabadayı	Maraş A. Hüdayioğlu	Sivas İ. Göker

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Polis vazife ve salâhiyet Kanununun 2 nci maddesinin değiştirilmesine dair kanun tasarısı

MADDE 1. — 4 . 7 . 1934 tarihli ve 2559 sayılı Polis vazife ve salâhiyet Kanununun 2 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

«Madde 2. — Polisin genel emniyetle ilgili görevleri iki kısımdır.

A) Kanunlara, tüzüklere, Hükümet emirlerine ve kamu düzenine uygun olmıyan hareketlerin işlenmesinden önce bu kanun hükümleri dairesinde önünü almak,

B) İşlenmiş olan bir suç hakkında Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu ile diğer kanunlarda yazılı görevleri yapmak,

Kamu düzeni ve kamu güvenliğinin sağlanmasından sorumlu olan polis; âmirinden aldığı emri, kanun, tüzük ve yönetmelik hükümlerine

İÇİŞLERİ KOMİSYONUNUN DEĞİŞTİRİŞİ

Polis vazife ve salâhiyet Kanununun 2 nci maddesinin değiştirilmesine dair kanun tasarısı

MADDE 1. — 4 . 7 . 1934 tarihli ve 2559 sayılı Polis vazife ve salâhiyet Kanununun 2 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

«Madde 2. — Polisin genel emniyetle ilgili görevleri iki kısımdır.

A) Kanunlara, tüzüklere, yönetmeliklere, Hükümet emirlerine ve kamu düzenine uygun olmıyan hareketlerin işlenmesinden önce bu kanun hükümleri dairesinde önünü almak,

B) İşlenmiş olan bir suç hakkında Ceza muhakemeleri usulü Kanunu ile diğer kanunlarda yazılı görevleri yapmak,

Kamu düzeni ve kamu güvenliğinin sağlanmasından sorumlu olan polis; âmirinden aldığı emri, kanun, tüzük ve yönetmelik hükümlerine

aykırı görürse, yerine getirmez ve bu aykırılığı emri verene bildirir. Ancak, âmir emrinde ısrar eder ve bu emrini yazılı olarak yenilerse, emir yerine getirilir. Bu halde, emri yerine getiren sorumlu olmaz. Konusu suç teşkil eden emir hiçbir suretle yerine getirilmez. Yerine getiren sorumluluktan kurtulamaz.

Aşağıdaki yazılı hallerde :

I - Can, ırz veya mal emniyetini korumak için,

II - Devletin şahsiyetine karşı işlenen cürümlerin faillerini yakalamak veya delillerini tesbit etmek için,

III - Devlet kuvvetleri aleyhine, yalnız veya toplu olarak taarruz veya mukavemette bulunanları yakalamak, veya bunların taarruz veya mukavemetlerini def etmek için,

IV - Hükümete karşı, şiddet gösteren veya mukavemet edenlerin yakalanması, taarruz veya mukavemet edenlerin defedilmesi için,

V - Zabıtaca muhafaza altına alınan şahıslara, bina veya tesislere, meskûn veya gayrimeskûn yerlere vâkı olacak münferit veya toplu tecavüzleri defetmek için,

VI - Ağır cezalı bir suçun sanığı olarak yakalandıktan sonra zabıta kuvvetlerinin elinden kaçmakta olan şahısların yakalanması için,

VII - İşlenmekte olan bir suçun işlenmesine veya devamına mâni olmak için,

VIII - Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu ile diğer kanunlarda, zabıta tarafından suç delillerinin tesbiti veya suç faillerinin yakalanması maksadiyle yapılacak aramalar için,

IX - Kanunsuz toplantı veya kanunsuz yürüyüşleri dağıtmak veya suçlularını yakalamak için,

X - Yangın, su baskını, yer sarsıntısı gibi âfetlerde olay yerinde görevlilerce alınması gereken tedbirler için,

XI - Umuma açık yerlerde yapılan her türlü toplantı veya yürüyüşlerde veya törenlerde bozulan düzeni sağlamak için,

XII - Her hangi bir sebeple tıkanmış olan yolların trafiğe açılması için,

XIII - Yukardaki maddeler dışında diğer kanunlarda istisnai olarak zabitanın sözlü emirle yapmaya mecbur tutulduğu haller için,

aykırı görürse, yerine getirmek ve bu aykırılığı emri verene bildirir. Ancak, âmir emrinde ısrar eder ve bu emrini yazılı olarak yenilerse, emir yerine getirilir. Bu halde, emri yerine getiren sorumlu olmaz. Konusu suç teşkil eden emir hiçbir suretle yerine getirilmez. Yerine getirilen sorumluluktan kurtulamaz.

Aşağıda yazılı hallerde :

I - Can, ırz veya mal emniyetini korumak için,

II - Devletin şahsiyetine karşı işlenen cürümlerin faillerini yakalamak veya delillerini tesbit etmek için,

III - Devlet kuvvetleri aleyhine, yalnız veya toplu olarak taarruz veya mukavemette bulunanları yakalamak, veya bunların taarruz veya mukavemetlerini def etmek için,

IV - Hükümete karşı, şiddet kullanan veya gösteren veya mukavemet edenlerin yakalanması, taarruz veya mukavemet edenlerin def edilmesi için,

V - Zabıtaca muhafaza altına alınan şahıslara, bina veya tesislere, meskûn veya gayrimeskûn yerlere vâkı olacak münferit veya toplu tecavüzleri def etmek için,

VI - Ağır cezalı bir suçun sanığı olarak yakalandıktan sonra zabıta kuvvetlerinin elinden kaçmakta olan şahısların yakalanması için,

VII - İşlenmekte olan bir suçun işlenmesine veya devamına mâni olmak için,

VIII - Ceza muhakemeleri usulü Kanunu ile diğer kanunlarda, zabıta tarafından suç delillerinin tesbiti veya suç faillerinin yakalanması maksadiyle yapılacak aramalar için,

IX - Kanunsuz toplantı veya kanunsuz yürüyüşleri dağıtmak veya suçlularını yakalamak için,

X - Yangın, su baskını, yer sarsıntısı gibi âfetlerde olay yerinde görevlilerce alınması gereken tedbirler için,

XI - Umuma açık yerlerde yapılan her türlü toplantı veya yürüyüşlerde veya törenlerde bozulan düzeni sağlamak için,

XIII - Yukardaki maddeler dışında diğer kanunlarda istisnai olarak zabitanın sözlü emirle yapmaya mecbur tutulduğu haller için,

Yetkili âmir tarafından verilecek sözlü emirler derhal yerine getirilir. Bu emirlerin yazılı olarak verilmesi istenilemez. Bu hallerde emrin yerine getirilmesinden doğabilecek sorumluluk emri verene aittir.

MADDE 2. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

	30 . 4 . 1963
Başbakan	Devlet Bakanı ve
<i>İsmet İnönü</i>	Başbakan Yardımcısı
	<i>E. Alican</i>
Devlet Bakanı ve	Devlet Bakanı ve
Başbakan Yardımcısı	Başbakan Yardımcısı
<i>H. Dincer</i>	<i>T. Feyzioğlu</i>
Devlet Bakanı	Devlet Bakanı
<i>A. Ş. Ağanoğlu</i>	<i>R. Aybar</i>
Devlet Bakanı	Adalet Bakanı
<i>N. Ökten</i>	<i>A. K. Yörük</i>
Millî Savunma Bakanı	İçişleri Bakanı
<i>İ. Sancar</i>	<i>H. O. Bekata</i>
Dışişleri Bakanı v.	Maliye Bakanı
<i>T. Feyzioğlu</i>	<i>F. Melen</i>
Millî Eğitim Bakanı	Bayındırlık Bakanı
<i>Ş. R. Hatipoğlu</i>	<i>İ. Seçkin</i>
Ticaret Bakanı	Sa. ve So. Y. Bakanı
<i>M. Ete</i>	<i>Y. Azizoglu</i>
Güm. ve Tekel Bakanı	Tarım Bakanı
<i>O. Özlak</i>	<i>M. İzmen</i>
Ulaştırma Bakanı	Çalışma Bakanı
<i>R. Öçten</i>	<i>B. Ecevit</i>
Sanayi Bakanı	Ba. - Ya. ve Turizm Bakanı
<i>F. Çelikbaş</i>	<i>C. T. Karasapan</i>
İmar ve İskân Bakanı	
<i>F. K. Gökay</i>	

Yetkili âmir tarafından verilecek sözlü emirler derhal yerine getirilir. Bu emirlerin yazılı olarak verilmesi istenilemez. Bu hallerde emrin yerine getirilmesinden doğabilecek sorumluluk emri verene aittir.

MADDE 2. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

Dönem : 1
Toplantı : 2

MİLLET MECLİSİ S. Sayısı : 264

İlköğretim ve Eğitim Kanununun 56 ncı maddesinin (a) bendinin son paragrafının kaldırılması hakkında kanun tasarısı ve Adalet ve Millî Eğitim komisyonları raporları (1/456)

T. C.

Başbakanlık

14 . 5 . 1963

Kanunlar ve Kararlar

Tetkik Dairesi

Sayı : 71/1975/1643

MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Millî Eğitim Bakanlığınca hazırlanan ve Türkiye Büyük Millet Meclisine arzı Bakanlar Kurulunca 8 . 5 . 1963 tarihinde kararlaştırılan «İlköğretim ve Eğitim Kanununun 56 ncı maddesinin (a) bendinin son paragrafının kaldırılması hakkında kanun tasarısı» ile gerekçesi ilişik olarak sunulmuştur. .

Gereğinin yapılmasını rica ederim.

İsmet İnönü
Başbakan

GEREKÇE

5 . 1 . 1961 tarihli ve 222 sayılı «İlköğretim ve Eğitim Kanunu» nun 56 ncı maddesinin (a) bendinin son paragrafında «İlköğretim kurullarının ceza kararları kesin olup aleyhinde idari ve kazai hiçbir mercie başvurulmaz» denilmektedir. Bu, hüküm Anayasanın 114 ncü maddesinin (İdarenin hiçbir eylem ve işlemi hiçbir halde, yargı mercilerinin denetimi dışında bırakılamaz) hükmüne aykırı düşmektedir. Bu itibarla ibarenin maddeden çıkarılması suretiyle ilköğretim kurullarının ceza kararlarına karşı yetkili mercilere başvurma imkânını sağlamak amacı güdülmüş ve ilişik kanun tasarısı hazırlanmıştır.

Adalet Komisyonu raporu

Millet Meclisi
Adalet Komisyonu
Esas No. 1/456
Karar No. 70

Yüksek Başkanlığa

İlköğretim ve Eğitim Kanununun 56 ncı maddesinin (a) bendinin son paragrafının kaldırılması hakkındaki kanun tasarısı, ilgili Bakanlık temsilcilerinin iştiraki ile Komisyonumuzda görüldü :

Gereğede de tafsilen belirtildiği veçhile işbu tasarı Komisyonumuzca da uygun mütalâa olunarak aynen kabul edilmiştir.

Havalesi gereğince Millî Eğitim Komisyonuna tevdi buyurulmak üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Adalet Komisyonu Başkanı	Başkanvekili		
Denizli	Erzurum	Çorum	Çanakkale
H. Oral	N. Diler	A. Güler	B. Arat
		İmzada bulunamadı	
Elâzığ	İstanbul	Kars	Kayseri
N. Güray	S. Vardarlı	L. Aküzüm	A. Aras
	Konya		Siirt
	S. Aytan		C. Aydın
	İmzada bulunamadı		

Millî Eğitim Komisyonu raporu

Millet Meclisi
Millî Eğitim Komisyonu
Esas No. 1/456
Karar No. 43

13.6.1963

Yüksek Başkanlığa

Başkanlığınız tarafından komisyonumuza havale edilen, İlköğretim ve eğitim Kanununun 56 ncı maddesinin son paragrafının kaldırılması hakkında kanun tasarısı, Hükümet temsilcilerinin iştirakiyle tetkik ve müzakere edildi.

Tasarının gerekçesinde beyan edilen fikirler komisyonumuzca da uygun mütalâa edilerek, tasarınnın aynen kabul edilmesine karar verilmiştir.

Genel Kurulun tasviplerine arz edilmek üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Başkan	Sözcü				
Niğde	Tunceli	Adana	Manisa	Muğla	Sakarya
M. Altınsoy	F. Ülkü	H. Aksay	N. Ağaoğlu	H. Baydur	Y. Ulusoy
		Sivas	Tekirdağ		
		A. Altay	T. Kut		

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

İlköğretim ve Eğitim Kanununun 56 ncı maddesinin (a) bendinin son paragrafının kaldırılması hakkında kanun tasarısı

MADDE 1. — 5.1.1961 tarihli ve 222 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanununun 56 ncı maddesinin (a) bendinin son paragrafını teşkil eden ilköğretim kurullarının ceza kararları kesin olup aleyhinde idari veya kazai hiçbir mercie başvurulmaz», ibaresi kaldırılmıştır.

MADDE 2. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

8.5.1963

Başbakan <i>İ. İnönü</i>	Devlet Başkanı ve Başb. Yardımcısı <i>E. Alican</i>	Devlet Bakanı ve Başb. Yardımcısı <i>H. Dinçer</i>	Devlet Bakanı ve Başb. Yardımcısı <i>T. Feyzioğlu</i>
Devlet Bakanı <i>A. Ş. Ağanoğlu</i>	Devlet Bakanı <i>R. Aybar</i>	Devlet Bakanı <i>N. Ökten</i>	Adalet Bakanı <i>A. K. Yörük</i>
Millî Savunma Bakanı <i>İ. Sancar</i>	İçişleri Bakanı <i>H. O. Bekata</i>	Dışişleri Bakanı <i>F. C. Erkin</i>	Maliye Bakanı <i>F. Melen</i>
Millî Eğitim Bakanı <i>Ş. R. Hatipoğlu</i>	Bayındırlık Bakanı <i>İ. Seçkin</i>	Ticaret Bakanı <i>M. Ete</i>	Sa. ve So. Y. Bakanı <i>Y. Azizoglu</i>
Güm. ve Tekel Bakanı <i>O. Öztrak</i>	Tarım Bakanı <i>M. İzmen</i>	Ulaştırma Bakanı <i>R. Öçten</i>	Çalışma Bakanı <i>B. Ecevit</i>
Sanayi Bakanı <i>F. Çelikbaş</i>	Ba. - Ya. ve Turizm Bakanı <i>Ç. T. Karasapan</i>	İmar ve İskân Bakanı <i>F. K. Gökay</i>	